

2023

Vuosikertomus EU:n yhteisyrityksistä varainhoitovuodelta 2023

EUROOPAN
TILINTARKASTUS
TUOMIOISTUIN

FI

EUROOPAN TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxemburg
LUXEMBURG

Puh. +352 4398-1
Tiedustelut: eca.europa.eu/fi/Pages/ContactForm.aspx
Verkkosivut: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2024

Sisällys

1. luku EU:n yhteisyritykset ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen toimittama tarkastus	5
Johdanto	6
EU:n yhteisyritykset	8
Yhteisyritykset toimivat monivuotisissa tutkimus- ja innovointiohjelmissa	8
ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys	14
Yhteisyritysten maksumäärärahat ja henkilöstöresurssit vuonna 2023	15
Talousarvio- ja vastuuvapausjärjestelyt	16
Tilintarkastustuomioistuimen toimittama tarkastus	18
Tilintarkastustuomioistuin antaa tarkastuslausuman jokaisesta yhteisyrityksestä	18
Tilintarkastustuomioistuin hyödyntää muiden riippumattomien tarkastajien tekemää tarkastustyötä	18
Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapa perustuu keskeisten riskien arviointiin	20
Avustusmaksuja koskeva tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapa	22
2. luku Yhteenveto tarkastuksen tuloksista	24
Johdanto	25
Yhteisyrityksiä koskevat tarkastuslausunnot	26
Lausunnot tilien luotettavuudesta	26
CA-yhteisyrityksen tilinpäätöstä koskeva muita seikkoja painottava kappale	27
Lausunnot tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	27

Lausunnot tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	27
Parannuksia tarvitaan useilla osa-alueilla	28
Puutteita yhteisyritysten tutkimus- ja innovointiohjelmien toteuttamisessa	28
Avustusmaksuissa ilmeni jatkuvia systeemiä virheitä henkilöstökulujen ja laitteiden osalta	33
EuroHPC ei saavuttanut rekrytointitavoitettaan, ja tilintarkastustuomioistuin havaitsi puutteita sen rekrytointimenettelyissä	34
F4E-yhteisyrityksen resursseja koskeva riskinarviointi, suunnittelu, seuranta ja raportointi ovat puutteellisia	34
F4E-yhteisyrityksen sisäisen valvonnan kehyksestä puuttuu yhdennetty riskinhallintaprosessi	35
SNS:llä ja Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksellä riittämättömät ohjeet ensimmäisen tilinpäätöksen laatimista varten	36
Tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten ja toimien seuranta	37
Yhteisyritykset ovat useimmissa tapauksissa toteuttaneet jatkotoimia tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten johdosta	37
Yhteisyritykset ovat toteuttaneet suurimman osan tilintarkastustuomioistuimen suosittamista toimista, joiden täytäntöönpanon määräaika oli vuoden 2023 loppu	38
3. luku EU:n yhteisyrityksiä koskevat tarkastuslausumat	49
3.1. Tarkastuslausumien perustana olevat tiedot	50
EU:n puiteohjelmia toteuttavat yhteisyritykset	54
3.2. Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan kolmannen tutkimushankkeen yhteisyritys (SESAR 3)	55
3.3. Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA)	66
3.4. Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys (IHI)	77
3.5. Puhtaan vedyn yhteisyritys (CH 2)	88
3.6. Siruyhteisyritys	100

3.7. Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)	112
3.8. Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail)	124
3.9. Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)	134
3.10. Älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys (SNS-yhteisyritys)	150
3.11. Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys	155
Euratomin alaisuudessa toimiva yhteisyritys	162
3.12. ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)	163
Lyhenteet	184

EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

1. luku

**EU:n yhteisyritykset ja Euroopan
tilintarkastustuomioistuimen toimittama tarkastus**

Johdanto

1.1. Euroopan tilintarkastustuomioistuin on EU:n varainhoidon ulkoinen tarkastaja¹. Se toimii tässä ominaisuudessaan unionin kansalaisten taloudellisten etujen riippumattomana valvojana ja auttaa kehittämään EU:n varainhoitoa. Lisätietoja tilintarkastustuomioistuimen työstä esitetään toimintakertomuksissa, vuosikertomuksissa EU:n talousarvion toteuttamisesta, erityiskertomuksissa ja katsauksissa. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin antaa lausuntoja sellaisista uusista tai päivitetystä EU-laeista tai muista päätöksistä, joilla on vaikutusta varainhoitoon.

1.2. Tehtävänsä mukaisesti tilintarkastustuomioistuin tarkastaa EU:n yhteisyritysten (jäljempänä yhteisnimellä 'yhteisyritykset') tilinpäätökset ja tilien perustana olevat toimet. Yhteisyritykset perustetaan [Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen \(SEUT\)](#) 187 ja 188 artiklan nojalla tai (Fusion for Energy -yhteisyrityksen tapauksessa) [Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen](#) 45–51 artiklan nojalla.

1.3. Tässä kertomuksessa tilintarkastustuomioistuin esittää yhteisyrityksiä koskevan tarkastuksensa tulokset varainhoitovuodelta 2023. Kertomuksen rakenne on seuraava:

- o Vuosikertomuksen ensimmäisessä luvussa kuvataan yhteisyrityksiä ja tilintarkastustuomioistuimen toimittaman tarkastuksen luonnetta.
- o Toisessa luvussa esitetään yhteenveto tarkastuksen tuloksista sekä analyysi yhteisyritysten avustusten täytäntöönpanoon soveltamasta riskiperusteisesta valvonnasta.
- o Kolmas luku sisältää tarkastuslausuman kunkin yhdentoista yhteisyrityksen (ks. [kaavio 1.4](#)) osalta sekä tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausunnot yhteisyritysten tilinpäätösten luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien tulojen ja maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta). Samalla esitetään myös muut mahdolliset seikat ja huomautukset, jotka ovat tulleet esiin tarkastuksen yhteydessä mutta joiden vuoksi ei ole syytä asettaa mainittuja lausuntoja kyseenalaisiksi.

1.4. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksessa, joka koski yhdentoista yhteisyrityksen 31. joulukuuta 2023 päättynyttä varainhoitovuotta, saatiin yleisesti ottaen vahvistus samankaltaisille tuloksille kuin ne, joista on raportoitu aiempina vuosina. Kunkin yhteisyrityksen osalta laadittiin tarkastuslausuma. Lausumissa annettiin

- o vakimuotoinen tarkastuslausunto kaikkien yhdentoista yhteisyrityksen tilien luotettavuudesta

¹ [Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus \(SEUT\)](#), 285–287 artikla.

- o vakio­muotoinen tarkastuslausunto tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta) kaikkien yhdentoista yhteisyrityksen osalta.

1.5. Tilintarkastustuomioistuin esittää lisäksi huomautuksia, joiden avulla se tuo lukijan tietoon tärkeitä kysymyksiä muita seikkoja koskevissa tai tiettyjä seikkoja painottavissa kappaleissa. Huomautuksissa tuodaan myös esiin osa-alueita, joissa on parantamisen varaa. Huomautukset eivät kuitenkaan aseta tarkastuslausuntoja kysymyksenalaisiksi.

EU:n yhteisyritykset

1.6. Yhteisyritykset ovat EU:ta edustavan komission ja teollisuutta ja tutkimusta edustavien yksityisten kumppaneiden välisiä kumppanuuksia. Joissakin tapauksissa mukana on myös hallitustenvälisiä järjestöjä ja osallistujavaltioita. Yhteisyritysten ensisijaisena tehtävänä on edistää tieteellisen tiedon muuntamista markkinakelpoisiksi läpimurtoinnovaatioiksi kumppaneiden yhteisen strategisen vision mukaisesti. Yhteisyritysten olisi vastattava sellaisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin, joihin elinkeinoelämä ei tällä hetkellä pysty riittävästi vastaamaan.

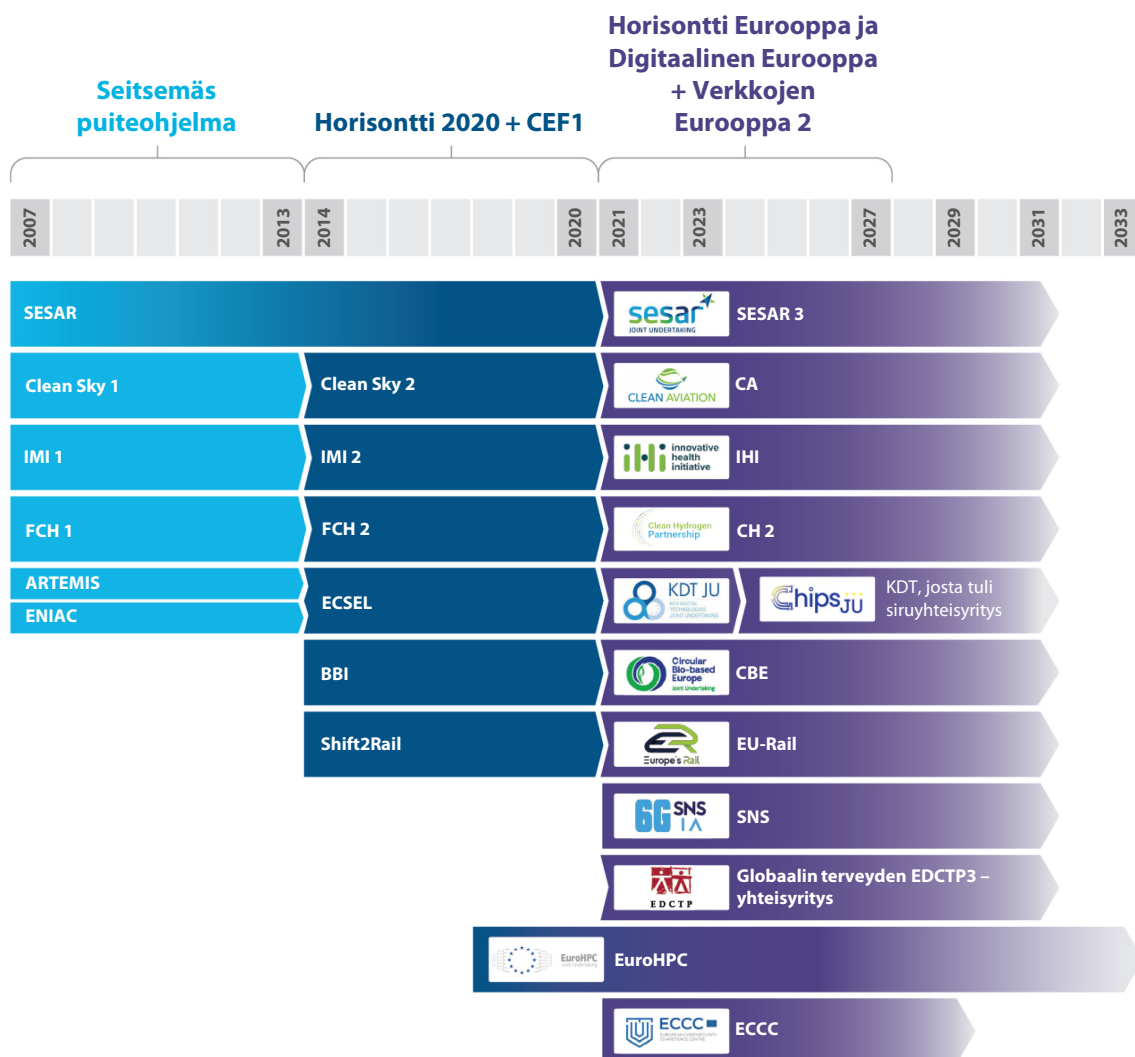
Yhteisyritykset toimivat monivuotisissa tutkimus- ja innovointiohjelmissa

Tutkimus- ja innovointialojen yhteisyritysten kehitys

1.7. EU:n monivuotisten tutkimus- ja innovointiohjelmien yhteydessä yhteisyritykset perustetaan EU:n elimiksi, joilla on erillinen oikeushenkilön asema. Kukin yhteisyritys hyväksyy omaa strategista tutkimusalueitaan koskevan tutkimus- ja innovointiohjelman ja soveltaa sitä ehdotuspyyntöjen tai hankintojen avulla.

1.8. *Kaaviossa 1.1* kuvataan tutkimus- ja innovointialojen yhteisyritysten kehitystä sen jälkeen kun ensimmäiset kuusi yhteisyritystä oli perustettu seitsemännen tutkimuksen ja teknologian kehittämisen puiteohjelman yhteydessä kauden 2007–2013 monivuotinen rahoituskehystä (MRK) varten. Kauden 2014–2020 osalta tehtiin muutoksia Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Verkkojen Eurooppa -välineen (CEF 1) ohjelmien yhteydessä, ja kauden 2021–2027 osalta Horisontti Eurooppa -puiteohjelman, Digitaalinen Eurooppa -ohjelman ja CEF 2-ohjelman yhteydessä.

Kaavio 1.1 – EU:n yhteisyritysten kehitys

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin niiden neuvoston asetusten pohjalta, joilla yhteisyritykset on perustettu.

1.9. Yhteisyritykset, jotka toimivat monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027 yhteydessä, panevat täytäntöön omia tutkimus- ja innovointiohjelmiaan liikenteen, energian, terveyden, kiertotalouden alalla toimivien biopohjaisten teollisuudenalojen, keskeisten elektronisten komponenttien, suurteholaskennan ja verkkojärjestelmien aloilla. Ne on perustettu jäljempänä mainituilla neuvoston asetuksilla.

1.10. Neuvosto hyväksyi marraskuussa 2021 [asetuksen \(EU\) 2021/2085](#) (ns. perussäädös), jolla perustettiin yhdeksän yhteisyritystä toteuttamaan toimia tutkimus- ja innovointialan monivuotisessa Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa. Yhteisyrityksistä seitsemän toimi jo Horisontti 2020 -puiteohjelmassa (SESAR, ECSEL, IMI 2, Clean Sky 2, FCH 2, Shift2Rail ja BBI). Ne ovat jatkaneet Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa uusina oikeushenkilöinä, ja niiden nimeä ja toimeksiantoa on muutettu. Kaksi perustetuista yhteisyrityksistä oli aivan uusia: Alykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys (SNS) ja Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti nämä kaksi yhteisyritystä tänä vuonna ensimmäisen kerran,

kun ne olivat saavuttaneet taloudellisen riippumattomuutensa vuoden 2023 viimeisellä neljänneksellä.

1.11. Toukokuussa 2021 perustettiin Euroopan kyberturvallisuuden tutkimus- ja osaamiskeskus (ECCC) erillisellä [asetuksella \(EU\) 2021/887](#). Kyseinen yhteisyritys tarkastetaan ensimmäisen kerran kuitenkin vasta sen jälkeen, kun se on saavuttanut taloudellisen riippumattomuutensa. Se tapahtuu oletettavasti vuoden 2024 viimeisellä neljänneksellä.

1.12. Neuvosto hyväksyi heinäkuussa 2021 uuden perustamisasetuksen eli [asetuksen \(EU\) 2021/1173](#), joka koski Euroopan suurteholaskennan yhteisyritystä (EuroHPC). Yhteisyritys toimii monivuotisen rahoituskehysten 2021–2027 yhteydessä, ja asetuksessa sen toiminta-aikaa jatkettiin 31. joulukuuta 2033 saakka. EuroHPC:lle osoitetaan nyt huomattavasti aiempaa enemmän varoja Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta, Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta ja CEF-ohjelmasta. Varat on tarkoitettu kilpailukykyisen suurteho- ja kvanttilaskennan kehittämiseen ja käyttöönottoon sekä supertietokoneinfrastruktuurien käytön laajentamiseen Euroopan tieteessä ja teollisuudessa.

1.13. [EU:n sirusäädös](#) ja [neuvoston asetus \(EU\) 2023/1782](#), jolla muutettiin perussäädöstä, tulivat lopulta voimaan syyskuussa 2023. Keskeiset digitaalitekniikat -yhteisyrityksestä (KDT) tuli näin siruyhteisyritys (Chips). Laajennetun toimeksiantonsa mukaisesti siruyhteisyritys edistää seuraavan sukupolven innovatiivisten puolijohdeteknologioiden kehittämistä ja lisää sirujen tuotantokapasiteettia Euroopassa ”Siruja Euroopalle -aloitteen” mukaisesti [Digitaalinen Eurooppa -ohjelman](#) merkittävän rahoituksen avulla.

Tutkimus- ja innovointialojen yhteisyrityksiin suunnattavat rahoitusosuudet

1.14. Kaikki yhteisyrityksen osakkaat osallistuvat sen tutkimus- ja innovointitoimien rahoittamiseen. Komissio myöntää EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmista käteissuorituksia yhteisrahoittaakseen kunkin yhteisyrityksen tutkimus- ja innovointiohjelmaa. Teollisuutta ja tutkimusalaa edustavien yksityisten osakkaiden on suoritettava tietty vähimmäismäärä ”luontoissuorituksia yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin” (IKOP) sekä ”luontoissuorituksia täydentäviin toimiin” (IKAA). Tarkempia tietoja esitetään [laatikossa 1.1](#). Joissakin tapauksissa myös osallistujavaltiot (siruyhteisyritys, EuroHPC ja ECCC) tai hallitustenväliset organisaatiot (SESAR) myöntävät rahoitusta yhteisyritysten toimiin. Lisäksi oikeushenkilöt ja maat, jotka ovat kiinnostuneita yhteisyrityksen tavoitteiden tukemisesta sen tutkimusaloilla, voivat hakeutua assosioituneiksi jäseniksi tai rahoituskumppaneiksi. Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksessä on EU:n lisäksi ainoana osakkaana osallistujavaltioiden muodostama yksityinen kumppanuus(EDCTP). Useimmissa tapauksissa EU ja yksityiset osakkaat osoittavat yhtä suuret rahoitusosuudet yhteisyritysten hallintokulujen kattamiseen, joskin EuroHPC- ja

Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritysten kohdalla kaikista hallintokuluista vastaa EU:ta edustava osakas (komissio).

Laatikko 1.1

Yksityisten osakkaiden luontoissuoritukset yhteisyritysten operatiivisiin toimiin (IKOP)

Kuten yhteisyritysten perustamisasetuksissa säädetään, kaikkien yksityisten osakkaiden on rahoitettava tietty vähimmäismäärä yhteisyritysten tutkimus- ja innovointihankkeiden kustannuksista. Horisontti 2020 -puiteohjelmassa yksityisten osakkaiden IKOP-luontoissuoritukset koostuvat kaikista niistä kuluista, joita yksityisille osakkaille on aiheutunut yhteisyrityksen tutkimus- ja innovointitoimien toteuttamisesta. Määrästä vähennetään yhteisyrityksen muiden osakkaiden rahoitusosuudet (EU:n yhteisrahoitus sekä osallistujavaltioiden ja hallitustenvälisten järjestöjen rahoitusosuudet) sekä kaikki muut EU:n rahoitusosuudet, jotka koskevat kyseisiä kuluja. Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmassa IKOP koostuu tukikelpoisista kuluista, jotka ovat aiheutuneet yksityisille osakkaille yhteisyrityksen toimien toteuttamisesta. Määrästä vähennetään rahoitusosuudet, jotka ovat yhteisyrityksen tai osallistujavaltioiden maksamia, sekä kaikki muut EU:n rahoitusosuudet, jotka koskevat kyseisiä kuluja. Yhteisyrityksen tilinpäätökseen kirjataan todennettujen ja validoitujen IKOP-luontoissuoritusten kokonaismäärä.

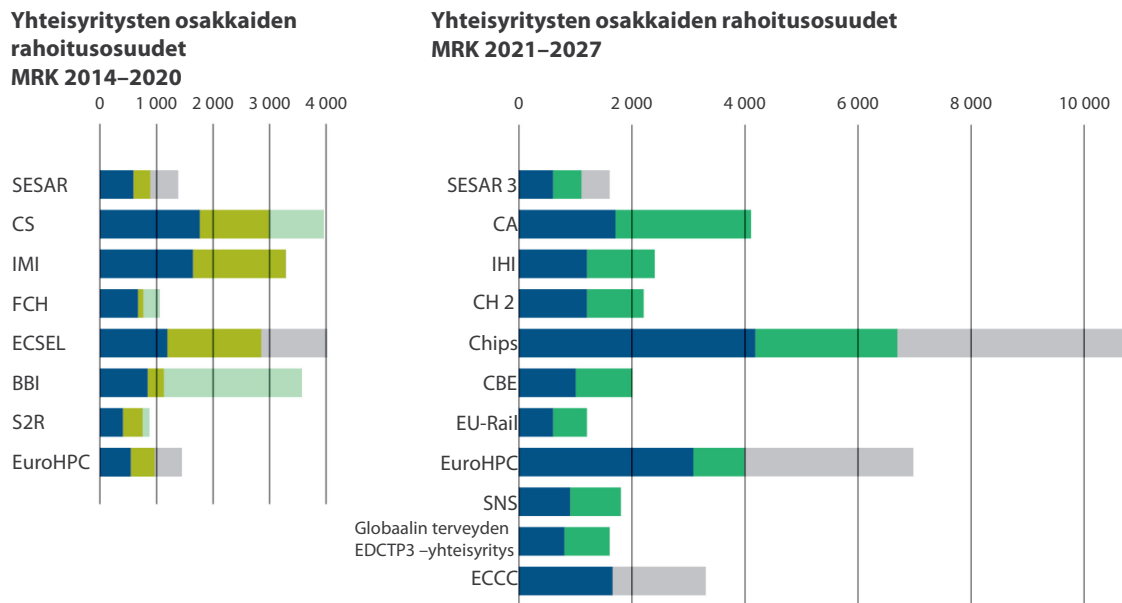
Yksityisten osakkaiden luontoissuoritukset yhteisyritysten täydentäviin toimiin (IKAA)

Horisontti 2020 -puiteohjelmassa yksityisten osakkaiden on eräissä yhteisyrityksissä (Clean Sky, FCH, BBI, S2R) lisäksi osallistuttava vähimmäismäärällä luontoissuorituksia kuluihin, jotka liittyvät ns. täydentäviin toimiin. Kyseiset toimet eivät sisälly yhteisyrityksen työohjelmaan eivätkä sen talousarvioon, mutta ne ovat yhteisyrityksen yleisten tavoitteiden mukaisia. Horisontti Eurooppa-puiteohjelmassa yhteisyritysten yksityiset osakkaat voivat suorittaa IKAA-luontoissuorituksia pieniä yrityksiä koskevan säädöksen mukaisesti. Tällöin IKAA sisältää tukeen oikeuttamattomia kuluja, jotka liittyvät kyseisten yhteisyritysten suoraan rahoittamiin toimintoihin. Määrästä vähennetään kaikki muut EU:n rahoitusosuudet, jotka koskevat kyseisiä kuluja. Yhteisyritysten yksityisten osakkaiden on IKOP-luontoissuoritusten lisäksi tehtävä IKAA-luontoissuorituksia, jotta niiden osoittama määrä vastaa EU:n rahoitusosuutta. IKAA-määrät vahvistetaan yhteisyrityksen vuotuisessa, täydentäviä toimia koskevassa suunnitelmassa. IKAA-luontoissuoritusten todennetut ja validoidut kokonaismäärät ilmoitetaan yhteisyrityksen tilinpäätöksen liitetiedoissa. Tästä syystä tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata IKAA-määriä.

1.15. *Kaaviossa 1.2* esitetään osakkaiden yhteisyrityksiin maksamia rahoitusosuuksia koskevat tavoitteet – sellaisina kuin ne on määritelty yhteisyritysten perustamisasetuksissa – monivuotisten rahoituskehysten 2014–2020 ja 2021–2027 aikana. Luvuissa on otettu huomioon myös KDT:n muuntaminen siruyhteisyritykseksi. Monivuotisessa rahoituskehyksessä 2021–2027 EuroHPC:n ja siruyhteisyrityksen määrärahat kasvoivat eniten.

Kaavio 1.2 – Osakkaiden tutkimus- ja innovointialan yhteisyrityksiin maksamia rahoitusosuuksia koskevat tavoitteet (miljoonaa euroa)

- EU:n enimmäisrahoitusosuus Horisontti 2020 + Horisontti Eurooppa + Digitaalinen Eurooppa + Verkkojen Eurooppa
- Yksityisten osakkaiden vähimmäisrahoitusosuudet yhteisyritysten operatiivisiin toimiin (IKOP)
- Yksityisten osakkaiden vähimmäisrahoitusosuudet yhteisyritysten täydentäviin toimiin (IKAA)
- Yksityisten osakkaiden vähimmäisrahoitusosuudet yhteisyritysten operatiivisiin toimiin (IKOP ja IKAA)
- Muiden osakkaiden rahoitusosuudet

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

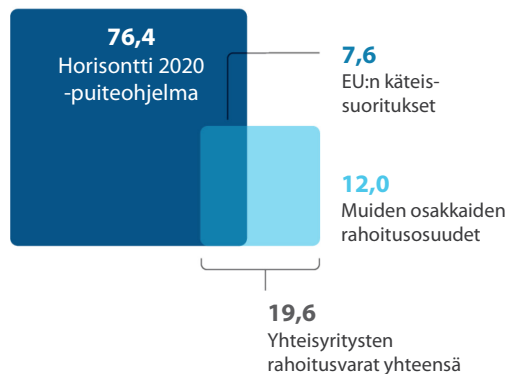
1.16. Kuten [kaaviosta 1.3](#) käy ilmi, Horisontti Eurooppa -puiteohjelma ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelma ovat monivuotisessa rahoituskehyksessä 2021–2027 yhteisyritysten tärkeimmät rahoituslähteet. Ohjelmista yhteisrahoitetaan yhteisyritysten tutkimus- ja innovointitoimia kaikkiaan 17,0 miljardilla eurolla. Yhteisyritykset voivat käyttää enimmillään 11,6 miljardia euroa (eli noin 12 prosenttia) Horisontti Eurooppa -puiteohjelman 95,5 miljardin euron kokonaistalousarviosta. Pelkästään EuroHPC, ECCC ja siruyhteisyritys saavat [Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta](#) EU:n varoja viisi miljardia euroa (61,7 prosenttia ohjelman 8,1 miljardin euron kokonaisvaroista). Varat on tarkoitettu Euroopan digitaalisten sisämarkkinoiden strategian mukaisiin laajoihin hankkeisiin, joissa kehitetään valmiuksia, toteutetaan käyttöönotto ja tehdään investointeja.

1.17. Kauden 2014–2020 monivuotisessa rahoituskehyksessä yhteisyrityksille tarkoitetun 7,6 miljardin euron rahoituksen avulla oli tavoitteena vivuttaa 12,0 miljardin euron (158 prosenttia) lisärahoitus yksityisiltä osakkailta, osallistujavaltaioilta ja kansainvälisiltä järjestöiltä. Yhteisyritysten oli määrä toteuttaa noin 19,6 miljardin euron arvosta tutkimus- ja innovointihankkeita (ks. [taulukko 2.1](#)). Monivuotisessa rahoituskehyksessä 2021–2027 tutkimusalan yhteisyrityksille osoitetaan 17,0 miljardin euron EU-rahoitus. Odotuksena on, että näin vivutetaan 21,1 miljardin euron (124 prosentin) lisärahoitus yksityisiltä osakkailta, osallistujavaltaioilta ja kansainvälisiltä järjestöiltä. Yhteisyritysten on määrä toteuttaa noin 37,8 miljardin euron arvosta tutkimus- ja innovointihankkeita (ks. [kaavio 1.3](#)).

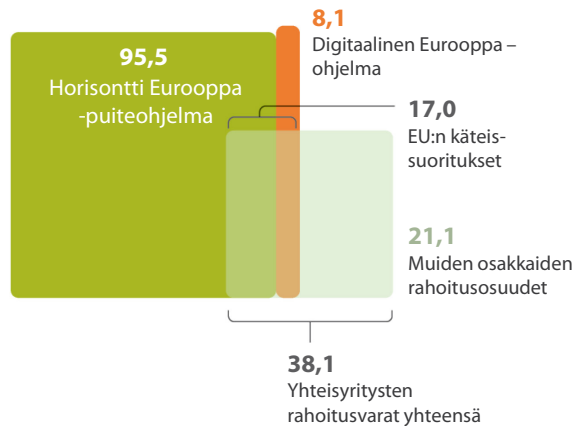
Kaavio 1.3 – Yhteisyrityksiin suunnatut EU:n rahoitusosuudet ja vivutettu rahoitus

mrd. euroa

MRK 2014–2020

MRK 2021–2027

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

Tutkimus- ja innovointialojen yhteisyritysten hallintomallit

1.18. Yhteisyritykset pyrkivät varmistamaan, että yhteistyö ja koordinointi, jota ne toteuttavat osakkaidensa ja sidosryhmiensä kanssa, on vahvaa. Tästä syystä yhteisyritysten hallintorakenne koostuu useimmiten hallintoneuvostosta, tieteellisestä neuvoa-antavasta elimestä, valtioiden edustajien ryhmästä sekä yhteisyrityksen tutkimus- ja innovaatioalalla toimivista sidosryhmien yhteenliittymistä.

1.19. Yhteisyritysten oikeudellinen rakenne on pitkälti sama, mutta niillä on omat toimialakohtaiset tutkimukseen ja innovointiin liittyvät erityispiirteensä. Useimmat yhteisyritykset noudattavat kahdenvälistä mallia, jossa komissio sekä yksityiset osakkaat (myös liitännäisosakkaat) teollisuudesta ja tutkimusalalta ovat edustettuina hallintoneuvostossa ja edistävät yhteisyrityksen toimintaa (CA, IHI, CleanH2, CBE, SNS ja EU-Rail). Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksessä on EU:n lisäksi ainoana osakkaana osallistujavaltioiden muodostama kumppanuus (EDCTP). Osa yhteisyrityksistä noudattaa kolmenvälistä mallia, jossa myös joko osallistujavaltiot (siruyhteisyritys, EuroHPC, ECCC) tai johtavat hallitustenväliset organisaatiot (SESAR) ovat edustettuina hallintoneuvostossa ja edistävät yhteisyrityksen toimintaa.

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys

1.20. Kansainvälistä lämpöydinkooreaktoria koskeva sopimus eli ITER-sopimus tuli voimaan 24. lokakuuta 2007, josta lähtien fuusioenergia-alan kansainvälinen ITER-organisaatio on ollut oikeudellisesti olemassa. ITER-organisaatio vastaa ITER-hankkeen toteuttamisesta. Hanke keskittyy fuusiolaitteiden rakentamiseen Ranskassa sijaitsevaan Cadaracheen.

1.21. ITER-hankkeessa on mukana seitsemän kumppania eri puolilta maailmaa: EU (jota edustaa Euroopan atomienergiayhteisö Euratom)² sekä Yhdysvallat, Venäjä, Japani, Kiina, Etelä-Korea ja Intia. EU on ottanut hankkeenvetäjän aseman 45,4 prosentin osuudella rakennuskustannuksista. Kunkin muun ITER-osakkaan osuus on noin 9,1 prosenttia. Kustannusten jakautuminen muuttuu operatiivisessa fuusion testausvaiheessa, jolloin Euratomin osuus on 34 prosenttia operatiivisista kustannuksista³. Menot, jotka EU:n oli suunnitelmien mukaisesti määrä maksaa ITER-sopimuksen velvoitteidensa ja niihin liittyvien toimintojen perusteella vuoteen 2035 mennessä, olivat yhteensä 18,2 miljardia euroa (käypinä hintoina)⁴.

1.22. ITER-organisaation jäsenet osallistuvat hankkeeseen pääasiassa toimittamalla hallinnointivirastojensa kautta komponentteja, laitteita, materiaaleja, rakennuksia ja palveluja suoraan organisaatiolle (luontoissuoritukset). Ne maksavat myös (käteis)rahoitusosuuksia ITER-organisaation talousarvioon. ITER-osakkaat jakavat vastuut reaktorin keskeisten komponenttien valmistamisesta, ja valmistustehtävät jakautuvat kunkin osakkaan kiinnostuksen ja teknisen ja teollisen kapasiteetin perusteella⁵.

1.23. ITERin ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E-yhteisyritys) – EU:n ITER-hallinnointivirasto – perustettiin 35 vuodeksi huhtikuussa 2007. Yksi yhteisyrityksen tärkeimmistä tehtävistä on huolehtia EU:n osallistumisesta ITER-hankkeeseen. Se koordinoi toimia ja huolehtii sellaisista tarvittavista hankinnoista, jotka liittyvät koefuusioreaktorin ja sen laitosten rakentamista. F4E-yhteisyritystä rahoittavat pääasiassa Euratom (noin 80 prosenttia) ja ITER-hankkeen isäntävaltio Ranska (noin 20 prosenttia).

² Euratomiin kuuluvat EU:n jäsenvaltiot.

³ ITER-asiakirjat ”Value estimates for ITER Phases of Construction, Operation, Deactivation and Decommissioning and Form of Party Contributions” ja ”Cost Sharing for all Phases of the ITER Project”.

⁴ Arviot perustuvat komission tiedonantoon COM(2017) 319 sekä siihen liittyvään komission yksiköiden valmisteluasiakirjaan SWD(2017) 232, taulukko 4.

⁵ ITER.org.

1.24. Komissio arvioi vuonna 2017, että Euratomin määrärahoista, jotka F4E-yhteisyritys vuoteen 2035 mennessä kaikkiaan tarvitsee rahoittaakseen EU-osuuden ITER-hankkeen toteuttamisesta sekä siihen liittyvistä toiminnoista, olisi 15 miljardia euroa (käypinä hintoina). ITER-isäntävaltion (Ranska) ja Euratomin jäsenvaltioiden (mukaan lukien Sveitsi ja Yhdistynyt kuningaskunta vuoteen 2020 asti) on lisäksi määrä osallistua kustannuksiin 3,2 miljardilla eurolla (käypinä hintoina)⁶.

1.25. Yhdistyneestä kuningaskunnasta tuli syyskuussa 2023 Euratomin liitännäisjäsen. Yhdistynyt kuningaskunta jatkaa kuitenkin omaa fuusioalan strategiaansa ja ohjelmaansa eikä ole mukana Euratomin fuusio-ohjelmassa.

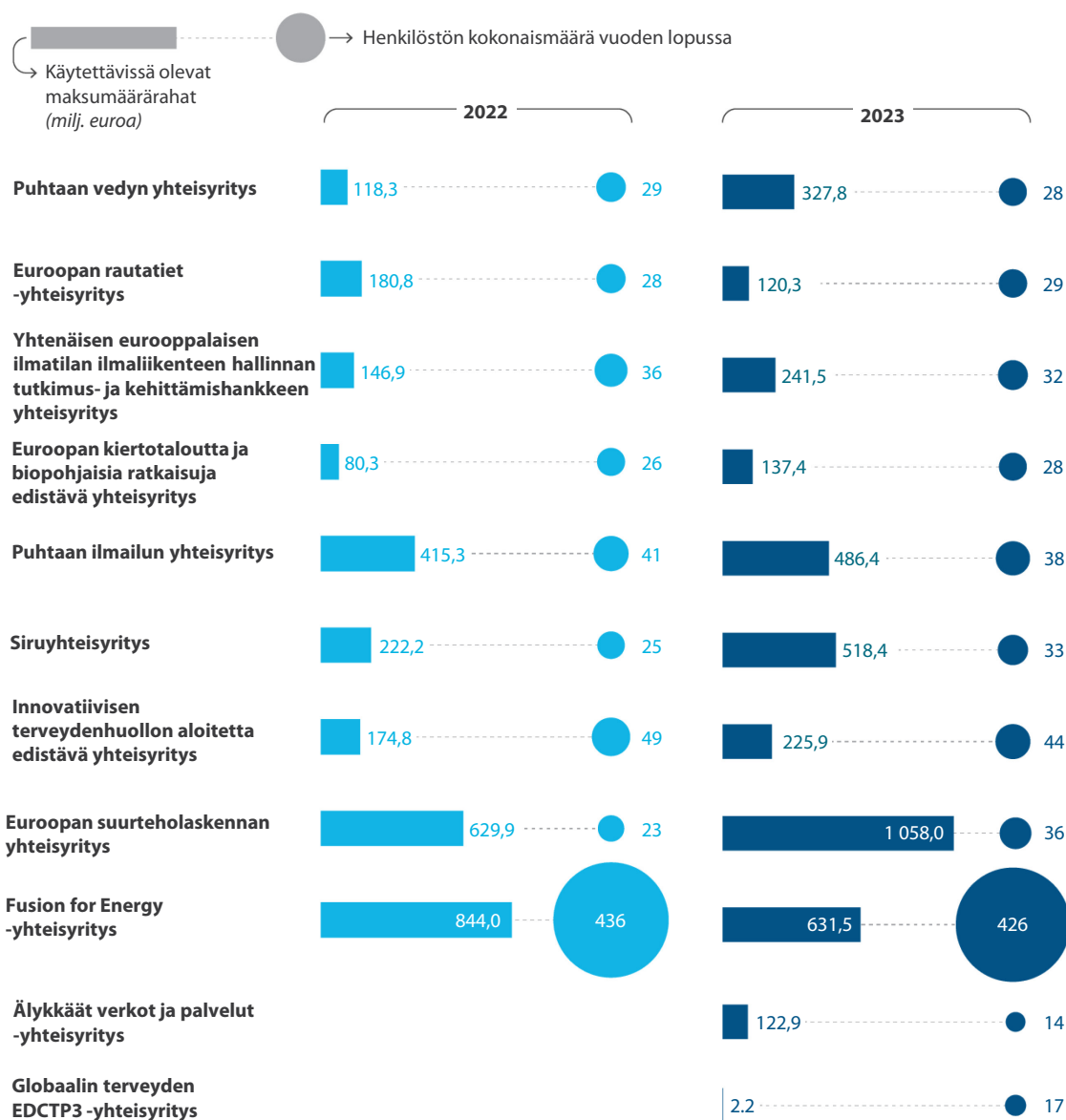
Yhteisyritysten maksumäärärahat ja henkilöstöresurssit vuonna 2023

1.26. *Kaaviossa 1.4* esitetään yhteenveto yhteisyritysten innovaatio- ja tutkimusaloista, maksumäärärahoista ja henkilöstöresursseista varainhoitovuosilta 2023 ja 2022. EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmissa toimivien yhteisyritysten maksumäärärahojen kokonaismäärä oli 3,3 miljardia euroa vuonna 2023 (2022: 2,0 miljardia euroa). F4E:n maksumäärärahat olivat kaikkiaan 0,6 miljardia euroa (2022: 0,8 miljardia euroa). EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmien yhteydessä toimivien yhteisyritysten maksumäärärahat lisääntyivät vuonna 2023 seuraavista syistä: yhteisyritykset (Horisontti Eurooppa, Digitaalinen Eurooppa ja CEF 2) olivat alkaneet toteuttaa monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027 tutkimusohjelmia vuonna 2022, EuroHPC:n ja siruyhteisyrityksen toimeksiantoa laajennettiin ja lisäksi huomioon otettiin taloudellisen riippumattomuutensa vuonna 2023 saavuttaneiden SNS:n ja Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen talousarviot.

1.27. Vuoden 2023 lopussa EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmissa toimivissa yhteisyrityksissä työskenteli 299 henkilöstön jäsentä (2022: 257 henkilöstön jäsentä). Henkilöstön määrä kasvoi, koska EuroHPC ja siruyhteisyritys palkkasivat lisää työntekijöitä laajemman toimeksiantonsa ja monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027 mukaisten tehtäviensä vuoksi ja koska huomioon otettiin taloudellisen riippumattomuutensa vuonna 2023 saavuttaneiden SNS:n ja Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen henkilöstö. F4E-yhteisyrityksessä työskenteli 426 henkilöstön jäsentä (2022: 436 henkilöstön jäsentä). Näihin lukuihin sisältyvät virkamiehet, väliaikaiset toimihenkilöt, sopimussuhteiset toimihenkilöt ja kansalliset asiantuntijat (ks. *kaavio 1.4*).

⁶ Arviot perustuvat komission tiedonantoon COM(2017) 319 sekä siihen liittyvään komission yksiköiden valmisteluasiakirjaan SWD(2017) 232, taulukko 4.

Kaavio 1.4 – Yhteisyritysten maksumäärärahat ja henkilöstöresurssit (vuosina 2022 ja 2023)

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyritysten tietojen perusteella.

Talousarvio- ja vastuuvapausjärjestelyt

1.28. Euroopan parlamentti ja neuvosto vastaavat yhteisyritysten vuotuisista talousarvio- ja vastuuvapausmenettelyistä. *Kaaviossa 1.5* esitetään vastuuvapausmenettelyn aikataulu.

Kaavio 1.5 – Vuotuinen vastuuvapausmenettely

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

Tilintarkastustuomioistuimen toimittama tarkastus

Tilintarkastustuomioistuin antaa tarkastuslausuman jokaisesta yhteisyrityksestä

1.29. SEUT-sopimuksen 287 artiklan mukaisesti tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) kaikkien yhdentoista yhteisyrityksen tilinpäätökset 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden (sääntöjenmukaisuuden).

1.30. Tilintarkastustuomioistuin antaa tarkastustulostensa perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhteisyrityskohtaiset tarkastuslausumat yhteisyritysten tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta). Tarvittaessa tilintarkastustuomioistuin täydentää tarkastuslausumia huomautuksilla (ks. [kolmas luku](#)), jotka eivät aseta tarkastuslausuntoja kyseenalaiseksi.

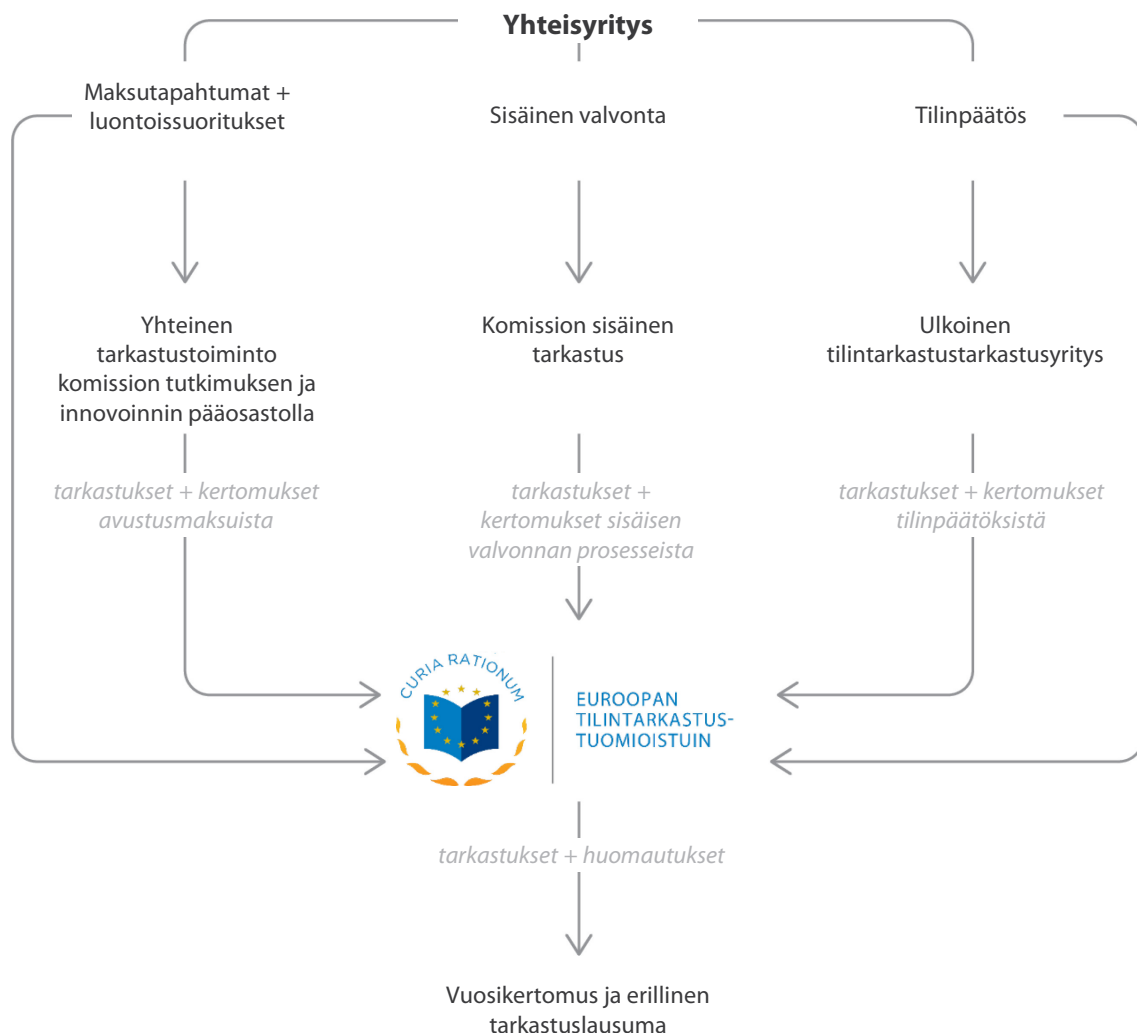
Tilintarkastustuomioistuin hyödyntää muiden riippumattomien tarkastajien tekemää tarkastustyötä

1.31. EU:n varainhoitoasetuksen 70 ja 71 artiklan mukaan riippumaton ulkopuolinen tarkastaja tarkastaa yhteisyritysten tilit. Kaikki yhteisyritykset ulkoistivat tilien luotettavuuden tarkastamisen riippumattomalle ulkopuoliselle tilintarkastusyriykselle. Kaikki riippumattomien ulkoisten tarkastusten osatekijät ovat tästä huolimatta edelleen täysimääräisesti tilintarkastustuomioistuimen vastuulla. Tämä koskee myös erityisvuosikertomusten laatimista (mukaan lukien tarkastuslausuma kunkin yhteisyrityksen osalta). Tilintarkastustuomioistuin on arvioinut näiden ulkopuolisten tilintarkastusyriytysten suorittaman työn laadun kansainvälisten tarkastusstandardien mukaisesti ja saanut sen perusteella riittävän varmuuden siitä, että se voi hyödyntää tilintarkastusyriytysten tekemää työtä laatiessaan tarkastuslausuntoja yhteisyritysten tilien luotettavuudesta vuodelta 2023.

1.32. Komissiossa yhteinen tarkastus (CAS) suorittaa Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman avustuksia koskevien, satunnaisesti poimittujen väli- ja loppumaksujen jälkitarkastukset. Tämä koskee myös tutkimustoimintaa toteuttavien yhteisyritysten avustumaksuja. Loppumaksujen suorittamisen edellytyksenä on, että

edunsaajat hankkivat tilinpäätöksilleen vahvistuksen. Vahvistus annetaan raportissa, jonka riippumaton tilintarkastaja tai virkamies laatii tosiseikkojen perusteella. Komissio tai avustuksia myöntävä EU:n elin voi todistuksen avulla tarkistaa, ovatko lopullisessa tilinpäätöksessä ilmoitetut kulut tukikelpoisia. Tilintarkastustuomioistuin otti näiden tarkastusten tulokset huomioon laatiessaan tarkastuslausuntoja tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta). Lisäksi komission sisäinen tarkastus (IAS) tarkastaa säännöllisten riskinarviointien perusteella, ovatko keskeisiin hallinnollisiin menettelyihin sovellettavat yhteisyritysten sisäiset valvontamenettelyt vaikuttavia (ks. [kaavio 1.6](#)).

Kaavio 1.6 – Tilintarkastustuomioistuimen hyödyntämä muiden riippumattomien tarkastajien työ

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapa perustuu keskeisten riskien arviointiin

1.33. Tilintarkastustuomioistuimen toimittama vuotuinen tarkastus, joka koski yhteisyritysten tilinpäätöksiä vuodelta 2023 sekä tilien perustana olevia toimia, suunniteltiin kattamaan keskeiset riskit, jotka tilintarkastustuomioistuin yksilöi vuoden 2023 riskinarviointinsa yhteydessä. Riskinarviointia selostetaan lyhyesti jäljempänä.

Tilien luotettavuuteen kohdistui vähäinen tai keskisuuri riski

1.34. Kaikkien yhteisyritysten (lukuun ottamatta F4E-yhteisyritystä) vuoden 2023 tilinpäätökset laadittiin kirjanpito palveluita koskevan vuoden 2022 back-office-järjestelyn avulla. Ulkopuolisten tarkastusyritysten toimittamissa tilien luotettavuuden tarkastuksissa, jotka tilintarkastustuomioistuin kävi läpi, saatiin vahvistus back-office-järjestelyn kirjanpito palvelujen laadusta. Tilintarkastustuomioistuin katsoikin, että tilien luotettavuuteen kohdistuva riski on yleisesti ottaen vähäinen. SNS-yhteisyrityksen ja Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen kohdalla tilintarkastustuomioistuin arvioi riskin keskisuureksi. Tämä johtui siitä, että komissiolta siirrettiin yhteisyrityksille talousarviomäärärahoja ja omaisuusseriä niiden saavutettua taloudellisen riippumattomuutensa.

Tulojen laillisuuteen ja sääntöjenmukaisuuteen kohdistuva riski oli yleisesti ottaen vähäinen

1.35. Yhteisyritysten tulot vuonna 2023 koostuivat pääasiassa rahoitusosuuksista, jotka olivat peräisin komission tutkimusmäärärahoista (Horisontti Eurooppa -puiteohjelma ja Horisontti 2020 -puiteohjelma) ja Euratomin talousarvioista. Näin ollen tilintarkastustuomioistuin katsoi, että tulojen laillisuuteen ja sääntöjenmukaisuuteen kohdistuva riski oli kaikkien yhteisyritysten kohdalla vähäinen.

Hallintomenojen laillisuuteen ja sääntöjenmukaisuuteen kohdistuva riski oli yleisesti ottaen vähäinen lukuun ottamatta joiden yhteisyritysten rekrytointiin liittyviä hallintomenoja

1.36. Palkkoihin ja hallintomenoihin liittyvät maksut koostuvat pääasiassa rutiiniluontoisista maksuista. Lisäksi palkkoja hallinnoi komission henkilökohtaisten etuuksien hallinto- ja maksutoimisto, jonka tilintarkastustuomioistuin tarkastaa hallintomenoja käsittelevän erityisarvion yhteydessä. Tilintarkastustuomioistuin ei ole viime vuosina havainnut henkilöstömenoihin olennaisia virheitä. Rekrytointimenettelyiden laillisuuteen ja sääntöjenmukaisuuteen liittyvä riski oli yleisesti ottaen vähäinen. Se oli kuitenkin keskisuuri SNS:n ja Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen kohdalla, sillä ne tarkastettiin ensimmäistä kertaa tänä vuonna, sekä EuroHPC:n ja siruyhteisyrityksen kohdalla, sillä ne

palkkasivat lyhyessä ajassa paljon uutta henkilöstöä voidakseen toteuttaa laajennettua toimeksiantoaan ja monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027 mukaisia toimiaan.

Toimintamenojen laillisuuteen ja sääntöjenmukaisuuteen kohdistuva riski oli yleisesti ottaen keski-suuri

1.37. Edunsaajien kuluilmoitukset ovat tavallisesti monimutkaisia, ja tilintarkastustuomioistuimen aiemmat tarkastukset ovat osoittaneet, että yhteisen tarkastuksen (CAS) toimittamissa jälkitarkastuksissa sekä avustusten loppumaksuihin liittyvissä todistuksissa taloutta koskevista selvityksistä ilmenee puutteita. Tästä syystä tilintarkastustuomioistuin arvioi, että yhteisyritysten avustuksiin liittyviin väli- ja loppumaksuihin kohdistuva riski on keski-suuri.

1.38. F4E:n ja EuroHPC:n kohdalla tilintarkastustuomioistuin arvioi operatiivisista sopimuksista johtuvien menojen riskin keski-suureksi. Tämä johtui arvoltaan suuriin sopimuksiin liittyvien hankintamenettelyjen monimutkaisuudesta näissä kahdessa yhteisyrityksessä.

Budjettihallintoon kohdistuva riski vaihteli vähäisestä keski-suureen

1.39. Tilintarkastustuomioistuin luokitteli budjettihallintoon kohdistuvan riskin EuroHPC:n ja siruyhteisyrityksen kohdalla keski-suureksi, koska niiden on toteutettava merkittävästi aiempaa suurempi operatiivinen talousarvio lyhyessä ajassa ja suhteellisen rajallisin henkilöresurssein. Tilintarkastustuomioistuin arvioi riskin keski-suureksi myös F4E:n kohdalla, sillä ITER-hankkeissa saattaa ilmetä lisäviivästyksiä ja -kustannuksia. Niitä saattaa aiheutua suunnitellun uuden perusrakennuksen ja muiden sellaisten merkittävien tekijöiden seurauksena, joihin yhteisyritys ei voi vaikuttaa (esim. hankkeen komponentteihin tarvittavat korjaukset, suunnitteluun liittyvät muutokset ja asennustöiden tilapäinen lopettaminen).

Ohjelmien täytäntöönpanoon kohdistuva riski vaihteli vähäisestä suureen

1.40. Riski arvioitiin EuroHPC:n osalta suureksi, sillä sen avustuksia koskevat rahoitusjärjestelyt eivät välttämättä anna yksityisille osakkaille mahdollisuutta saavuttaa niille horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmassa asetettua vähimmäisrahoitustavoitetta. CBE:n kohdalla riski arvioitiin suureksi sen vuoksi, että sen yksityiset osakkaat turvautuvat vahvasti täydentäviä toimia koskeviin suorituksiin. Kaikkien muiden yhteisyritysten kohdalla riski arvioitiin vähäiseksi.

Tilintarkastustuomioistuin raportoi petosepäilyistä relevanteille EU:n elimille

1.41. Tilintarkastustuomioistuin tekee yhteistyötä Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) kanssa asioissa, jotka liittyvät epäilyihin petoksista tai muista EU:n taloudellisia etuja vahingoittavista laittomista toimista. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin tekee yhteistyötä Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) kanssa asioissa, jotka liittyvät epäilyihin EU:n taloudellisia etuja vahingoittavista rikoksista. Tilintarkastustuomioistuin ilmoittaa OLAFille tai EPPOlle kaikista tarkastustyönsä aikana havaitsemistaan epäilyistä, vaikka tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksia ei olekaan suunniteltu erityisesti petosten havaitsemiseen. Varainhoitovuoden 2023 osalta tilintarkastustuomioistuin teki yhden tällaisen ilmoituksen OLAFille.

Avustusmaksuja koskeva tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapa

1.42. Tutkiessaan kymmenen tutkimus- ja innovointihankkeita toteuttavan yhteisyrityksen suorittamia avustusmaksuja tilintarkastustuomioistuin täydensi yhteisen tarkastuksen (CAS) jälkitarkastuksista saamaansa varmuutta siten, että se teki itse edunsaajien luona yksityiskohtaisen tarkastuksen (suoran aineistotarkastuksen). Tarkastukseen poimittiin 30 avustusmaksutapahtuman otos. Tarkastetut tapahtumat valittiin satunnaisotannalla (rahayksikköön perustuva otanta) perusjoukosta, jonka muodostivat kaikki yhteisyritysten vuonna 2023 suorittamat loppumaksut ja (tilinpidollisesti selvitetty) välimaksut. Perusjoukko koostui pääasiassa maksuista Horisontti 2020 -puiteohjelman toimiin, koska Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman välimaksuja on odotettavissa vasta vuonna 2024.

1.43. Tilintarkastustuomioistuin perusti tilien perustana olevien avustusmaksujen laillisuutta ja asianmukaisuutta (sääntöjenmukaisuutta) koskevan lausuntonsa kunkin yhteisyrityksen osalta erillisiin arvioihin seuraavista tekijöistä:

- a) yhteisyrityskohtainen virhetaso, joka käy ilmi yhteisen tarkastuksen (CAS) Horisontti 2020-puiteohjelman avustusmaksujen osalta toimittamien jälkitarkastusten tuloksista, sekä arvio edustavaa virhetasoa ja jäännösvirhetasoa koskevien laskelmien oikeellisuudesta ja täydellisyydestä
- b) avustusmaksuihin liittyvä yleinen virhetaso, joka perustui kaikkia eri yhteisyrityksiä koskevan tilintarkastustuomioistuimen aineistotarkastuksen tuloksiin
- c) havainnot, jotka koskivat tietyn yhteisyrityksen tapahtumia tilintarkastustuomioistuimen aineistotarkastuksessa.

1.44. Monivuotiseen rahoituskehykseen 2021–2027 liittyvässä Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmassa yhteisyritysten sisäisen valvonnan kehykseen tehtiin useita huomattavia muutoksia. Komissio esimerkiksi toteaa [Horisontti Eurooppa -puiteohjelman valvontastrategiassa](#), että yhteinen tarkastus (CAS) kohdistaa jälkitarkastuksen ainoastaan edustavaan otokseen, joka on poimittu koko ohjelmasta. Yhteinen tarkastus ei siis enää tee erityisiä edustavia jälkitarkastuksia Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yksittäisten sidosryhmien, kuten yhteisyritysten, puolesta. Yhteisyritykset voivat uusien järjestelyjen yhteydessä ainoastaan pyytää selkeästi yksilöityjen suuririskisten edunsaajien ja hankkeiden riskiperusteisia jälkitarkastuksia. Komission CONNECT-pääosasto aikoo Euroopan terveys- ja digitaaliasioiden toimeenpanoviraston avustamana soveltaa Digitaalinen Eurooppa -ohjelman avustuskäytäntöihin samankaltaista yhteistä valvontastrategiaa.

EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

2. luku

Yhteenveto tarkastuksen tuloksista

Johdanto

2.1. Tässä luvussa esitetään yhteenveto tuloksista, jotka tilintarkastustuomioistuin sai varainhoitovuotta 2023 koskevassa yhteisyritysten vuotuisessa tarkastuksessa. Luvussa käsitellään myös tilintarkastustuomioistuimen arviota, jonka se teki yhteisyritysten avustusten myöntämiseen soveltamasta riskiperusteisesta valvontajärjestelmästä, sekä tuloksia muusta yhteisyrityksiin yleisemmin liittyvästä tarkastustyöstä, jonka tilintarkastustuomioistuin oli tehnyt kyseiseltä vuodelta. Tilintarkastustuomioistuin suositaa tarkastustyönsä perusteella yhteisyritysten toteutettavaksi erilaisia toimia.

Yhteisyrityksiä koskevat tarkastuslausunnot

Lausunnot tilien luotettavuudesta

2.2. Tilintarkastustuomioistuin antoi vakimuotoisen tarkastuslausunnon yhdentoista yhteisyrityksen tilinpäätösten luotettavuudesta. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyritysten tilinpäätökset 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta antavat kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot niiden taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2023 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyritysten varainhoitoasetusten ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

F4E:n tilinpäätöstä koskeva tiettyjä seikkoja painottava kappale

2.3. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota seuraaviin F4E-yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksessä esitettyihin seikkoihin:

- F4E arvioi ITER-hankkeeseen liittyvien toimitusvelvoitteiden täyttämisen kokonaiskustannuksiksi (lopullinen kuluarvio) 21,2 miljardia euroa (vuoden 2023 hintoina) vuoden 2016 välitavoitteen ja kustannusoletusten perusteella. Määrä saattaa siis muuttua merkittävästi, kun ITER-neuvosto on hyväksynyt ITER-hankkeen uuden perusuran ja vaatimukset.
- F4E-yhteisyrityksen hallintoneuvosto pyysi toukokuussa 2023 nimitettyä uutta F4E-yhteisyrityksen johtajaa organisoimaan nykyisen F4E:n organisaatorakenteen uudelleen siten, että siitä tulisi tehokkaampi ja se soveltuisi paremmin yhteisyrityksen tavoitteiden saavuttamiseen, mukaan lukien ITERin tulevaan perusuraan liittyvät tavoitteet.
- Koronapandemia ja Ukrainaa vastaan käytävä hyökkäyssota aiheuttavat toimitusketjuun liittyviä ongelmia, joista seuraa merkittävä ja pitkäaikainen inflaatiovaikutus F4E-yhteisyrityksen toimintaan. Yhteisyritys arvioi, että sen lopulliseen kuluarvioon kohdistuva kokonaisvaikutus on 258 miljoonaa euroa (vuoden 2008 hintoina).

EuroHPC:n tilinpäätöstä koskeva tiettyjä seikkoja painottava kappale

2.4. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota EuroHPC-yhteisyrityksen saamien käteissuoritusten kirjanpitokäsittelyn muutokseen, joka johti vastaavien edellisen vuoden vertailulukujen oikaisemiseen. Se kiinnittää huomiota myös yhteisyrityksen arvioon, jonka mukaan erään merkittävän toimittajan taloudellisella tilanteella saattaa olla yhteisyritykseen arviolta 88 miljoonan euron taloudellinen vaikutus.

SNS-yhteisyrityksen ja Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen tilinpäätöksiä koskeva tiettyjä seikkoja painottava kappale

2.5. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota siihen, että ennen kuin yhteisyritykset saavuttivat taloudellisen riippumattomuutensa vuoden 2023 viimeisellä neljänneksellä, komissio vastasi niiden perustamisesta ja alkuvaiheen toiminnasta.

CA-yhteisyrityksen tilinpäätöstä koskeva muita seikkoja painottava kappale

2.6. Tilintarkastustuomioistuin panee merkille, että CA-yhteisyritys toteuttaa uutta budjetointi-, kirjanpito- ja varainhoitojärjestelmää, SUMMAA, koehankkeena, jossa järjestelmää kehitetään ja testataan Euroopan komissiota varten.

Lausunnot tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

2.7. Kuten kahtena edellisenä vuonna tilintarkastustuomioistuin antoi vakiomuotoisen tarkastuslausunnon kaikkien yhteisyritysten osalta tilinpäätösten perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta) 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että tulotapahtumat olivat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Lausunnot tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

2.8. Kuten kahtena edellisenä vuonna, tilintarkastustuomioistuin antoi vakiomuotoisen tarkastuslausunnon kaikkien yhteisyritysten osalta tilinpäätösten perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta) 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että maksutapahtumat olivat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Parannuksia tarvitaan useilla osa-alueilla

2.9. Asettamatta lausuntojaan kyseenalaiseksi tilintarkastustuomioistuin otti huomautuksissaan esiin tarvittavat parannukset. Tällaisia osa-alueita ovat ohjelmien täytäntöönpano, henkilöstöresurssit sekä maksuihin sovellettavat hallinto- ja valvontajärjestelmät. Seuraavassa esitetään yhteenveto näistä huomautuksista. Yksityiskohtaisesti niitä käsitellään [kolmannessa luvussa](#).

Puutteita yhteisyritysten tutkimus- ja innovointiohjelmien toteuttamisessa

Eräät yhteisyritykset eivät saavuta rahoitusosuustavoitettaan Horisontti 2020 -puiteohjelman toteutusjakson aikana

2.10. Horisontti 2020 -puiteohjelman (MRK 2014–2020) osalta yhteisyritysten perustamisasetuksissa määritetään osakastyypeittäin (EU, yksityiset osakkaat, osallistujavaltiot, kansainväliset järjestöt) rahoitusosuustavoite, joka on saavutettava kunkin yhteisyrityksen tutkimus- ja innovointitoimissa. Näistä tavoitteista esitetään yhteenveto [taulukossa 2.1](#).

2.11. [Taulukosta 2.1](#) käy ilmi, että yhteisyritykset olivat vuoden 2023 (ohjelman kymmenes vuosi) loppuun mennessä saavuttaneet vaihtelevassa määrin osakkaiden rahoitusosuustavoitteet, jotka niiden perustamisasetuksissa oli asetettu. CA, CleanH2 ja EU-Rail olivat saavuttaneet rahoitusosuustavoitteensa yli sataprosenttisesti lähinnä siksi, että niiden yksityiset osakkaat osallistuivat myös täydentävien toimien rahoittamiseen yhteisyritysten tutkimusalan työohjelmien ulkopuolella. Muiden yhteisyritysten kohdalla ilmennyt alhainen saavuttamisaste selittyy kyseisten yhteisyritysten mukaan seuraavilla syillä: yhteisyrityskohtaisen tutkimusalueen luonne edellyttää pitkäkestoisia hankkeita (IHI ja EuroHPC); hankkeita toteuttavia maailmanlaajuisia konsortiota on suuri määrä (IHI); yksityisten osakkaiden mahdollisuudet antaa rahoitusta ovat riittämättömiä (EuroHPC); osallistujavaltiot kirjaavat ja raportoivat kulunsa yhteisyritykselle vasta siinä vaiheessa, kun niiden tukemat hankkeet on saatu päätökseen (siruyhteisyritys).

Taulukko 2.1 – Monivuotinen rahoituskehys 2014–2020: osakkaiden rahoitusosuudet yhteensä (miljoonaa euroa)

Osakkaiden rahoitusosuustavoitteet (perustamisasetuksen ja oikeudellisten päätösten mukaan)				Horisontti 2020 -puiteohjelmaa toteuttavat yhteisyritykset	Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)					
EU:n käteissuoritukset (a)	Muiden osakkaiden IKOP ja käteissuoritukset (1) (b)	Muiden osakkaiden IKAA (2) (c)	Yhteensä (d) = (a)+(b)+(c)		EU:n käteissuoritukset (e)	Muiden osakkaiden validoitu IKOP ja käteissuoritukset (1) (f)	Muiden osakkaiden raportoitu mutta ei validoitu IKOP (1) (g)	IKAA (h)	Yhteensä (i) = (e)+(f)+(g)+(h)	Rahoitusosuuksien toteutumistas (j) = (i) / (d)
585,0	790,5	-	1 375,5	SESAR	563,0	538,9	105,1	-	1 207,0	88 %
1 755,0	1 228,6	965,3	3 948,9	CS 2 – CA	1 713,5	859,8	244,3	1 407,7	4 225,3	107 %
1 638,0	1 638,0	-	3 276,0	IMI 2 – IHI	1 125,0	1 111,6	182,3	-	2 418,9	74 %
665,0	95,0	285,0	1 045,0	FCH 2 – CleanH2	634,4	87,0	47,7	1 039,1	1 808,2	173 %
1 185,0	2 827,5	-	4 012,5	ECSEL – Siruyhteisyritys	1 172,5	1 624,1	1 052,0	-	3 848,6	96 %
835,0	285,5	2 444,5	3 565,0	BBI – CBE (4)	783,3	114,1	58,6	2 150,6	3 106,6	87 %
398,0	350,0	120,0	868,0	S2R – EU-RAIL	395,7	328,4	44,7	266,8	1 035,6	119 %
536,0	908,0	-	1 444,0	EuroHPC (3)	445,0	129,6	70,3	-	644,9	45 %
7 597,0	8 123,1	3 814,8	19 534,8	Yhteensä	6 832,4	4 793,8	1 805,0	4 864,2	18 295,0	94 %

(1) Määrään sisältyvät IKOP sekä käteissuoritukset osallistujavaltilta (siruyhteisyritys, EuroHPC) ja kansainvälisiltä organisaatioilta (SESAR).

(2) Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin, jotka eivät sisälly yhteisyrityksen työsuunnitelmaan.

(3) EuroHPC:n osalta EU:n rahoitusosuus sisältää 100 miljoonaa euroa Verkkojen Eurooppa -ohjelmasta.

(4) CBE:n osalta EU:n ja yksityisten osakkaiden käteissuorituksia koskevat tavoitteet vähennettyä 140 miljoonalla eurolla. Yksityisten osakkaiden luontoissuorituksia koskevat tavoitteet yhteisyrityksen vuotuisten työohjelmien mukaisesti.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyritysten tietojen perusteella.

2.12. Taulukosta 2.2 ilmenevät yhteisyritysten osakkaiden oikeudelliset sitoumukset (Horisontti 2020 -puiteohjelmassa tehtyjen avustussopimusten tai muiden sopimusten arvot), jotka muodostavat perustan osakkaiden osuuksille yhteisyritysten operatiivisten toimien rahoittamiseen.

Taulukko 2.2 – Monivuotinen rahoituskehys 2014–2020: toimintamenoihin sidotut osakkaiden rahoitusosuudet (miljoonaa euroa)

Osakkaiden rahoitusosuudet operatiivisiin kuluihin (perustamisasetuksen ja oikeudellisten päätösten mukaan)				Allekirjoitetut avustussopimukset ja muut sopimukset (tilanne 31.12.2023)						
EU:n käteissuoritukset enintään	Muiden osakkaiden IKOP ja käteissuoritukset vähintään (1)	Yhteensä	Horisontti 2020 -puiteohjelmaa toteuttavat yhteisyritykset	EU:n yhteisrahoitusta sidottu	%	Muiden osakkaiden IKOP ja käteissuoritukset (sidottu) (1)	%	Yhteensä	Ohjelman toteuttamistas	
555,8	747,0	1 302,8	SESAR	555,8	100 %	613,3	82 %	1 169,1	90 %	
1 716,0	1 189,6	2 905,6	CS 2 – CA	1 716,0	100 %	1 073,6	90 %	2 789,6	96 %	
1 595,4	1 595,4	3 190,8	IMI 2 – IHI	1 452,1	91 %	1 499,4	94 %	2 951,5	93 %	
646,0	76,0	722,0	FCH 2 – CleanH2	646,0	100 %	159,1	209 %	805,1	112 %	
1 169,7	2 787,5	3 957,2	ECSEL – Siruyhteisyritys	1 169,7	100 %	2 650,7	95 %	3 820,4	97 %	
816,1	266,6	1 082,7	BBI – CBE (2)	815,8	100 %	258,4	97 %	1 074,2	99 %	
384,5	336,5	721,0	S2R – EU-RAIL	384,5	100 %	360,1	107 %	744,6	103 %	
526,0	896,0	1 422,0	EuroHPC (3)	525,6	100 %	556,7	62 %	1 082,3	76 %	
7 409,5	7 894,6	15 304,0	Yhteensä	7 265,5	98 %	7 171,3	91 %	14 436,8	94 %	

(1) Määrään sisältyvät IKOP sekä käteissuoritukset osallistujavaltilta (siruyhteisyritys, EuroHPC) ja kansainvälisiltä organisaatioilta (SESAR).

(2) IKOP-luontoissuoritusten tavoitearvot sellaisina kuin niistä on sovittu yhteisyrityksen vuotuisissa työohjelmissa sekä vähennetyt operatiiviset käteissuoritukset.

(3) Osallistujavaltiot rahoittavat sen osan, jota EU:n rahoitus ei kata, jota yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet suoritetaan avustustoimien tukikelpoisten enimmäiskulujen lisäksi.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyritysten tietojen perusteella.

2.13. SESAR-yhteisyrityksen osakkaana oleva kansainvälinen organisaatio Eurocontrol sitoi ainoastaan noin 70 prosenttia rahoitusosuustavoitteeseensa liittyvistä varoista. Tämän seurauksena yhteisyrityksellä ei ollut käytössään kaikkia suunnitelmien mukaisia rahoitusosuuksia, jotta se olisi voinut panna kokonaisuudessaan täytäntöön oman osuutensa Horisontti 2020-puiteohjelmasta.

2.14. CBE korotti vuonna 2023 yksityisten osakkaiden IKAA-rahoitusosuustavoitteita 2 444,5 miljoonaan euroon osana niiden 2 730 miljoonan euron kokonaistavoitetta. IKAA-rahoitusosuudet ohjataan yhteisyrityksen tutkimusalan työohjelman ulkopuolella toteutettaviin toimiin, joten korkealle asetettu IKAA-tavoite aiheuttaa riskin sille, miten yhteisyritys saavuttaa Horisontti 2020-puiteohjelmaan liittyvän kokonaistavoitteensa.

2.15. EuroHPC:n yksityiset osakkaat olivat vuoden 2023 loppuun mennessä puolestaan raportoineet vain 18,4 miljoonan euron luontoissuoritukset Horisontti 2020 -hankkeisiin. Tämä on huomattavasti alle 420 miljoonan euron vähimmäistavoitteen, joka on saavutettava ennen ohjelman päättymistä. Kuten tilintarkastustuomioistuin pani merkille jo yhteisyrityksiä koskevassa varainhoitovuoden 2022 vuosikertomuksessa (kohta 3.9.17), EuroHPC:n avustustoimia koskevat rahoitusjärjestelyt eivät johtaneet siihen yksityisten osakkaiden luontoissuoritusten tasoon, joka on määritetty yhteisyrityksen perustamisasetuksessa Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta. Muiden EuroHPC:n osakkaiden (yksityiset osakkaat, kansainväliset organisaatiot) luontoissuoritukset yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin vähenivät merkittävästi, mikä aiheuttaa riskin, ettei yhteisyritys ehkä saavuta omaa osuuttaan Horisontti 2020 -puiteohjelmasta kaikilta osin.

EuroHPC:n yksityisten osakkaiden rahoitusosuustavoitteita ei välttämättä saavuteta Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman toteutusjakson aikana

2.16. EuroHPC:n uudessa perustamisasetuksessa (monivuotinen rahoituskehys 2021–2027) yksityisten osakkaiden rahoitusosuustavoite yli kaksinkertaistuivat edelliseen monivuotiseen rahoituskehykseen verrattuna (420 miljoonasta eurosta 900 miljoonaan euroon). Tilintarkastustuomioistuin totesi jo yhteisyrityksiä koskevassa vuoden 2022 vuosikertomuksessaan (kohta 3.9.19), että yhteisyritys ei saavuta yksityisten osakkaiden huomattavasti korkeampaa rahoitusosuustavoitetta, jos sen rahoitusjärjestelyt pysyvät entisellään kauden 2021–2027 ohjelmissa. Tämä uhkaa yhteisyrityksen vuosien 2021–2027 yleisten ohjelmavoitteiden saavuttamista.

Toimi 1

Varmistaakseen, että se pystyy saavuttamaan yksityisten osakkaiden rahoitusosuuksia koskevan tavoitteensa kauden 2021–2027 ohjelmien osalta (Horisontti Eurooppa -puiteohjelma ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelma), EuroHPC:n olisi tuettava nykyisen tavoitteen uudelleenarviointia komissiossa.

Täytäntöönpanon määräaika: vuoden 2025 puoliväli.

Yhteisyritysten yksityisten osakkaiden rahoitusosuustavoitteista on tähän mennessä saavutettu keskimäärin 16 prosenttia monivuotisen rahoituskehysten 2021–2027 ohjelmissa

2.17. Taulukosta 2.3 ilmenee, että vuoden 2023 lopussa (eli monivuotisen rahoituskehysten 2021–2027 kolmantena vuonna) yhteisyritysten osakkaiden rahoitusosuustavoitteista oli saavutettu noin 16 prosenttia uusissa innovaatio- ja tutkimusohjelmissa (Horisontti Eurooppa, Digitaalinen Eurooppa ja CEF 2). Yhteisyritysten uusien perustamisasetusten mukaan yksityisten osakkaiden rahoitusosuustavoite voidaan saavuttaa IKOP:n ja/tai IKAAn avulla.

Taulukko 2.3 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman, Digitaalinen Eurooppa -ohjelman ja CEF 2 -välineen yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen ja oikeudellisten päätösten mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)								
EU:n käteissuoritukset	Yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet (1)	Muiden osakkaiden rahoitusosuudet (2)	Yhteensä	Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan liittyvät yhteisyritykset	Validoidut EU:n käteissuoritukset	Validoimattomat EU:n käteissuoritukset	Validoidut yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet	Raportoidut validoimattomat yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet	Validoidut muiden osakkaiden rahoitusosuudet	Raportoidut validoimattomat muiden osakkaiden rahoitusosuudet	Yhteensä	Toteutumaste
600,0	500,0	500,0	1 600,0	SESAR 3	157,2	2,0	7,7	55,5	13,0	14,9	250,3	16 %
1 700,0	2 400,0	-	4 100,0	CA	376,7	176,9	3,8	507,8	-	-	1 065,2	26 %
1 200,0	1 200,0	-	2 400,0	IHI	72,9	9,9	2,8	14,4	-	-	100,0	4 %
1 200,0	1 000,0	-	2 200,0	Clean H2	277,8	61,1	685,3	247,2	-	-	1 271,4	58 %
4 175,0	2 537,4	4 112,7	10 825,1	Siruyhteisyritys	241,8	278,7	1,5	76,0	81,9	-	679,9	6 %
1 000,0	1 000,0	-	2 000,0	CBE	80,2	7,4	1,7	65,2	-	-	154,5	8 %
600,0	600,0	-	1 200,0	EU-Rail	178,6	8,9	75,8	70,3	-	-	333,6	28 %
3 081,3	900,0	2 989,3	6 970,6	EuroHPC 2	100,7	657,0	0,0	0,8	36,6	101,9	897,0	13 %
900,0	900,0	-	1 800,0	SNS	288,9	14,6	0,7	219,9	-	-	524,1	29 %
800,0	800,0	-	1 600,0	GH	48,9	1,2	-	152,8	-	-	202,9	13 %
15 256,3	11 837,4	7 602,0	34 695,8	Yhteensä	1 823,6	1 217,7	779,3	1 409,8	131,5	116,8	5 478,8	16 %

(1) Määrään sisältyvät yksityisten osakkaiden IKOP, IKA ja käteissuoritukset.

(2) Määrään sisältyvät käteissuoritukset osallistujavaltioilta (Chips, EuroHPC2) ja kansainvälisiltä organisaatioilta (SESAR 3).

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyritysten tietojen perusteella.

Yhteisyrityksillä oli vaikeuksia vuoden 2023 toimintatalousarvioiden toteuttamisessa

2.18. Noin 95 prosenttia yhteisyritysten maksumäärärahoista menee avustumaksuihin edunsaajille (toimintatalousarvio). Useiden yhteisyritysten raportoima toimintatalousarvion toteutusaste oli vuonna 2023 alhainen (alle 70 prosenttia). Tämä johtui lähinnä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman toimien (CA, siruyhteisyritys, EuroHPC) odotettua hitaammasta käynnistymisestä. Siruyhteisyritys totesi lisäksi, että tilannetta heikensi entisestään KDT-yhteisyrityksen viivästynyt muuttaminen siruyhteisyritykseksi syyskuussa 2023, sillä muutoksen myötä vuoden 2023 operatiivisten maksujen talousarvio kasvoi merkittävästi. Lisäksi Horisontti 2020 -puiteohjelman toimintatalousarvion toteuttamiseen siruyhteisyrityksessä, EuroHPC:ssä ja EU-Rail-yhteisyrityksessä vaikuttivat viiveet, joita ilmeni käynnissä olleiden Horisontti 2020 -puiteohjelman toimien päätökseen saattamisessa.

2.19. F4E-yhteisyrityksen suunnittelemiin vuoden 2023 operatiivisiin toimiin vaikuttivat huomattavat ulkoiset tekijät sekä viivästyksset nykyisten vuoden 2016 perusurien päivittämistä koskeissa pitkäkestoissa prosesseissa. Seurauksena oli, että merkittävä määrä aiempien vuosien käyttämättömiä maksusitoumusmäärärahoja kohdennettiin uudelleen tuleviin talousarvioihin.

Hallintomenojen talousarvion toteutusaste jäi monissa yhteisyrityksissä alhaiseksi vuonna 2023

2.20. Noin 3–11 prosenttia yhteisyritysten vuoden talousarvioista varattiin palkkamenoihin ja muihin juokseviin kuluihin liittyviin hallintomenoihin (hallinnollinen talousarvio). Toteuttamisaste oli useissa yhteisyrityksissä alhainen (alle 75 prosenttia). Syynä oli se, että palkkamenoihin käyttämättä jääneistä määrärahoista huomattava osa kohdennettiin uudelleen (EuroHPC ja CBE) ja/tai se, että palveluhankintasopimuksia joko tehtiin myöhään tai niitä lykättiin loppuvuoteen, jolloin niiden perusteella ei myöskään ehditty laskuttaa (SESAR, Clean H2, CBE, EuroHPC).

Useille yhteisyrityksille kertyi käyttämättömiä EU:n rahoitusosuuksia merkittävässä määrin

2.21. Vaikka CA:n, siruyhteisyrityksen ja EuroHPC:n vuoden 2023 operatiivisten maksujen talousarvion toteutusaste oli alhainen (19–51 prosenttia), ne pysyivät EU:lta lisärahoitusta voidakseen suorittaa vuodeksi 2023 suunnitellut maksut. Pyynnöt ylittivät huomattavassa määrin näiden yhteisyritysten maksujen suorittamiseen tarvitseman määrän. Tästä seurasi, että yhteisyrityksille kertyneet ylijäämät (noin 1,5 miljardia euroa) eivät olleet EU:n käytettävissä sen muiden toimien rahoittamiseen vuonna 2023. Käytäntö osoittaa, että käteisvaroja koskeva suunnittelu oli puutteellista näissä kolmessa yhteisyrityksessä.

Toimi 2

CA:n, siruyhteisyrityksen ja EuroHPC:n olisi ensinnäkin kehitettävä korjaavia mekanismeja vähentääkseen käteisvarojensa ylimäärän kohtuulliselle tasolle. Lisäksi niiden olisi mukautettava koordinoitusti komission kanssa kutakin varainhoitovuotta koskevat käteispyyntönsä arvioitujen menojensa mukaan.

Täytäntöönpanon määräaika: vuoden 2025 loppu.

Avustusmaksuissa ilmeni jatkuvia systeemisiä virheitä henkilöstökulujen ja laitteiden osalta

2.22. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti vuonna 2023 edunsaajien luona Horisontti 2020 -puiteohjelman avustusmaksuista poimitun otoksen. Aiempien vuosien tapaan se havaitsi jatkuvia systeemisiä virheitä, jotka koskivat pääasiassa ilmoitettuja henkilöstö- ja laitekuluja. Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman välimaksujen populaatio oli liian pieni näkyäkseen tilintarkastustuomioistuimen vuoden 2023 osalta poimimassa otoksessa. Pääasialliset virheet, jotka tilintarkastustuomioistuin havaitsi avustusmaksuissa, olivat seuraavat:

- o tuntitaksat oli laskettu virheellisesti
- o oli ilmoitettu tukeen oikeuttamattomia bonuksia
- o kaksoisraja-arvoa koskevaa periaatetta ei ollut noudatettu
- o oli ilmoitettu työtunteja raportointikauden ulkopuolelta tai lomien ajalta taikka yksinomaan muissa hankkeissa työskentelevien henkilöiden työtunteja
- o oli ilmoitettu tukeen oikeuttamattomia laitekustannuksia (esimerkiksi lainan korkoja, jotka eivät ole tukikelpoisia)
- o oli ilmoitettu vähennyskelpoinen arvonnäkövero.

2.23. Tilintarkastustuomioistuimen ekstrapolointi, joka käsittää kaikkien yhteisyritysten osalta havaitut virheet, osoitti vuoden 2023 avustusmenojen virhetason olevan juuri olennaisuusrajan (kaksi prosenttia) alapuolella väli- ja loppumaksujen ja tilinpidollisten selvitysten osalta. Lisäksi todettiin, että komission yhteisen tarkastustoiminnon (CAS) yhteisyrityskohtaisten jälkitarkastusten tulosten perusteella laskemat jäännösvirhetasot olivat alle olennaisuusrajan.

EuroHPC ei saavuttanut rekrytointitavoitettaan, ja tilintarkastustuomioistuिन havaitsi puutteita sen rekrytointimenettelyissä

2.24. EuroHPC:n henkilöstömäärä monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027 ajaksi vahvistettiin rahoitusvelvoitteissa, jotka sisältyivät komission ehdotukseen uudeksi perustamisasetukseksi [COM\(2020\) 569](#). Jotta EuroHPC voisi hyödyntää noin seitsemän miljardin euron määrän monivuotisen rahoituskehityksen aikana, sille myönnettiin 39 lisätointia, joita koskeva rekrytointi oli tarkoitus hoitaa viimeistään vuoden 2023 loppuun mennessä. Se kuitenkin palkkasi vain 21 uutta henkilöstön jäsentä, minkä myötä henkilöstön kokonaismääräksi tuli 36. Yhteisyrityksen mukaan sillä oli huomattavia vaikeuksia saavuttaa rekrytointitavoite, koska sen hallintohenkilöstön määrä oli pieni ja harvinaisten erikoisasiantuntijoiden rekrytointi oli haasteellista.

2.25. Lisäksi tilintarkastustuomioistuimen tarkastamissa rekrytointimenettelyissä valintalautakunta ei laatinut esivalintaluetteloa kaikista hakijoista, joilla on tehtävien kannalta olennainen pätevyys ja kokemus. Se sisällytti luetteloon ainoastaan hakijat, jotka lautakunnan mukaan vastasivat eniten vaadittua profiilia. Valintalautakunta ei esimerkiksi ollut sopinut ennalta sellaisen arviointitaulukon käytöstä, jossa olennaisia kriteereitä painotettaisiin selkeästi. Se ei myöskään dokumentoinut riittävän hyvin taustalla vaikuttavaa päätöksentekoprosessia. Tämä vähensi menettelyjen läpinäkyvyyttä ja vaaransi hakijoiden yhdenvertaista kohtelua koskevan yleisen periaatteen noudattamisen.

Toimi 3

EuroHPC:n olisi hyödynnettävä lisääntyneitä henkilöstömääriänsä ja pyrittävä saavuttamaan rekrytointitavoitteensa vuoden 2024 loppuun mennessä. EuroHPC:n olisi lisättävä rekrytointimenettelyjensä läpinäkyvyyttä ja perusteltava paremmin valintalautakunnan päätöksentekoa käyttämällä ennalta sovittua arviointitaulukkoa esivalintavaiheessa, kuten muissa yhteisyrityksissä ja EU:n elimissä tehdään.

Täytäntöönpanon määräaika: vuoden 2024 loppu.

F4E-yhteisyrityksen resursseja koskeva riskinarviointi, suunnittelu, seuranta ja raportointi ovat puutteellisia

2.26. F4E-yhteisyrityksen käyttämien ulkoisten palveluntarjoajien määrä on ollut vuodesta 2019 alkaen lähes samalla tasolla kuin sen henkilöstösääntöjen alaisen henkilöstön määrä. Kuten yhteisyrityksiä koskeissa vuosikertomuksissa 2019 (kohta 3.9.19) ja 2021 (kohdat 2.55–2.58) on tuotu esiin, tilintarkastustuomioistuिन havaitsi myös vuonna 2023, että F4E on yhä suuressa määrin riippuvainen ulkoisista palveluntarjoajista, mihin liittyy riskejä. Tilintarkastustuomioistuिन totesi vuonna 2023, että yhteisyritys ei ollut kirjannut

riskirekisteriinsä useita huomattavia riskejä, jotka liittyivät ulkoisten palveluntarjoajien runsaaseen käyttöön pitkällä aikavälillä. Tällaiset riskit koskevat muun muassa kasvavaa riippuvuutta toimeksisaajista ja työvoiman tehokkuuden heikkenemistä hajautetun hallinnoinnin takia. Näitä riskejä ei kirjata riskirekisteriin, joten yhteisyrityksen sisäisellä valvontajärjestelmällä ei kenties ole käytössään tarkoituksenmukaisia lieventäviä toimenpiteitä.

2.27. Komission sisäinen tarkastus suoritti vuonna 2023 F4E-yhteisyrityksen osalta henkilöstöhallintoa ja etiikkaa koskevan tarkastuksen ja raportoi, että F4E ei vielä ollut perustanut ulkoisten palveluntarjoajien keskitettyä koordinointi- ja hallinnointitoimintoa eikä ollut laatinut menetelmiä henkilöstöresurssien kokonaistarpeensa arvioimiseksi. Yhteisyritys päätti siis ulkoisten palveluntarjoajien käytöstä talousarviovarojen eikä niinkään työmäärän tarkan arvioimisen ja tarvittavien taitojen ja pätevyyden perusteella.

Toimi 4

F4E-yhteisyrityksen olisi perustettava keskitetty koordinointi- ja hallinnointitoiminto ulkoisia palveluntarjoajia varten ja otettava käyttöön kattava menetelmä arvioidakseen säännöllisesti henkilöstöresurssien kokonaistarpeensa (henkilöstösääntöjen alainen henkilöstö ja ulkoiset palveluntarjoajat) työmäärän ja tarvittavien taitojen perusteella. Yhteisyrityksen olisi myös lisättävä riskirekisteriinsä merkittävimmät riskit, joita liittyy ulkoisten palveluntarjoajien runsaaseen käyttöön pitkällä aikavälillä.

Täytäntöönpanon määräaika: vuoden 2025 loppu.

F4E-yhteisyrityksen sisäisen valvonnan kehyksestä puuttuu yhdennetty riskinhallintaprosessi

2.28. Yhteisyrityksen sisäisen tarkastuksen toiminto ei pystynyt esittämään tyydyttävää evidenssiä siitä, että se käyttäisi riskinhallintatietoja säännöllisesti sisäisen tarkastuksen toimien suunnittelussa. Yhteisyrityksen sisäisen valvonnan kehykseen ei myöskään vielä sisälly [komission periaatteellisen sisäisen valvonnan kehiksen](#) edellyttämää yhdennettä riskinhallintaprosessia. Tämä puute voi haitata yhteisyrityksen kykyä hallinnoida riskejään vaikuttavasti ja saavuttaa strategiset tavoitteensa.

Toimi 5

F4E-yhteisyrityksen olisi sisällytettävä yhdennetty riskinhallintaprosessi sisäisen valvonnan kehykseensä hallinnoidakseen riskejään vaikuttavasti.

Täytäntöönpanon määräaika: vuoden 2025 puoliväli.

SNS:llä ja Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksellä riittämättömät ohjeet ensimmäisen tilinpäätöksen laatimista varten

2.29. Komissio vastaa uusien yhteisyritysten perustamisesta ja kaikesta alkuvaiheen toiminnasta, kunnes yhteisyritykset kykenevät hallinnoimaan talousarviotaan. Kansainvälisissä julkissektorin tilinpäätösstandardeissa ei anneta ohjeita tällaisten yhteisöjen tilinpäätösten laatimisesta ensimmäiseltä vuodelta, jolloin ne ovat toimintakykyisiä. Tämän seurauksena uusilla yhteisyrityksillä, kuten SNS:llä ja Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksellä oli haasteita ensimmäisten tilinpäätöstensä esittämisessä vuonna 2023. Tilinpäätökset oli laadittava niiden tietojen perusteella, jotka komissio toimitti yhteisyrityksille niiden saavutettua taloudellisen riippumattomuutensa. Erityisesti oli vaikea erottaa tosistaan taloudelliset resurssit, joita hallinnoi komissio, ja resurssit, joita yhteisyritykset hallinnoivat itsenäisesti saavutettuaan taloudellisen riippumattomuuden.

Toimi 6

Kirjanpito-ohjeita olisi kehitettävä siten, että niihin sisällytetään säännöt uuden yhteisyrityksen ensimmäisen tilinpäätöksen laatimisesta. Ohjeista olisi käytävä ilmi, miten pidetään erillään komission täytäntöönpanemat ja yhteisyritysten taloudellisen riippumattomuuden saavuttamisen jälkeen täytäntöönpanemat taloudelliset resurssit.

Täytäntöönpanon määräaika: vuoden 2025 puoliväli.

Tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten ja toimien seuranta

2.30. Tässä luvussa on yhteenveto aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seurannasta. Huomautuksia käsitellään tarkemmin *kolmannessa luvussa* olevissa seurantataulukoissa. Lisäksi tässä luvussa käsitellään toimia, joita tilintarkastustuomioistuin suositteli yhteisyrityksiä koskevien vuosikertomusten 2021 ja 2022 toisessa luvussa.

Yhteisyritykset ovat useimmissa tapauksissa toteuttaneet jatkotoimia tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten johdosta

2.31. Yhteisyritykset ovat ryhtyneet korjaaviin toimiin niiden huomautusten perusteella, jotka tilintarkastustuomioistuin on esittänyt edellisten vuosien erityisvuosikertomuksissaan. Lisätietoja esitetään kolmannen luvun liitteissä.

2.32. *Laatikosta 2.1* käy ilmi, mitä tarkoitetaan ilmaisuilla, joilla tässä kertomuksessa kuvataan jatkotoimien tilannetta. Laatikossa annetaan esimerkkejä tyypillisistä tilanteista, joita jatkotoimien kohdalla ilmenee.

Laatikko 2.1

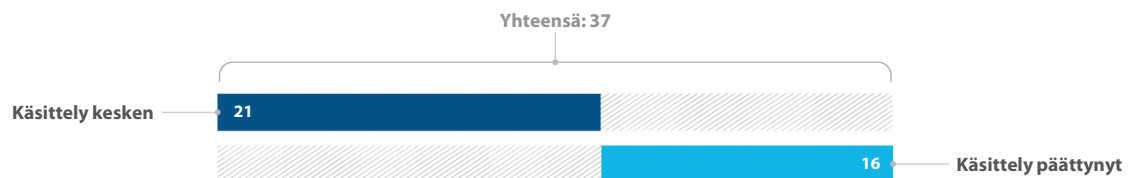
Kolmannessa luvussa käytetyt jatkotoimien tilannetta kuvaavat ilmaisut

Käsittely päättynyt: On saatu näyttöä siitä, että yhteisyritys tai muu yksikkö on toteuttanut korjaavia toimia huomautuksen perusteella taikka huomautusta ei enää voida soveltaa. Huomautuksen perusteena ollut sopimus on esimerkiksi päättynyt tai olosuhteiden muuttumisen vuoksi ongelman ratkaisemisesta aiheutuvat kustannukset olisivat suuremmat kuin siitä saatavat hyödyt.

Käsittely kesken: Huomautukseen liittyviä korjaavia toimia ei ole tehty, tai korjaavista toimista on jonkin verran näyttöä, mutta prosessia ei ole vielä saatu valmiiksi.

2.33. *Kaaviosta 2.1* käy ilmi, että niistä 37 huomautuksesta, joihin ei ollut puututtu riittävästi vuoden 2022 loppuun mennessä, [16 huomautuksen (43 prosenttia) osalta käsittely oli päätetty vuonna 2023 yhteisyritysten korjaavien toimien ansiosta. Kahdenkymmenen yhden (57 prosenttia) huomautuksen käsittely oli kesken vuoden 2023 lopussa.

Kaavio 2.1 – Aiempien vuosien huomautusten tilanne

Huom. Kaikkien IHI-yhteisyrityksen ja SESAR-yhteisyrityksen osalta aiempina vuosina esitettyjen huomautusten käsittely on päätetty, koska yhteisyritykset toteuttivat korjaavia toimia vuonna 2023.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuim.

Yhteisyritykset ovat toteuttaneet suurimman osan tilintarkastustuomioistuimen suosittamista toimista, joiden täytäntöönpanon määräaika oli vuoden 2023 loppu

2.34. Tilintarkastustuomioistuin arvioi vuonna 2023 ensimmäisen kerran niiden toimien täytäntöönpanoa, joita se suositteli yhteisyrityksille vuosikertomusten 2021 ja 2022 toisessa luvussa. Tämä koskee myös toimia, jotka on toteutettu horisontaalisia aiheita koskeneiden tarkastusten seurauksena.

2.35. Arvio perustuu hankkeiden operatiiviseen ja taloudelliseen seurantaan, sisäiseen valvontaan ja henkilöstöhallintoon yhteisyrityksessä osallistuvien henkilöstön jäsenten haastatteluihin. Tilintarkastustuomioistuin tutki myös yhteisyritysten toimittamia todentavia asiakirjoja.

2.36. *Taulukosta 2.4* käyvät ilmi suositeltuja toimia koskevan seurantatarkastuksen havainnot. Toisin kuin tarkastussuosituksissa, tilintarkastustuomioistuimen ehdottamien toimien yhteydessä täytäntöönpanolle ei asetettu määräaika. Yhteisyrityksiä koskevissa vuosien 2021 ja 2022 vuosikertomuksissa ehdotetuista 15 toimesta yhdeksän oli tästä huolimatta pantu täytäntöön kaikilta osin ja kaksi suurimmaksi osaksi.

2.37. Kolme tointa pantiin täytäntöön joiltakin osin. Ne liittyivät riskiperusteiseen valvontatapaan uuden monivuotisen rahoituskehysten ohjelmissa, ajankäyttöjärjestelmän käyttöönottoon ja ulkoisten palveluntarjoajien käyttöön F4E-yhteisyrityksessä. Toimi, jota ei pantu täytäntöön lainkaan, liittyi henkilöstöresurssien hallintaan. Kyseessä on ala, jolla yhteisyritys on pitkälti riippuvainen komissiosta ja sen henkilöstöresursseja koskevista alustoista. Tilintarkastustuomioistuin on nyt asettanut määräajan kaikille toimille, joita ei ollut

vielä pantu täytäntöön kaikilta osin, sekä tässä luvussa esitetyille toimille, ottaen huomioon yhteisyritysten näkemykset määrääjän realistisuudesta (ks. [taulukko 2.4](#)).

Taulukko 2.4 – Tilintarkastustuomioistuimen vuosina 2021 ja 2022 esittämien suositusten seuranta

Pantu täytäntöön / kokonaisuudessaan / suurimmaksi osaksi / joiltakin osin / ei ole pantu täytäntöön.

Toimen numero / vuosi	Yhteisyritys	Tilintarkastustuomioistuimen ehdottama toimi	Tilintarkastustuomioistuimen arvio toimen täytäntöönpanosta	
			Täytäntöönpanoaste	Huomautukset
1/2021	Kaikki yhteisyritykset	Yhteisyritysten olisi henkilöstösääntöjen 83 a artiklan 2 kohdan mukaisesti maksettava oma osuutensa työnantajamaksuista EU:n eläkejärjestelmään, kun komissio antaa tiedoksi maksuja koskevan vuotuisen laskelman.		Yhteisyritykset maksoivat kyseiset työnantajamaksut vuodelta 2022 EU:n eläkejärjestelmään komission laskituksen mukaisesti. Vuotuiset maksut laskettiin komission ohjeiden mukaisesti.
		Yhteisyritysten olisi yhdessä komission kanssa pyrittävä yhdenmukaistamaan henkilöstösääntöjen ja yhteisyritysten perustamisasetusten säännöksiä, jotka koskevat EU:n eläkejärjestelmään suoritettavia työnantajamaksuja. Yhdenmukaistamistoimet voitaisiin toteuttaa, kun kyseisiin säädöksiin ehdotetaan muutoksia.		Yhteisyritykset olivat yhteydessä komissioon, mutta oikeussäännösten ristiriitaisuuksien ratkaisemista koskevat lisätoimet eivät sisälly yhteisyrityksen toimivaltuuksien piiriin.
2/2021	SESAR, CA, IHI, CleanH2, CBE, KDT, EU-Rail	Perussäädöksen nojalla toimivien yhteisyritysten olisi laadittava yhteiset suuntaviivat, joilla yhdenmukaistetaan yhteisyritysten hallintokulujen käsite niin, että sitä voidaan käyttää perustana osakkaiden vuotuisen rahoitusosuuksien laskemisessa.		Yhteisyritykset sovelsivat yhdenmukaistettua menetelmää hallintokulujen määrittelymiseen vuonna 2023. Kaikki yhteisyritykset esimerkiksi katsovat nykyisin, että ehdotuspyyntöjen ja avustussopimusten valmisteluun osallistuvista asiantuntijoista aiheutuvat menot ovat operatiivisia eivätkä hallinnollisia kuluja.

Toimen numero / vuosi	Yhteisyritys	Tilintarkastustuomioistuimen ehdottama toimi	Tilintarkastustuomioistuimen arvio toimen täytäntöönpanosta	
			Täytäntöönpanoaste	Huomautukset
3/2021	EuroHPC	EuroHPC:n olisi pantava täytäntöön luotettavat menettelyt luontoissuoritusten todentamista ja validointia varten.		EuroHPC laati vuonna 2023 sisäiset ohjeet ja pani täytäntöön menettelyt luontoissuoritusten todentamista ja validointia varten. Lisäksi yhteisyritys laati osakkaille (osallistujavaltiot ja yksityiset osakkaat) ja näiden nimittämille tarkastajille menetelmät ja ohjeet Horisontti 2020 -puiteohjelman operatiivisiin toimiin ja investointihankkeisiin liittyvien luontoissuoritusten raportointia varten. Yhteisyrityksen tilien luotettavuuden tarkastaneet ulkopuoliset tarkastajat eivät raportoineet ongelmista tältä osin vuonna 2023.
4/2021	Kaikki yhteisyritykset (ei F4E)	Yhteisyritysten olisi vahvistettava sisäisiä valvontajärjestelmiään kannustamalla voimakkaasti tiettyjä edunsaajaryhmiä, jotka ovat alttiimpia virheille (kuten pk-yrityksiä ja uusia edunsaajia), ottamaan käyttöön Personnel Costs Wizard -väline.		Yhteisyritykset kannustivat edunsaajia aktiivisesti Personnel Costs Wizard -välineen käyttöön. Ne tiedottivat systemaattisesti yksityisille osakkailleen komission säännöllisistä verkkoseminaareista, joiden aiheena oli henkilöstökulujen ilmoittaminen, ja suosittelevat vahvasti, että etenkin uudet tulokkaat ja pk-yritykset osallistuisivat näihin seminaareihin.
5/2021	EuroHPC	Yhteisyrityksen on täytettävä sellaiset keskeiset avoimet toimet, jotka ovat välttämättömiä sen varmistamiseksi, että yhteisyrityksen varainhoitoa ja sisäistä valvontaa hallinnoidaan asianmukaisesti, sen toiminnan jatkuvuus turvataan ja yhteisyritys saavuttaa keskeiset operatiiviset tavoitteensa.		Vuonna 2023 kaikki EuroHPC:n keskeiset johtotehtävät oli täytetty. Hankkeiden hallinnoinnista vastaavia tiimejä vahvistettiin kokeneilla hankevastaavilla.

Toimen numero / vuosi	Yhteisyritys	Tilintarkastustuomioistuimen ehdottama toimi	Tilintarkastustuomioistuimen arvio toimen täytäntöönpanosta	
			Täytäntöönpanoaste	Huomautukset
6/2021	Kaikki yhteisyritykset (ei F4E)	Yhteisyritysten olisi otettava käyttöön ajankäytön seurantajärjestelmä, jonka avulla ne saavat objektiivista tietoa siitä, minkä verran aikaa henkilöstö käyttää kuhunkin toimintaan.		Yhteisyritysten henkilöstöresurssien hallintaan käyttämän back office -järjestelyn avulla alettiin vuonna 2023 yhdenmukaistaa ja optimoida yhteisyritysten käytettävissä olevia henkilöstöhallinnon IT-välineitä (Sysper ja Systal). Komissio alkoi vuonna 2024 toteuttaa uutta yhdenmukaistettua henkilöstöresurssialustaa (HRT), joka sisältää ajankäytön seurantajärjestelmän. Alustan tarkoituksena oli nykyisten järjestelmien korvaaminen. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2025 loppuun mennessä.
7/2021	Kaikki yhteisyritykset (ei F4E)	Yhteisyritysten olisi kehitettävä virallinen malli tai ohjeistus siitä, miten henkilöstötarpeet (mukaan lukien olennaiset pätevyudet) arvioidaan toiminto- ja yksikkökohtaisesti. Tavoitteena on optimoida henkilöstöresurssien käyttö.		Komission (etenkin kumppanipääosastojen ja BUDG-pääosaston) on tuettava tämän toimen toteuttamista kaikilta osin, sillä komissio tekee lopulliset päätökset yhteisyrityksille tulevaisuudessa osoitettavista resursseista. Toimi voidaankin toteuttaa vaikuttavasti vasta kunkin yhteisyrityksen uuden toimeksiannon valmistelun yhteydessä (vuoden 2026 lopulla). Tämä edellyttää kaikkien tutkimusalan yhteisyritysten tiivistä yhteistyötä ja niiden ylimmän johdon selkeää sitoutumista. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2027 loppuun mennessä.

Toimen numero / vuosi	Yhteisyritys	Tilintarkastustuomioistuimen ehdottama toimi	Tilintarkastustuomioistuimen arvio toimen täytäntöönpanosta	
			Täytäntöönpanoaste	Huomautukset
8/2021	F4E	Yhteisyrityksen johdon olisi tehostettava toimenpiteitä, joita on jo toteutettu ulkopuolisen henkilöstön käyttöön liittyvien riskien lieventämiseksi. Tämä koskee erityisesti tehottoman hallinnoinnin riskiä, joka johtuu henkilöstösääntöjen alaisen ja ulkopuolisen henkilöstön vastuualueiden epäselvästä jaosta.		Vuonna 2022 perustettiin työryhmä arvioimaan huomattavaa ulkoisten resurssien käyttöä. Arvioinnin tavoitteena oli parantaa niiden käytön suunnittelua ja perustelua. Työryhmä laati ulkoisten palveluntarjoajien käyttöä koskevat toimintaperiaatteet. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksen toimittamisajankohtana (maaliskuu 2024) nämä toimintaperiaatteet olivat yhteisyrityksen johdon hyväksyttävänä. Komission sisäisen tarkastuksen (IAS) F4E-yhteisyrityksen osalta vuonna 2023 suorittamassa tarkastuksessa, joka koski henkilöstöhallintoa ja etiikkaa, tuli esiin tärkeitä ulkoisten palveluntarjoajien koordinointi- ja hallinnointitoimintoon liittyviä kysymyksiä (ks. kohta 2.27). Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2025 loppuun mennessä.
1/2022	EuroHPC, IHI, CBE ja siruyhteisyritys	Yhteisyritysten olisi laadittava aiempien monivuotisten rahoituskehysten yhteydessä hyväksyttyjen hankkeiden toteuttamista koskeva toimintasuunnitelma, jossa on aikataulu hankkeiden päättämiseksi.		Päivitettyyn eGrant-järjestelmään (Compass) kuuluu uusia raportointi- ja seurantavälineitä, joita yhteisyritykset voivat käyttää jäljellä olevien hankkeiden vaiheittaisen päättämisen seurannassa ja arvioidakseen jatkoaikaa ja maksujen keskeyttämistä koskevia pyyntöjä. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2024 loppuun mennessä.

Toimen numero / vuosi	Yhteisyritys	Tilintarkastustuomioistuimen ehdottama toimi	Tilintarkastustuomioistuimen arvio toimen täytäntöönpanosta	
			Täytäntöönpanoaste	Huomautukset
2/2022	EuroHPC ja CBE	EuroHPC:n ja CBE:n olisi varmistettava, että monivuotiselle rahoituskehykselle 2021–2027 asetetut yksityisten osakkaiden rahoitusosuustavoitteet saavutetaan, ja tätä varten vuosittain seurattava ohjelman strategisen toteutussuunnitelman perusteella kunkin yksityisen osakkaan rahoitustavoitteen saavuttamista.		Kumpikin yhteisyritys on laatinut kauden 2021–2027 monivuotisen rahoituskehyn puitteissa toteutettavia toimia varten monivuotisen työohjelman ja talousarvion, jotta ne voivat laatia useita vuosia kattavat arviot osakkaidensa rahoitusosuuksista. Euroopan parlamentti on kehottanut komissiota arvioimaan uudelleen tavoitetta, joka on asetettu EuroHPC:n yksityisten osakkaiden rahoitusosuudelle kauden 2021–2027 monivuotisen rahoituskehyn yhteydessä. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2024 loppuun mennessä.
3/2022	Kaikki yhteisyritykset (ei F4E)	Kaikkien yhteisyritysten olisi avoimuuden lisäämiseksi ilmoitettava vuotuisissa tilinpäätöksissään relevantit tiedot osakkaiden ohjelmaston rahoitusosuuksista. Yhteisyritysten olisi esitettävä jokaisen niitä koskevan ohjelman osalta osakstyyppittäin kaikki relevantit vuoden lopun tiedot, kuten tiettyä ohjelmaa varten säännöksissä asetetut rahoitusosuustavoitteet, saatujen rahoitusosuuksien arvo ja tehtyjen oikeudellisten sitoumusten arvo.		Yksityiskohtaisia tietoja erityyppisistä osakkaiden rahoitusosuuksista raportointiin tutkimus- ja innovointialojen yhteisyritysten vuoden 2023 tilinpäätöksissä ohjelmakohtaisesti. Nämä tiedot mahdollistavat myös vertailun tosiasiallisesti saatujen rahoitusosuuksien ja lakisääteisten tavoitteiden välillä.

Toimen numero / vuosi	Yhteisyritys	Tilintarkastustuomioistuimen ehdottama toimi	Tilintarkastustuomioistuimen arvio toimen täytäntöönpanosta	
			Täytäntöönpanoaste	Huomautukset
4/2022	SESAR	Yhteisyrityksen olisi Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta lujitettava riskien seurantatapaa ennakkotarkastusten avulla yksilöidäkseen edunsaajat, joihin mahdollisesti liittyy riskejä ja jotka eivät nykyisin sisälly tarkastuksen perusjoukkoon (esimerkiksi edunsaajat, joihin ei ole koskaan kohdistettu jälkitarkastuksia, ja uudet toimijat), sekä yksilöidäkseen hankkeet, joihin mahdollisesti liittyy riskejä.		Toimi on päättynyt, sillä yhteisyritys käsitteli viimeiset Horisontti 2020 -puiteohjelmaan liittyvät loppumaksunsa vuoden 2023 viimeisellä neljänneksellä.
5/2022	EU-Rail, EuroHPC ja siruyhteisyritys	EU-Rail in ja EuroHPC:n olisi sovellettava jäsennehtyä riskiperusteista lähestymistapaa ennakkotarkastuksiin, jotka kattavat olennaiset hankkeisiin ja edunsaajiin liittyvät riskit. EU-Railin, EuroHPC:n ja siruyhteisyrityksen pitäisi lisäksi kehittää sisäiset käytännön ohjeet siitä, miten riskiperusteinen seuranta toteutetaan hankkeiden ja edunsaajien tasolla ja miten henkilöstön pitäisi käyttää COMPASS-järjestelmän riskinhallintamoduulia.		Vuoden 2024 alussa EuroHPC laati sisäiset ohjeet sisäistä valvontaa koskevasta riskiperusteisesta lähestymistavasta Horisontti 2020 -puiteohjelman toimia ja hankkeita varten. EU-Rail käyttää Horisontti Eurooppa -puiteohjelman toimien toteuttamisen yhteydessä ainoastaan kertasuoritteisia avustuksia. Vuoden 2023 lopussa EU-Rail laati oman Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa koskevan ennakkotarkastusstrategian, johon kuuluu riskiperusteinen lähestymistapa kertakorvauksina maksettaviin avustuksiin. Strategiaa sovelletaan myös nykyisiin Horisontti 2020 -puiteohjelmassa kertakorvauksina maksettaviin avustuksiin. Siruyhteisyritys laati toukokuussa 2024 sisäisen riskiperusteisen ennakkotarkastusstrategian, jota se soveltaa Horisontti 2020- ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelmien toimiin.

Toimen numero / vuosi	Yhteisyritys	Tilintarkastustuomioistuimen ehdottama toimi	Tilintarkastustuomioistuimen arvio toimen täytäntöönpanosta	
			Täytäntöönpanoaste	Huomautukset
6/2022	SESAR, CA, Chips JU, EU-Rail ja EuroHPC	Yhteisyritysten pitäisi varmistaa, että kaikkiin tehostetun seurannan toimiin liittyy erityisiä valvontatoimia, jotka koskevat yksilöityjä riskejä, ja että tehostetun seurannan toimien tilanne tarkistetaan ennalta asetettuna määräajankohtana.		Kukin yhteisyritys on sisällyttänyt sisäiseen riskiperusteiseen ennakkotarkastusstrategiaansa erityiset ohjeet tehostettua seurantaa varten. Viimeisimmät raportit tehostetusta seurannasta osoittivat, että yhteisyritysten henkilöstö toteuttaa seurantatoimia asianmukaisesti.
7/2022	Kaikki yhteisyritykset (EU-Rail- ja F4E-yhteisyrityksiä lukuun ottamatta)	Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa kaikkien yhteisyritysten olisi sovellettava avustusten hallinnointiin riskiperusteista lähestymistapaa, joka kattaa avustusten hallinnoinnin keskeiset vaiheet avustussopimuksen valmistelusta maksujen suorittamiseen saakka. Tässä yhteydessä yhteisyritysten olisi etenkin varmistettava, että a) mahdollisesti riskialttiisiin edunsaajiin ja hankkeisiin kohdistetaan tehostettuja ennakkotai jälkitarkastuksia b) merkittävät jälkitarkastusten tulokset otetaan asianmukaisesti huomioon tuleviin ennakkotarkastuksiin liittyvässä riskienarvioinnissa.		Tutkimus- ja innovaatioalan yhteisyritykset laativat helmikuussa 2024 yhteisen täytäntöönpanoon sovellettavan lähestymistavan sekä ohjeet, jotka koskevat komission yhteisen tarkastuksen Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan soveltamaa valvontastrategiaa. Strategiassa määritetään vaihtoehtoiset varmennusmekanismit ja indikaattorit, joiden avulla kompensoidaan sitä, että komission soveltama Horisontti Eurooppa -puiteohjelman valvontastrategia ei kattanut yhteisyrityskohtaisia tarpeita avustusmaksuja koskevan varmuuden osalta. Komission yhteinen tarkastus ei etenkään Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kohdalla enää kohdista jälkitarkastuksia edunsaajista poimittuun edustavaan otokseen tai tee yhteisyrityskohtaisia jäännösvirhelaskelmia. Yhteisyritysten yhteinen lähestymistapa on tällä hetkellä testausvaiheessa, josta vastaa komission sisäinen tarkastus. EU-Rail – ainoa yhteisyritys, joka käyttää Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä yksinomaan kertasuoritteisia avustuksia – päätti olla soveltamatta yhteistä lähestymistapaa, ja otti joulukuussa 2023 käyttöön

Toimen numero / vuosi	Yhteisyritys	Tilintarkastustuomioistuimen ehdottama toimi	Tilintarkastustuomioistuimen arvio toimen täytäntöönpanosta	
			Täytäntöönpanoaste	Huomautukset
				oman valvontastrategiansa kertasuoritteisia avustuksia varten. Toteuttamisen tavoiteajankohta: vuoden 2024 loppuun mennessä.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

Yhteisyritysten vastaukset ensimmäiseen ja toiseen lukuun

1.13 Siruyhteisyritys haluaa korostaa, että EU:n sirusäädöksen mukainen lisärahoitus on merkittävä: Horisontti Eurooppa -ohjelmasta myönnetään 925 miljoonaa euroa ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta 1 450 miljoonaa euroa.

2.29 Euroopan tilintarkastustuomioistuin pyysi selvittämään komission ja SNS- ja EDCTP3 -yhteisyritysten hallinnoimien taloudellisten resurssien jakautumista rahoituksellisen autonomian saavuttamisen jälkeen. Yhteisyritykset lisäsivät tämän seurauksena tarvittavat lisätiedot vuoden 2023 lopullisen tilinpäätöksensä liitetietoihin parantaakseen julkistetun tiedon selkeyttä.

Toimi 6 SNS- ja EDCTP3 -yhteisyritykset ilmoittavat asiasta (yhteisyritysten tilinpidon back office -järjestelyjen kautta) komission budjettipääosastolle, joka yksin vastaa EU:ssa päätöksestä, tarvitaanko vastaperustetuille EU:n elimille (kuten yhteisyrityksille ja virastoille) erityisohjeita ensimmäisen tilinpäätöksen esittämisestä.

EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

3. luku

EU:n yhteisyrityksiä koskevat tarkastuslausumat

3.1. Tarkastuslausumien perustana olevat tiedot

Perustelut lausunnoille

3.1.1. Tilintarkastustuomioistuin on toimittanut tarkastuksensa kansainvälisen tilintarkastajaliiton (International Federation of Accountants, IFAC) kansainvälisten tilintarkastusstandardien (ISA) ja eettisten ohjeiden sekä ylimpien tarkastuselinten kansainvälisen järjestön (International Organisation of Supreme Audit Institutions, INTOSAI) kansainvälisten standardien (ISSAI) mukaisesti. Mainittuihin standardeihin perustuvia tilintarkastustuomioistuimen velvollisuuksia kuvataan tarkemmin tämän kertomuksen kohdassa ”Tarkastajan velvollisuudet”. Tilintarkastustuomioistuin on noudattanut riippumattomuusvaatimuksia ja täyttänyt eettiset velvoitteensa eettisiä tilintarkastusstandardeja käsittelevän kansainvälisen lautakunnan (International Ethics Standards Board for Accountants) vahvistamien eettisten sääntöjen (Code of Ethics for Professional Accountants) mukaisesti. Tilintarkastustuomioistuin katsoo hankkineensa lausuntonsa perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tarkastusevidenssiä.

Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet

3.1.2. Kunkin yhteisyrityksen toimiva johto vastaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 310–325 artiklan ja yhteisyrityksen varainhoitoasetusten mukaisesti tilinpäätöksen laatimisesta ja esittämisestä kansainvälisesti hyväksytyjen julkisen sektorin tilinpäätösstandardien pohjalta. Se vastaa myös tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta (sääntöjenmukaisuudesta). Tähän velvollisuuteen kuuluu suunnitella, ottaa käyttöön ja ylläpitää sisäisiä kontrolleja siten, että niiden pohjalta on mahdollista laatia ja esittää tilinpäätös, jossa ei ole petoksesta tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä. Toimivan johdon vastuulla on lisäksi varmistaa, että tilinpäätöksessä mainitut toiminnot, rahoitustoimet ja tiedot ovat yhteisyrityksiä valvovien viranomaisten vahvistamien sääntelykehysten mukaisia. Kunkin yhteisyrityksen toimiva johto on viime kädessä vastuussa yhteisyrityksen tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta.

3.1.3. Kun toimiva johto laatii tilinpäätöstä, sen vastuulla on arvioida yhteisyrityksen kykyä jatkaa toimintaansa. Toimivan johdon on tuotava tarvittaessa esiin toiminnan jatkuvuuteen liittyvät seikat ja laadittava tilinpäätös toiminnan jatkuvuuden periaatteen pohjalta, paitsi jos toimiva johto aikoo lopettaa yhteisön tai lakkauttaa sen toiminnan tai sillä ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

3.1.4. Hallintoelinten vastuulla on valvoa yhteisyritysten tilinpäätösraportointia.

Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä

3.1.5. Tilintarkastustuomioistuimen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus siitä, että yhteisyritysten tilinpäätöksissä ei ole olennaisia virheellisyyksiä ja tilien perustana olevat toimet ovat laillisia ja sääntöjenmukaisia, ja antaa tarkastuksensa perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle tarkastuslausumat tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta. Kohtuullisella varmuudella tarkoitetaan korkeaa varmuustasoa. Kohtuullinen varmuus ei kuitenkaan ole tae siitä, että tarkastuksessa havaitaan kaikki olennaiset virheellisuudet ja vaatimusten noudattamatta jättämiset. Virheellisuudet ja noudattamatta jättämiset voivat johtua petoksista tai virheistä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden erikseen tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

3.1.6. Tulojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa komissiolta, muilta kumppaneilta tai osallistuvilta mailta saadut rahoitusosuudet ja arvioi menettelyt, joilla yhteisyritykset keräävät mahdolliset muut tulot.

3.1.7. Menojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa maksutapahtumat, kun menot ovat aiheutuneet ja ne on kirjattu ja hyväksytty. Tämä tarkastus kattaa kaiken tyyppiset maksut siinä vaiheessa kun ne suoritetaan, ei kuitenkaan ennakkomaksuja. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa ennakkomaksut, kun varojen vastaanottaja esittää tositteet siitä, että varat on käytetty asianmukaisesti, ja kun yhteisyritys hyväksyy tositteet ennakkomaksun tilinpidollisen selvittämisen yhteydessä joko samana vuonna tai myöhemmin.

3.1.8. ISA- ja ISSAI-standardien mukaisesti tilintarkastustuomioistuin käyttää ammatillista harkintaa ja säilyttää ammatillisen skeptisyyden koko tarkastuksen ajan. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin

- o tunnistaa ja arvioi riskejä siitä, että tilinpäätöksiin sisältyy petoksista tai virheistä johtuvia olennaisia virheellisyyksiä tai että tilien perustana olevien toimien kohdalla on petoksista tai virheistä johtuen jätetty olennaisella tavalla noudattamatta Euroopan unionin lainsäädäntökehyksen vaatimuksia; suunnittelee ja suorittaa tilintarkastustoimenpiteitä näihin riskeihin vastaamiseksi; hankkii tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tarkastusevidenssiä lausuntojensa perustaksi. Riski siitä, että petoksesta johtuva olennainen virheellisyys tai noudattamatta jättäminen jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys tai noudattamatta jättäminen jää havaitsematta, sillä petokseen voi liittyä epärehellistä yhteistoimintaa, väärennöksiä, tahallisia tietojen poisjättämisiiä, väärin tietojen antamisia tai sisäisten kontrollien sivuuttamisia.

- o muodostaa käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevanteista sisäisistä kontrolleista voidakseen suunnitella olosuhteisiin nähden asianmukaisia tilintarkastustoimenpiteitä. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole antaa lausuntoa sisäisten kontrollien vaikuttavuudesta.
- o arvioi sovellettujen tilinpäätösperiaatteiden asianmukaisuutta ja toimivan johdon esittämien kirjanpidollisten arvioiden ja niihin liittyvien tilinpäätöksessä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- o tekee johtopäätöksensä siitä, onko toimiva johto soveltanut asianmukaisesti toiminnan jatkuvuuteen perustuvaa kirjanpitokäsittelyä; lisäksi tilintarkastustuomioistuin tekee hankkimansa tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätökset siitä, onko olemassa olennaista epävarmuutta sellaisista tapahtumista tai olosuhteista, jotka saattavat antaa merkittävää aihetta epäillä yhteisyrityksen kykyä jatkaa toimintaansa. Jos tilintarkastustuomioistuin toteaa, että olennaista epävarmuutta on havaittavissa, sen on kiinnitettävä tarkastuskertomuksessaan lukijan huomio asianomaisiin tilinpäätöksessä esitettyihin tietoihin tai annettava mukautettu lausunto, jos tiedot ovat puutteellisia. Tilintarkastustuomioistuimen johtopäätökset perustuvat tarkastuskertomuksen laatimisajankohtaan mennessä saatuun tilintarkastusevidenssiin. Tulevaisuuden tapahtumat tai olosuhteet saattavat kuitenkin johtaa siihen, että yhteisö ei pysty jatkamaan toimintaansa.
- o arvioi vuotuisen tilinpäätöksen yleistä esittämistapaa, rakennetta, sisältöä ja liitetietoja sekä sitä, kuvastaako tilinpäätös oikeellisesti sen perustana olevia toimia ja tapahtumia.
- o hankkii tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tarkastusevidenssiä yhteisyritysten taloudellisista tiedoista voidakseen esittää lausunnon tilinpäätöksistä ja niiden perustana olevista toimista. Tilintarkastustuomioistuin vastaa tarkastustyön ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Tilintarkastustuomioistuin vastaa yksin tarkastuslausunnoistaan.
- o Tilintarkastustuomioistuin ottaa varainhoitoasetuksen 70 artiklan 6 kohdan mukaisesti huomioon riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan tekemän, yhteisyritysten tilejä koskevan tarkastustyön.

3.1.9. Jälkitarkastukset, jotka koskevat Horisontti 2020 -puiteohjelmasta rahoitettuja yhteisyritysten tutkimusmenoja, toimittaa komission RTD-pääosaston yhteinen tarkastus (Common Audit Service, CAS). Komissio katsoi Horisontti 2020 -puiteohjelmaa koskevassa asetusehdotuksessaan⁷ yhteisen tarkastuksen jälkitarkastuksista saatujen tulosten perusteella, että 2–5 prosentin vuotuinen virheriski on realistinen tavoite, kun otetaan huomioon tarkastusten kustannukset ja tutkimushankkeiden kustannusten korvaamiseen liittyvien sääntöjen monimutkaisuus. Komission tavoitteena on saavuttaa Horisontti 2020 -puiteohjelman päättämisen yhteydessä jäännösvirhetaso, joka on mahdollisimman lähellä kahta prosenttia. Yhteinen tarkastus vastaa myös jälkitarkastuksista,

⁷ COM(2011) 809.

jotka koskevat Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta rahoitettuja yhteisyritysten tutkimusmenoja. Yhteinen tarkastus siirtyi kuitenkin riskiperusteiseen jälkitarkastustapaan, minkä seurauksena yhteisyrityskohtaisia edustavia virhetasoja ei enää lasketa.

3.1.10. Tilintarkastustuomioistuin ilmoittaa toimivalle johdolle muun muassa tarkastuksen suunnitellun laajuuden ja ajoituksen sekä merkittävät tarkastushavainnot, mukaan lukien tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksensa aikana havaitsemat mahdolliset merkittävät puutteet sisäisissä kontrolleissa.

3.1.11. Tilintarkastustuomioistuin määrittää yhteisyrityksille ilmoitetuista seikoista ne, jotka tarkastuksen kohteena olevana varainhoitovuonna ovat olleet merkittävimpiä tilinpäätöksen tarkastuksessa. Tilintarkastustuomioistuin kuvaa kyseisiä seikkoja tarkastuskertomuksessaan, ellei säädös tai määräys estä asianomaisten tietojen julkistamista tai – erittäin harvinaisissa olosuhteissa – tilintarkastustuomioistuin toteaa, että asianomaista seikkaa ei ole syytä julkaista kertomuksessa, koska julkaisemisesta aiheutuvien kielteisten seurausten voitaisiin kohtuudella olettaa olevan suurempia kuin tietojen julkaisemisesta yleisen edun kannalta saatava hyöty.

EU:n puiteohjelmia toteuttavat yhteisyritykset

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan kolmannen tutkimushankkeen yhteisyritys (SESAR 3)

3.2. Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan kolmannen tutkimushankkeen yhteisyritys (SESAR 3)

Johdanto

3.2.1. Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan kolmannesta tutkimus- ja kehittämishankkeesta vastaava SESAR-yhteisyritys (SESAR 3) perustettiin marraskuussa 2021 Brysseliin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031⁸. SESAR 3 -yhteisyritys korvasi SESAR 1 -yhteisyrityksen, joka perustettiin helmikuussa 2007 seitsemännen puiteohjelman yhteyteen kahdeksaksi vuodeksi⁹ ja jonka toimintaa jatkettiin kesäkuussa 2014 Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä¹⁰.

3.2.2. SESAR 3 -yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, joka vastaa nykyaikaistetun ilmaliikenteen hallintajärjestelmän kehittämisestä Euroopassa. Sen tarkoituksena on tutkimuksen ja innovoinnin avulla vauhdittaa digitaalisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamista. SESAR 3-yhteisyrityksen osakkaat ovat komission edustama EU, Euroopan lennonvarmistusjärjestö (Eurocontrol) sekä yli 50 organisaatiota, jotka kattavat ilmailun koko arvoketjun lentoasemista ja kaiken tyyppisistä ilmatilan käyttäjistä, lennonvarmistuspalveluista, droonioperaattoreista ja palveluiden tarjoajista aina valmistusteollisuuteen ja tiedeyhteisöön.

⁸ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

⁹ Neuvoston asetus (EY) N:o 219/2007 yhteisyrityksen perustamisesta uuden sukupolven eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintajärjestelmän (SESAR) kehittämiseksi.

¹⁰ Neuvoston asetus (EU) No 721/2014 asetuksen (EY) N:o 219/2007 muuttamisesta.

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan kolmannen tutkimushankkeen yhteisyritys (SESAR 3)

3.2.3. Taulukossa 3.2.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

Taulukko 3.2.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2023	2022	Muutos
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	241,5	146,9	64 %
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	111,2	158,8	-30 %
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	32	36	-11 %

(1) Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

(2) Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.2.4. Yhteisyrityksen talousarvion suuruutta koskevat muutokset käyvät ilmi [taulukosta 3.2.1](#). Muutokset riippuvat etenkin siitä, missä vaiheessa yhteisyrityksen toteuttamien monivuotisten tutkimus- ja innovointiohjelmien täytäntöönpano on. Maksusitoumusmäärärahoja vähennettiin vuonna 2023, sillä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman hankkeisiin liittyviä ehdotuspyyntöjä oli aiempaa vähemmän. Maksumäärärahojen lisäys vuonna 2023 kattoi käynnissä oleviin Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeisiin liittyvät välimaksut sekä merkittävät ennakkomaksut, jotka liittyivät avustus- ja hankintasopimuksiin, jotka yhteisyritys suunnitteli tekevänsä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman alaisuudessa vuoden 2023 loppuun mennessä.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

3.2.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, SESAR 3 -yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa [3.1](#). Allekirjoitus sivulla [183](#) on erottamaton osa lausuntoa.

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmailukenteen hallinnan kolmannen tutkimushankkeen yhteisyritys (SESAR 3)

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.2.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) SESAR 3 -yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat¹¹ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta¹² 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto alustavan tilinpäätöksen luotettavuudesta

3.2.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että SESAR 3 -yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot SESAR 3 -yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2023 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

¹¹ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

¹² Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotahtumat, sekä talousarvion liitetiedot.

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan kolmannen tutkimushankkeen yhteisyritys (SESAR 3)

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.2.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että SESAR 3 -yhteisyrityksen 31. joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.2.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että SESAR 3 -yhteisyrityksen 31. joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.2.10. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Horisontti 2020 -puiteohjelman toteuttaminen

3.2.11. *Taulukossa 3.2.2* esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan kolmannen tutkimushankkeen yhteisyritys (SESAR 3)

Taulukko 3.2.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen ja kahdenvälisen sopimusten mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽¹⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (Move-pääosasto)	555,8	29,3	-	585,0	563,0	-	-	-	563,0
Eurocontrol	467,0	25,0	-	492,0	16,8	274,1	51,8	-	342,7
Yksityiset osakkaat	280,0	18,5	-	298,5	14,0	234,1	53,3	-	301,4
Yhteensä	1 302,8	72,8	-	1 375,5	593,7	508,2	105,1	-	1 207,0

(1) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

Eurocontrol saavutti toiminnallista rahoitusosuutta koskevan tavoitteensa vain noin 70-prosenttisesti

3.2.12. Jotta yhteisyrityksen saavutuksista Horisontti 2020 -puiteohjelman toimien yhteydessä saataisiin kattava kuva, on otettava huomioon myös se, missä määrin yhteisyrityksen osakkaita koskevien operatiivisten velvoitteiden osalta on tähän mennessä tehty avustus- ja muita sopimuksia. Niiden sitoumusten määrä, joita EU ja yksityiset osakkaat kohdistivat yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin, saavutti niiden toiminnallisia rahoitusosuuksia koskevat tavoitteet jo vuoden 2022 lopussa. Eurocontrolin tekemät lopulliset oikeudelliset sitoumukset kattoivat kuitenkin vain 70 prosenttia sen toiminnallisia rahoitusosuuksia koskevasta tavoitteesta. Tämän seurauksena yhteisyrityksellä ei ollut käytössään kaikkia suunnitelmien mukaisia rahoitusosuuksia, jotta se olisi voinut panna kokonaisuudessaan täytäntöön oman osuutensa ohjelmasta. Yhteisyrityksellä oli vuoden 2023 lopussa edelleen maksettavana noin 36,8 miljoonaa (eli 6,6 prosenttia) hankkeisiin ja sopimuksiin, joita ei vielä ollut saatettu päätökseen. Sillä oli myös validoitavana luontoissuorituksia 105,1 miljoonan euron edestä.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman toteuttaminen

3.2.13. *Taulukossa 3.3.2* esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti Eurooppa -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan kolmannen tutkimushankkeen yhteisyrittäjä (SESAR 3)

Taulukko 3.2.3 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrittäjässä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Yhteensä
EU (Move-pääosasto)	570,0	30,0	600,0	157,2	2,0	-	-	159,2
Yksityiset osakkaat	475,0	25,0	500,0	0,0	-	7,7	55,5	63,2
Eurocontrol	475,0	25,0	500,0	6,1	-	7,0	14,9	27,9
Yhteensä	1 520,0	80,0	1 600,0	163,3	2,0	14,7	70,3	250,3

(1) Koostuu luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP) ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin (IKAA).

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuimen yhteisyrittäjien antamien tietojen ja yhteisyrittäjien perustamisasetuksen perusteella.

3.2.14. Vuoden 2023 lopussa yhteisyrittäjien osakkaat olivat sitoneet 354 miljoonaa euroa Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa allekirjoitettuihin avustus- ja hankintasopimuksiin. EU:n 157,2 miljoonan euron käteissuoritukset yhteisyrittäjälle liittyivät lähinnä ennakkomaksuihin.

Vuoden 2023 hallintomenojen talousarvion toteuttaminen jäi vaisuksi

3.2.15. Hallinnollisten maksumäärärahojen (osasto 2) toteutusaste laski vuoden 2023 lopussa 55 prosenttiin (2022: 81 prosenttia). Yhteisyrittäjien mukaan tämä johtui Eurocontrolista, joka lykkäsi vuonna 2023 tehdyn merkittävän IT-palveluita koskevan sopimuksen laskutuksen vuodelle 2024.

Hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat huomautukset

3.2.16. Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menojen jälkitarkastukset teki komission RTD-pääosaston yhteinen tarkastus. Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut) osalta yhteisyrittäjä raportoi edustavaksi virhetasoksi 4,8 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,6 prosenttia¹³. Yhteinen tarkastus siirtyi kuitenkin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kohdalla riskiperusteiseen jälkitarkastustapaan, minkä seurauksena yhteisyrittäjäkohtaisia virhetasoja ei enää lasketa. Ensimmäiset riskiperusteiset jälkitarkastukset ovat vielä tekemättä, sillä ensimmäiset välimaksut on tarkoitus suorittaa vasta vuonna 2024.

¹³ SESAR 3-yhteisyrittäjien konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2023, luku 4.1.1.2.3.

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmailukenteen hallinnan kolmannen tutkimushankkeen yhteisyritys (SESAR 3)

3.2.17. Arvioidakseen yhteisyrityksen operatiivisia kontrolleja, jotka liittyivät maksuihin, tilintarkastustuomioistuim poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui lopullisille edunsaajille vuonna 2023 suoritetuista Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista¹⁴. Tilintarkastustuomioistuin ei havainnut vakavia kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevia virheitä otokseen poimitujen yhteisyrityksen edunsaajien kohdalla.

Vanhentunut toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma

3.2.18. Euroopan komission sisäisen valvonnan periaatteisiin perustuvan yhteisyrityksen sisäisen valvonnan kehityksen mukaan EU:n elinten olisi säännöllisesti päivitettävä ja testattava toiminnan jatkuvuussuunnitelmansa ja siihen liittyvä palautumissuunnitelmansa organisaatiomuutosten ja toimintaympäristöön kohdistuvien uusien riskien huomioon ottamiseksi. Yhteisyrityksen sisäisenä tarkastajana toimiva komission sisäinen tarkastus havaitsi vuonna 2023, että yhteisyrityksen toiminnan jatkuvuussuunnitelmaa ei ollut päivitetty tammikuun 2016 jälkeen. Näin ollen näissä suunnitelmissa ei tällä hetkellä oteta huomioon yhteisyrityksen toimintaympäristössä tapahtuneita viimeaikaisia merkittäviä muutoksia, kuten yhteisyrityksen uutta johtoa, joka vastaa toiminnan jatkuvuussuunnitelmasta. Huomioon ei oteta myöskään yhteisyrityksen siirtymistä Eurocontrolin Brysselin päätoimipaikkaan helmikuussa 2023, sen tietoteknisten käyttöjärjestelmien muutoksia, henkilöstön etätyön lisääntymistä tai uusia kyberturvallisuushakia.

Arkaluonteisia tehtäviä koskevia sisäisen valvonnan toimintaperiaatteita ei ole

3.2.19. Sekä potentiaaliset että tosiasialliset arkaluonteiset tehtävät olisi määriteltävä ja niitä olisi hallinnoitava yhteisyrityksen sisäisen valvonnan standardien puitteissa, jotka perustuvat Euroopan komission sisäisen valvonnan periaatteisiin. Vuoden 2023 lopussa yhteisyrityksellä ei ollut vielä käytössä arkaluonteisten tehtävien hallinnointia koskevia toimintaperiaatteita. Tällaiset toimintaperiaatteet sisältävät tarvittavan sisäisen valvonnan, jonka avulla yhteisyritys voi tunnistaa arkaluonteiset toiminnot, pitää ne ajan tasalla ja määritellä asianmukaiset valvontatoimenpiteet, joilla ehkäistään tai lievennetään epäasianmukaisen tai petollisen toiminnan riskejä, kuten vilpillistä raportointia, varojen menetystä, arkaluonteisten tietojen julkaisemista ja korruptiota.

¹⁴ Kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevien virheiden raportointikynnys, joka koskee edunsaajien tasolla testattuja avustuskasuja, on yksi prosentti tarkastetuista kasuista.

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan kolmannen tutkimushankkeen yhteisyritys (SESAR 3)

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.2.20. *Liitteessä* on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan kolmannen tutkimushankkeen yhteisyritys (SESAR 3)

Liite

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2022	Yhteisyritys jätti esittämättä vuoden 2022 tilinpäätöksessään tärkeitä tietoja osakkaidensa rahoitusosuuksista ohjelmatasolla. Näitä tietoja tarvitaan, jotta yhteisyrityksen saavutukset voidaan ilmoittaa kattavasti vuoden lopussa. Yhteisyritys ei etenkään verrannut kultakin osakastyypiltä vuoden loppuun mennessä kussakin ohjelmassa saatuja rahoitusosuuksia kunkin ohjelman rahoitusosuuksille asetettuihin lakisääteisiin tavoitteisiin.	Yksityiskohtaiset tiedot erityyppisistä osakkaiden rahoitusosuuksista julkistettiin yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksessä ohjelmakohtaisesti. Nämä tiedot mahdollistavat myös vertailun tosiasiallisten saavutusten ja lakisääteisten tavoitteiden välillä.	Päättynyt
2	2022	Horisontti 2020 -puiteohjelman operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste laski 54 prosenttiin (2021: 93 prosenttia). Yhteisyrityksen vuoden 2022 selvityksessä talousarvio- ja varainhallinnosta todetaan, että	Yhteisyritys suoritti viimeiset Horisontti 2020 -puiteohjelman maksut tammikuussa 2024 ja päätti ohjelman.	Päättynyt

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan kolmannen tutkimushankkeen yhteisyritys (SESAR 3)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		tähän olivat syynä kulujen kasvu ja toimitusvaikeudet, joita edunsaajat kohtasivat koronakriisin vuoksi. Useimpien Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden kesto oli pidennettävä ja loppumaksuja lykättävä vuodelle 2023.		

Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan kolmannen tutkimushankkeen yhteisyritys (SESAR 3)

Yhteisyrityksen vastaus

3.2.18 SESAR 3 -yhteisyritys panee merkille Euroopan tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen ja on aloittanut toiminnan jatkuvuussuunnitelmansa päivittämisen.

3.2.19 SESAR 3 -yhteisyritys on samaa mieltä Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kanssa, ja se laatii arkaluonteisten tehtävien hallintaa koskevat toimintaperiaatteet. Tässä yhteydessä SESAR 3 -yhteisyritys haluaa korostaa, että se on jo toteuttanut tehokkaita valvontatoimia tarkastajien havaitsemien riskien lieventämiseksi. Näihin valvontatoimiin kuuluvat tarkoin määritellyt hallintorakenteet, selkeät roolit rahoitusprosesseissa, tehtävien eriyttäminen ja kattavat petostentorjuntatoimenpiteet.

3.3. Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA)

Johdanto

3.3.1. Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA) perustettiin marraskuussa 2021 Brysseliin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031¹⁵. CA-yhteisyritys korvasi ilmailualan yhteisen teknologia-aloitteen toteuttamisesta vastanneen yhteisyrityksen, joka perustettiin joulukuussa 2007 seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman yhteyteen kymmeneksi vuodeksi¹⁶ (Clean Sky 1) ja jonka toimintaa jatkettiin toukokuussa 2014 Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä¹⁷ (Clean Sky 2).

3.3.2. CA-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, joka keskittyy tutkimukseen ja innovointiin ja jonka tavoitteena on siirtää ilmailu kohti kestäväää ja ilmastoneutraalia tulevaisuutta. Yhteisyrityksen osakkaita ovat komission edustama EU sekä perussäädöksen liitteessä I luetellut ilmailualan organisaatiot¹⁸. Lisäksi CA-yhteisyrityksellä on liitännäisosakkaita, jotka on valittu kiinnostuksenilmaisupyynnöiden avulla.

3.3.3. *Taulukossa 3.3.1* esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

Taulukko 3.3.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2023	2022	Muutos
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	486,4	415,3	17 %
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	269,0	411,2	-35 %
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	38	41	-7 %

(1) Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

(2) Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

¹⁵ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

¹⁶ Neuvoston asetus (EY) N:o 71/2007 Clean Sky 1 -yhteisyrityksen perustamisesta.

¹⁷ Neuvoston asetus (EU) N:o 558/2014 Clean Sky 2 -yhteisyrityksestä.

¹⁸ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA)

3.3.4. Yhteisyrityksen talousarvion suuruutta koskevat muutokset käyvät ilmi [taulukosta 3.3.1](#). Muutokset riippuvat etenkin siitä, missä vaiheessa yhteisyrityksen toteuttamien monivuotisten tutkimus- ja innovointiohjelmien täytäntöönpano on. Yhteisyritys jatkoi vuonna 2023 Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman toteuttamista. Maksusitoumusmäärärahoja vähennettiin vuonna 2023, sillä kyseisenä vuonna käynnistetyn Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan liittyvän hankepyynnön arvo oli alhaisempi. Maksuumäärärahojen lisäys vuonna 2023 kattoi käynnissä oleviin Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeisiin liittyvät välimaksut sekä merkittävät ennakkomaksut, jotka liittyivät avustussopimuksiin, jotka yhteisyritys suunnitteli tekevänsä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman alaisuudessa vuoden 2023 loppuun mennessä.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

3.3.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, CA-yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa [3.1](#). Allekirjoitus sivulla [183](#) on erottamaton osa lausuntoa.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.3.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) CA-yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat¹⁹ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta²⁰ 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja

¹⁹ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

²⁰ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotahtumat, sekä talousarvion liitetiedot.

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA)

- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.3.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että CA-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot CA-yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2023 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Muut seikat

3.3.8. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota varainhoitovuoden 2023 tilinpäätöksen liitetietoon 4.12, jossa kuvataan uuden budjetointi-, kirjanpito- ja varainhoitojärjestelmän (SUMMA) toteuttamista edelleen koehankkeena, jossa CA kehittää ja testaa järjestelmää Euroopan komissiota varten. Tilintarkastustuomioistuimen lausunto ei sisällä varaumaa tämän seikan osalta.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.3.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että CA-yhteisyrityksen 31. joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA)

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.3.10. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että CA-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.3.11. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset**Horisontti 2020 -puiteohjelman toteuttaminen**

3.3.12. *Taulukossa 3.3.2* esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

**Taulukko 3.3.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä
Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)**

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen ja oikeudellisten päätösten mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽¹⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (RTD-pääosasto)	1 716,0	39,0	-	1 755,0	1 713,5	-	-	-	1 713,5
Yksityiset osakkaat	1 189,6	39,0	965,3	2 193,8	30,5	829,3	244,3	1 407,7	2 511,8
Yhteensä	2 905,6	78,0	965,3	3 948,8	1 744,0	829,3	244,3	1 407,7	4 225,3

(1) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

Osakkaiden oikeudelliset sitoumukset ylittivät osakkaiden rahoitusosuuksille asetetut tavoitteet

3.3.13. Jotta yhteisyrityksen saavutuksista Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä saataisiin kattava kuva, on otettava huomioon myös se, missä määrin yhteisyrityksen osakkaita koskevien operatiivisten velvoitteiden osalta on tähän mennessä tehty avustussopimuksia. Niiden sitoumusten määrä, joita osakkaat kohdistivat yhteisyrityksen operatiivisiin ja täydentäviin toimiin, ylitti niiden toiminnallisia rahoitusosuuksia koskevat tavoitteet jo vuoden 2023 lopussa. Yhteisyrityksellä oli vuoden 2023 lopussa edelleen maksettavana

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA)

tulevina vuosina noin 41 miljoonaa euroa (eli 2,4 prosenttia) hankkeisiin, joita ei vielä ollut saatettu päätökseen. Sillä oli myös validoitavana 244,3 miljoonan euron edestä yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin liittyviä luontoissuorituksia ja 153,4 miljoonan euron edestä lisätoimiin liittyviä luontoissuorituksia.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman toteuttaminen

3.3.14. Taulukossa 3.3.3 esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti Eurooppa -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

Taulukko 3.3.3 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Yhteensä
EU (RTD-pääosasto)	1 660,8	39,2	1 700,0	376,7	176,9	-	-	553,6
Yksityiset osakkaat	2 360,8	39,2	2 400,0	3,8	-	0,0	507,8	511,6
Yhteensä	4 021,6	78,4	4 100,0	380,5	176,9	0,0	507,8	1 065,2

(1) Koostuu luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP) ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin (IKAA).

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.3.15. Vuoden 2023 lopussa yhteisyritys oli sitonut 616,9 miljoonaa euroa Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa sopimusten kohteena olleiden avustus- ja hankintasopimusten osalta. EU:n 376,7 miljoonan euron käteissuoritukset yhteisyritykselle liittyivät lähinnä ennakkomaksuihin.

Vuoden 2023 infrastruktuurimenojen talousarvion toteuttaminen jäi vaisuksi (osasto 2)

3.3.16. Yhteisyrityksen infrastruktuuriin liittyvien maksumäärärahojen (osasto 2) toteutusaste oli vuoden 2023 lopussa edelleen alhainen, 60 prosenttia (2022: 55 prosenttia). Yhteisyrityksen mukaan alhainen toteutusaste johtui lähinnä vuonna 2023 sitoumuksen kohteena olleista ulkopuolisista palveluista, joita ei ollut vielä toimitettu tai laskutettu.

Käyttämättömien EU:n rahoitusosuuksien kertyminen

3.3.17. Vuoden 2023 operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste laski 51 prosenttiin. Yhteisyrityksen mukaan tilanne johtui pääasiassa siitä, että yhteisyrityksen Horisontti Eurooppa -puiteohjelman teknisesti monimutkaisten toimien käynnistyminen oli odotettua hitaampaa, minkä seurauksena kuluilmoituksia oli vähemmän ja hankkeiden kestoa pidennettiin. Tämä johti pienempiin ennakkomaksutarpeisiin sekä viivästyksiin käynnissä olevien Horisontti 2020 -toimien loppuun saattamisessa. Yhteisyritys pyysi vuonna 2023 EU:lta 178 miljoonan euron lisärahoitusosuuksia, jotka ylittivät kyseisen vuoden suunnitelman mukaan maksuihin tarvittavat käteisvarat. Näin ollen yhteisyritykselle kertyi vuoden 2023 lopussa 237 miljoonan euron käteisylijäämä. Nämä kertyneet ylimääräiset käteisvarat eivät näin ollen olleet EU:n käytettävissä muiden EU:n toimien rahoittamiseen vuonna 2023. Tämä osoittaa, että yhteisyrityksen talousarvion ja käteisvarojen suunnittelussa on puutteita.

Hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat huomautukset

3.3.18. Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menojen jälkitarkastukset teki komission RTD-pääosaston yhteinen tarkastus. Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut) osalta yhteisyritys raportoi edustavaksi virhetasoksi 1,8 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,9 prosenttia²¹. Yhteinen tarkastus siirtyi kuitenkin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kohdalla riskiperusteiseen jälkitarkastustapaan, minkä seurauksena yhteisyrityskohtaisia edustavia virhetasoja ei enää lasketa. Ensimmäiset riskiperusteiset jälkitarkastukset on vielä suorittamatta.

3.3.19. Arvioidakseen yhteisyrityksen operatiivisia kontroleja, jotka liittyivät maksuihin, tilintarkastustuomioistuimien poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui lopullisille edunsaajille vuonna 2023 suoritetuista Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista²². Eräissä tapauksissa tilintarkastustuomioistuin havaitsi ja kvantifioi vakavan virheen, joka johtui siitä, että välittömiä kuluja koskevaan edunsaajan kuluilmoitukseen oli virheellisesti sisällytetty välillisiä kuluja. Lisäksi sovellettu vaihtokurssi oli virheellinen.

²¹ CA-yhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2023, luku 4.1.1.

²² Kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevien virheiden raportointikynnys, joka koskee edunsaajien tasolla testattuja avustuskasuja, on yksi prosentti tarkastetuista kuluista.

Vanhentunut toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma

3.3.20. Euroopan komission sisäisen valvonnan periaatteisiin perustuvan yhteisyrityksen sisäisen valvonnan kehysten mukaan EU:n elinten olisi säännöllisesti päivitettävä ja testattava toiminnan jatkuvuussuunnitelmansa ja siihen liittyvä palautumissuunnitelmansa organisaatiomuutosten ja toimintaympäristöön kohdistuvien uusien riskien huomioon ottamiseksi. Yhteisyritys hyväksyi vuonna 2018 yhdessä muiden samassa rakennuksessa Brysselissä toimivien yhteisyritysten kanssa yhteisen toiminnan jatkuvuussuunnitelman ja palautumissuunnitelman. Osallistuvat yhteisyritykset kuitenkin päivittivät yhteisen toiminnan jatkuvuussuunnitelman viimeksi helmikuussa 2020 ja testasivat palautussuunnitelmaa viimeksi tammikuussa 2019. Näin ollen näissä suunnitelmissa ei tällä hetkellä oteta huomioon yhteisyrityksen toimintaympäristössä sittemmin tapahtuneita merkittäviä muutoksia, kuten yhteisyrityksen uutta johtoa, joka vastaa toiminnan jatkuvuussuunnitelmasta. Huomioon ei oteta myöskään tietoteknisten käyttöjärjestelmien muutoksia, henkilöstön etätyön lisääntymistä tai uusia kyberturvallisuushakia.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.3.21. *Liitteessä* on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA)

Liite

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2020	Yhteisyritys lisäsi huomattavasti väliaikaisen henkilöstön käyttöä. Tällainen käytäntö luo tosiasiallisesti vakinaisia virkoja niiden virkojen lisäksi, jotka sisältyvät henkilöstötaulukoon. Tämä osoittaa, että yhteisyrityksen henkilöstösääntöjen alaisen henkilöstön määrä ei riitä yhteisyrityksen tutkimus- ja innovointiohjelman ja siihen liittyvien työsuunnitelmien toteuttamiseen. Tilanne aiheuttaa myös merkittäviä riskejä yhteisyritykselle, sillä sen ote keskeisistä osaamisalueista voi heiketä ja tilivelvollisuus hämärtyä. Lisäksi henkilöstön tehokkuus voi heikentyä, mikä puolestaan voisi vaikuttaa kielteisesti yhteisyrityksen toiminnan yleiseen tuloksellisuuteen.	Yhteisyrityksessä työskenteli vuonna 2023 edelleen huomattavan paljon väliaikaista henkilöstöä. Yhteisyritys perusteli tätä sillä, että vahvistettuun henkilöstötaulukoon liittyy rajoitteita ja että Horisontti 2020- ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelmien rinnakkaisesta toteuttamisesta aiheutuu poikkeuksellisen suuri työmäärä.	Käsittely kesken

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
2	2022	Yhteisyritys jätti esittämättä vuoden 2022 tilinpäätöksessään tärkeitä tietoja osakkaidensa rahoitusosuuksista ohjelmatasolla. Näitä tietoja tarvitaan, jotta yhteisyrityksen saavutukset voidaan ilmoittaa kattavasti vuoden lopussa. Yhteisyritys ei etenkään verrannut kultakin osakastyypiltä vuoden loppuun mennessä kussakin ohjelmassa saatuja rahoitusosuuksia kunkin ohjelman rahoitusosuuksille asetettuihin lakisääteisiin tavoitteisiin.	Yksityiskohtaiset tiedot erityyppisistä osakkaiden rahoitusosuuksista julkistettiin yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksessä ohjelmakohtaisesti. Nämä tiedot mahdollistavat myös vertailun tosiasiallisten saavutusten ja lakisääteisten tavoitteiden välillä.	Päättynyt
3	2022	Horisontti 2020 -puiteohjelman toimiin liittyvien operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste oli 78 prosenttia (2021: 83 prosenttia). Lukuisissa Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeissa tekninen toiminta viivästyi tai sitä jouduttiin vähentämään koronapandemian takia. Näitä hankkeita jouduttiin siksi muuttamaan tai	Vuonna 2023 Horisontti 2020- ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelmien operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste laski 51 prosenttiin (ks. kohta 3.3.17).	Käsittely kesken

Puhtaan ilmailun yhteisyritys (CA)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		pidentämään ja loppumaksuja lykkäämään vuoteen 2023.		
4	2022	Yhteisyrityksen hallinnollisten maksumäärärahojen (osasto 2) toteutusaste oli vuoden 2022 lopussa alhainen, 54 prosenttia. Yhteisyrityksen selvityksessä talousarvio- ja varainhallinnosta todetaan, että syy oli lähinnä se, että vuoden 2022 viimeisen neljänneksen aikana toimitetuista tietoteknisistä ja viestintäpalveluista oli määrä maksaa vasta vuonna 2023, ja se, että komission tarjoamista palveluista aiheutui vain vähän kuluja.	Yhteisyrityksen infrastruktuurimenojen talousarvion (osasto 2) toteutusaste oli vuoden 2023 lopussa edelleen alhainen, 60 prosenttia (ks. kohta 3.3.16).	Käsittely kesken

Yhteisyrityksen vastaus

3.3.16. Yhteisyritys panee merkille tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen. Se haluaa kuitenkin selventää, että infrastruktuurimäärärahojen alhainen käyttöaste (osasto 2) edusti vain 0,4 :ää prosenttia CA-yhteisyrityksen vuoden 2023 kaikista maksumäärärahoista.

3.3.17 CA-yhteisyritys hallinnoi teknisesti monimutkaisia hankkeita, joihin vaikuttavat myös yhteisyrityksestä riippumattomat tapahtumat. Tämän vuoksi CA-yhteisyritys hyödynsi rahoituksen täytäntöönpanossa koko ohjelmakauden ajan varainhoitoasetuksensa tarjoamaa joustavuutta, jonka ansiosta se voi käyttää saatuja EU:n käteissuorituksia seuraavien kolmen varainhoitovuoden aikana.

Yhteisyritys käyttää Euroopan komission keskuskassapalveluja virtuaalisena pankkitilinä ja yritysten välisissä liiketoimissa, mikä vähentää kertyneen käteisvarojen suureen määrään liittyviä riskejä. Lisäksi yhteisyritys päivitti vuoden 2024 maksuihin tarvittavia käteisvaratarpeitaan ja vähensi jo vuotta 2024 koskevia EU:n rahoitusosuuksia koskevia pyyntöjään.

3.3.19 Yhteisyritys panee merkille tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen. Yhteisyritys haluaa tuoda esiin, että se on toteuttanut useita ennakkoimenpiteitä, joilla pyritään vähentämään samanlaisia virheitä lisäämällä edunsaajien ja avustusten täytäntöönpanosta vastaavien yhteisyrityksen työntekijöiden tietämystä.

3.3.20 CA-yhteisyritys on muiden yhteisyritysten kanssa perustanut tieto- ja viestintätekniikan Back office -järjestelyt (BOA ICT) perussäädöksen 13 artiklan mukaisesti.

Nämä järjestelyt kattavat yhteisen tieto- ja viestintätekniikan hallinnoinnin, yhteisen tieto- ja viestintätekniikan infrastruktuurin hallinnoinnin, tieto- ja viestintätekniikan välineiden ja palvelujen hallinnoinnin sekä turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden hallinnan (mukaan luettuna kyberturvallisuus).

Yhteinen vuotuinen työsuunnitelma 2024 (hyväksytty 15. joulukuuta 2023) sisältää muun muassa erityistoimen, joka koskee jatkuvuussuunnitelman/palautumissuunnitelman tarkistamista ja päivittämistä vuonna 2024.

3.4. Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys (IHI)

Johdanto

3.4.1. Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys (IHI) perustettiin marraskuussa 2021 Brysseliin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031²³. IHI-yhteisyritys korvasi innovatiivisia lääkkeitä koskevaa yhteistä teknologia-aloitetta toteuttavan yhteisyrityksen, joka perustettiin joulukuussa 2007 seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman yhteyteen kymmeneksi vuodeksi²⁴ (IMI 1) ja jonka toimintaa jatkettiin toukokuussa 2014 Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä²⁵ (IMI 2).

3.4.2. IHI-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, joka keskittyy monialaiseen, kestävään ja potilaskeskeiseen terveysalan tutkimukseen ja innovointiin. Yhteisyrityksen osakkaita ovat EU, jota komissio edustaa, sekä eurooppalaiset toimialajärjestöt.

3.4.3. Taulukossa 3.4.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

Taulukko 3.4.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2023	2022	Muutos
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	225,9	174,8	29 %
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	223,2	272,4	-18 %
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	44	49	-10 %

(1) Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvaan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

(2) Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

²³ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

²⁴ Neuvoston asetus (EY) N:o 73/2008 yhteisyrityksen perustamisesta innovatiivisia lääkkeitä koskevan yhteisen teknologia-aloitteen toteuttamiseksi.

²⁵ Neuvoston asetus (EU) N:o 557/2014 toisen innovatiiviset lääkkeet -aloitetta toteuttavan yhteisyrityksen perustamisesta.

3.4.4. Yhteisyrityksen talousarvion suuruutta koskevat muutokset käyvät ilmi [taulukosta 3.4.1](#). Muutokset riippuvat etenkin siitä, missä vaiheessa yhteisyrityksen toteuttamien monivuotisten tutkimus- ja innovointiohjelmien täytäntöönpano on. Maksumäärärahojen lisäys vuonna 2023 kattoi käynnissä oleviin seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman ja Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeisiin liittyvät välimaksut sekä merkittävät ennakkomaksut, jotka liittyivät avustus- ja hankintasopimuksiin, jotka yhteisyritys suunnitteli tekevänsä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman alaisuudessa vuoden 2023 loppuun mennessä.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

3.4.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, IHI:n toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa [3.1](#). Allekirjoitus sivulla [183](#) on erottamaton osa lausuntoa.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.4.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) IHI-yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat²⁶ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta²⁷ 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

²⁶ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

²⁷ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotahtumat, sekä talousarvion liitetiedot.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.4.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että IHI-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot IHI-yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2023 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.4.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että IHI-yhteisyrityksen 31. joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.4.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että IHI-yhteisyrityksen 31. joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.4.10. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Seitsemännen puiteohjelman toteuttaminen

Yhteisyritys ei ollut vielä vuoden 2023 lopussa saattanut päätökseen tutkimuksen seitsemännen puiteohjelman täytäntöönpanoa

3.4.11. *Taulukossa 3.4.2* esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

Taulukko 3.4.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽¹⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (RTD-pääosasto)	966,0	34,0	-	1 000,0	938,4	-	-	-	938,4
Yksityiset osakkaat	966,0	34,0	-	1 000,0	21,9	816,3	30,3	-	868,5
Yhteensä	1 932,0	68,0	-	2 000,0	960,3	816,3	30,3	-	1 806,9

(1) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.4.12. Niiden sitoumusten määrä, joita EU ja yksityiset osakkaat kohdistivat yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin, oli vuoden 2023 lopussa saavuttanut EU:n osalta noin 97 prosenttia ja yksityisten osakkaiden osalta noin 95 prosenttia tavoitteista, jotka koskivat niiden toiminnallisia rahoitusosuuksia tutkimuksen seitsemännen puiteohjelmaan. Vuonna 2024, yksitoista vuotta ohjelman päättymisen jälkeen, IHI-yhteisyritys asetti viimeisen käynnissä olevan tutkimuksen seitsemännen puiteohjelman hankkeen päättämisaikajankohdaksi lokakuun 2024, jolloin ohjelma on määrä saattaa päätökseen.

Horisontti 2020 -puiteohjelman toteuttaminen

3.4.13. *Taulukossa 3.4.3* esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin vuoden 2023 lopussa.

Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys (IHI)

**Taulukko 3.4.3 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä
Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)**

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽¹⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (RTD-pääosasto)	1 595,4	42,6	-	1 638,0	1 125,0	-	-	-	1 125,0
EPFIA ja assosioituneet kumppanit	1 595,4	42,6	-	1 638,0	39,3	1 072,3	182,3	-	1 293,9
Yhteensä	3 190,8	85,2	-	3 276,0	1 164,3	1 072,3	182,3	-	2 418,9

(1) Tilintarkastustuomioistimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

Osakkaiden oikeudelliset sitoumukset toteutuivat EU:n kohdalla 91-prosenttisesti ja yksityisten osakkaiden tapauksessa 94 prosenttisesti rahoitusosuustavoitteisiin nähden

3.4.14. Jotta yhteisyrityksen saavutuksista Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä saataisiin kattava kuva, on otettava huomioon myös se, missä määrin yhteisyrityksen osakkaita koskevien operatiivisten velvoitteiden osalta on tähän mennessä tehty avustussopimuksia. Niiden sitoumusten määrä, joita EU ja yksityiset osakkaat kohdistivat yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin, oli vuoden 2022 lopussa EU:n osalta 91 prosenttia ja yksityisten osakkaiden osalta 94,4 prosenttia niiden toiminnallisia rahoitusosuuksia koskevista tavoitteista. Yhteisyrityksellä oli vuoden 2023 lopussa edelleen maksettavana tulevana vuosina noin 356,5 miljoonaa euroa (eli 24,6 prosenttia) hankkeisiin, joita ei vielä ollut saatettu päätökseen. Sillä oli myös validoitavana luontoissuorituksia 182,3 miljoonan euron edestä.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman toteuttaminen

3.4.15. *Taulukossa 3.4.4* esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti Eurooppa -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

Taulukko 3.4.4 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Yhteensä
EU (RTD-pääosasto)	1 169,8	30,2	1 200,0	72,9	9,9	-	-	82,8
Yksityiset osakkaat ja rahoituskumppanit	1 169,8	30,2	1 200,0	2,7	-	0,1	14,4	17,2
Yhteensä	2 339,6	60,4	2 400,0	75,6	9,9	0,1	14,4	100,0

(1) Koostuu luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP) ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin (IKAA).

IKAA voi vastata enintään 40:ää prosenttia yhteisyrityksen yksityisten osakkaiden luontoissuoritusten kokonaisarvosta.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuimien yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.4.16. Vuoden 2023 lopussa yhteisyritys oli sitonut Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa tehtyihin avustussopimuksiin 382,2 miljoonaa euroa ja sen yksityiset osakkaat ja rahoituskumppanit 216 miljoonaa euroa. EU:n 72,9 miljoonan euron käteissuoritukset yhteisyritykselle liittyivät lähinnä ennakkomaksuihin.

Vuoden 2023 infrastruktuurimenojen talousarvion toteuttaminen jäi vaisuksi (osasto 2)

3.4.17. Yhteisyrityksen infrastruktuurimenojen talousarviossa maksusitoumus- ja maksumäärärahojen (osasto 2) toteutusaste oli vuoden 2023 lopussa alhainen, maksusitoumusmäärärahojen kohdalla 69 prosenttia ja maksumäärärahojen tapauksessa 67 prosenttia. Yhteisyrityksen mukaan sen viestintämenot ja tapahtumien järjestämiseen liittyvät menot vähenivät merkittävästi vuonna 2023 virtuaalikokousten ja -tapahtumien lisääntyneen järjestämisen vuoksi.

Hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat huomautukset

3.4.18. Yhteisyritys toimitti seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman menojen jälkitarkastukset vuoden 2023 loppuun mennessä. Niin ollen se ilmoitti seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman menojen osalta lopullisina virhetasoina edustavan virhetason 2,1 prosenttia ja jäännösvirhetason 0,8 prosenttia. Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menojen jälkitarkastuksista vastaa komission RTD-pääosaston yhteinen tarkastus. Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut) osalta yhteisyritys raportoi edustavaksi virhetasoksi 2,6 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 1,6 prosenttia²⁸. Yhteinen tarkastus siirtyi kuitenkin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kohdalla riskiperusteiseen jälkitarkastustapaan, minkä

²⁸ IHI-yhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2023, luku 4.1.

Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys (IHI)

seurauksena yhteisyrityskohtaisia edustavia virhetasoja ei enää lasketa. Ensimmäiset riskiperusteiset jälkitarkastukset ovat vielä tekemättä, sillä ensimmäiset välimaksut on tarkoitus suorittaa vasta vuonna 2024.

3.4.19. Arvioidakseen yhteisyrityksen operatiivisia kontroleja, jotka liittyivät maksuihin, tilintarkastustuomioistuin poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui lopullisille edunsaajille vuonna 2023 suoritetuista Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista²⁹. Eräässä tapauksessa tilintarkastustuomioistuin havaitsi ja kvantifioi vakavan virheen, joka johtui tukeen oikeuttamattomista henkilöstökuluista, joissa oli kyse virheellisen laskentamenetelmän soveltamisesta, ja henkilöstökulujen ilmoittamisesta sellaisten työntekijöiden osalta, jotka olivat työskennelleet yksinomaan muissa hankkeissa.

Puutteita merkittävän hankintamenettelyn suunnittelussa ja arvioinnissa

3.4.20. Eräässä vuoden 2023 analyysipalveluja koskevassa hankintamenettelyssä, jonka arvo oli noin 0,5 miljoonaa euroa, yhteisyrityksen sisäinen valvonta ei havainnut tarjouskilpailun suunnitteluun eikä rahoitusehdotusten arviointiprosessiin liittyneitä puutteita, jotka olisivat voineet vääristää kilpailua. Jos näitä puutteita ei korjata tulevien hankintamenettelyjen yhteydessä, ne voivat johtaa sääntöjenvastaisiin sopimuksiin ja maksuihin.

Vanhentunut toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma

3.4.21. Euroopan komission sisäisen valvonnan periaatteisiin perustuvan yhteisyrityksen sisäisen valvonnan kehityksen mukaan EU:n elinten olisi säännöllisesti päivitettävä ja testattava toiminnan jatkuvuussuunnitelmansa ja siihen liittyvä palautumissuunnitelmansa organisaatiomuutosten ja toimintaympäristöön kohdistuvien uusien riskien huomioon ottamiseksi. Yhteisyritys hyväksyi vuonna 2018 yhdessä muiden samassa rakennuksessa Brysselissä toimivien yhteisyritysten kanssa yhteisen toiminnan jatkuvuussuunnitelman ja palautumissuunnitelman. Osallistuvat yhteisyritykset kuitenkin päivittivät yhteisen toiminnan jatkuvuussuunnitelman viimeksi helmikuussa 2020 ja testasivat palautussuunnitelmaa viimeksi tammikuussa 2019. Näin ollen näissä suunnitelmissa ei tällä hetkellä oteta huomioon yhteisyrityksen toimintaympäristössä sittemmin tapahtuneita merkittäviä muutoksia, kuten yhteisyrityksen uutta johtoa, joka vastaa toiminnan jatkuvuussuunnitelmasta. Huomioon ei oteta myöskään tietoteknisten käyttöjärjestelmien muutoksia, henkilöstön etätyön lisääntymistä tai uusia kyberturvallisuushakia.

²⁹ Kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevien virheiden raportointikynnys, joka koskee edunsaajien tasolla testattuja avustuskasuja, on yksi prosentti tarkastetuista kuluista.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.4.22. *Liitteessä* on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys (IHI)

Liite

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2022	Yhteisyritys jätti esittämättä vuoden 2022 tilinpäätöksessään tärkeitä tietoja osakkaidensa rahoitusosuuksista ohjelmatasolla. Näitä tietoja tarvitaan, jotta yhteisyrityksen saavutukset voidaan ilmoittaa kattavasti vuoden lopussa. Yhteisyritys ei esimerkiksi verrannut kultakin osakstyyppiltä vuoden loppuun mennessä kussakin ohjelmassa saatuja rahoitusosuuksia kunkin ohjelman rahoitusosuuksille asetettuihin lakisääteisiin tavoitteisiin.	Yksityiskohtaiset tiedot erityyppisistä osakkaiden rahoitusosuuksista julkistettiin yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksessä ohjelmakohtaisesti. Nämä tiedot mahdollistavat myös vertailun tosiasiallisten saavutusten ja lakisääteisten tavoitteiden välillä.	Päättynyt

Yhteisyrityksen vastaus

3.4.14. Tilanne johtui pääasiassa siitä, että vuoden 2019 ehdotuspyyntöihin jäi käyttämättä noin 139 miljoonaa euroa suunniteltua EU:n rahoitusta. EU:n talousarviota pienennettiin vastaavasti yhteisyrityksen hallintoneuvoston päätöksellä.

Kun tarkastellaan IMI2-ohjelmaa kokonaisuudessaan, yhteisyrityksen Horisontti 2020 -toimiin liittyvät yksityisten jäsenten korkeat oikeudelliset sitoumukset ylittävät EU:n sitoumukset. Vuoden 2023 lopussa käynnissä oli edelleen 59 Horisontti 2020 -puiteohjelman hanketta. IHI-yhteisyrityksen odotetaan näin ollen saavuttavan neuvoston asetuksessa N:o 557/2014 määritellyt ohjelman tavoitteet ja jatkavan Horisontti 2020 -ohjelman täytäntöönpanoa vuoteen 2028 tai 2029 asti.

3.4.17. Talousarviossa infrastruktuurimenoihin (osasto 2) sisältyviä käyttämättömiä maksumäärärahoja oli vuoden 2023 lopussa noin 1 miljoona euroa (eli 0,5 prosenttia yhteisyrityksen vuoden 2023 maksumäärärahojen kokonaismäärästä).

3.4.20. IHI-yhteisyritys suhtautuu tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin erittäin vakavasti ja ryhtyy toimiin korjatakseen havaitut puutteet, jotka johtuivat pääasiassa resurssien ja erityiskompetenssien puutteesta sekä aikapaineista.

IHI-yhteisyritys on tällä välin toteuttanut seuraavat oikaisutoimenpiteet:

- sisäisten prosessien ja työnkulkujen tarkistamisen on tarkoitus varmistaa vastuun osoittaminen prosessista sekä neljän käsittelijän periaate hankinta-asiakirjojen tarkastusprosessin vahvistamiseksi
- pakolliset ja säännölliset koulutukset kaikille hankintatehtäviin osallistuville henkilöstön jäsenille
- toimielinten välisten puitesopimusten entistä laajempi hyödyntäminen.

IHI-yhteisyritys alkaa käyttää julkisten hankintojen hallinnointivälinettä (Public Procurement Management Tool) vuoden 2024 loppuun mennessä. Työkalun odotetaan yhdenmukaistavan työnkulkuja entisestään, korjaavan menettelyihin liittyviä puutteita ja varmistavan, että tehtävien eriyttämistä ja neljän käsittelijän periaatteita noudatetaan.

3.4.21. IHI-yhteisyritys loi yhdessä muiden yhteisyritysten kanssa tieto- ja viestintätekniikan back office -järjestelyt perussäädöksen 13 artiklan mukaisesti. Nämä järjestelyt kattavat yhteisyritysten välisen tieto- ja viestintätekniikan hallinnoinnin, jaetun tieto- ja viestintätekniikan infrastruktuurin hallinnoinnin ja tieto- ja viestintätekniikan välineiden ja palvelujen hallinnoinnin sekä turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden hallinnan (mukaan lukien kyberturvallisuus).

Puhtaan vedyn yhteisyritys (CH 2)

Ryhmän yhteinen vuotuinen työsuunnitelma 2024 hyväksyttiin 15. joulukuuta 2023, ja siihen sisältyy erityistoimi jatkuvuussuunnitelman / katastrofien elvytyssuunnitelman tarkistamiseksi ja päivittämiseksi vuonna 2024. IHI-yhteisyritys johtaa tämän toimen toteuttamista, ja tässä yhteydessä se esitti heinäkuussa 2024 suunnitelmaluonnoksen yhteisyritysten välisestä kuulemisesta ja myöhemmin tapahtuvasta hyväksymisestä.

3.5. Puhtaan vedyn yhteisyritys (CH 2)

Johdanto

3.5.1. Puhtaan vedyn yhteisyritys (CH 2) perustettiin marraskuussa 2021 Brysseliin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031³⁰. CH 2 -yhteisyritys korvasi polttokenno- ja vetyteknologia-alan yhteisen teknologia-aloitteen, joka perustettiin toukokuussa 2008 seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman yhteyteen 31. joulukuuta 2017³¹ (FCH 1) päättyväksi ajanjaksoksi ja jonka toimintaa jatkettiin toukokuussa 2014 Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä³² (FCH 2).

3.5.2. CH 2 -yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin välinen kumppanuus polttokenno- ja vetyteknologiaa koskevan tutkimuksen ja innovoinnin alalla. Yhteisyrityksen osakkaita ovat komission edustama EU, teollisuutta edustava järjestö (Hydrogen Europe) ja tutkimusala edustava järjestö (Hydrogen Europe Research).

3.5.3. Taulukossa 3.5.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

Taulukko 3.5.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2023	2022	Muutos
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	327,8	118,3	177 %
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	268,9	314,3	-14 %
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	28	29	-3 %

(1) Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

(2) Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.5.4. Yhteisyrityksen talousarvion suuruutta koskevat muutokset käyvät ilmi taulukosta 3.5.1. Muutokset riippuvat etenkin siitä, missä vaiheessa yhteisyrityksen toteuttamien monivuotisten tutkimus- ja innovointiohjelmien täytäntöönpano on.

³⁰ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

³¹ Neuvoston asetus (EY) N:o 521/2008 polttokenno- ja vetyteknologian alalla toimivan yhteisyrityksen perustamisesta.

³² Neuvoston asetus (EU) N:o 559/2014 toisen polttokenno- ja vety-yhteisyrityksen perustamisesta.

Puhtaan vedyn yhteisyritys (CH 2)

Maksumäärärahojen merkittävä lisäys vuonna 2023 sisälsi RePowerEU-varoista koostuvan 36 miljoonan euron lisäyksen. Tarkoituksena oli kattaa käynnissä oleviin seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman ja Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeisiin liittyvät välimaksut sekä merkittävät ennakkomaksut, jotka liittyivät avustus- ja hankintasopimuksiin, jotka yhteisyritys suunnitteli tekevänsä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja RePowerEU-ohjelman alaisuudessa vuoden 2023 loppuun mennessä.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

3.5.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, CH 2 -yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa **3.1**. Allekirjoitus sivulla **183** on erottamaton osa lausuntoa.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.5.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) CH 2 -yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat³³ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta³⁴ 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

³³ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

³⁴ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotahtumat, sekä talousarvion liitetiedot.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.5.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että CH 2 -yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot CH 2 -yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2023 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.5.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että CH 2 -yhteisyrityksen 31. joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.5.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että CH 2 -yhteisyrityksen 31. joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.5.10. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Seitsemannen puiteohjelman toteuttaminen

Yhteisyritys päätti seitsemannen tutkimuksen puiteohjelman vuonna 2023 jään hieman rahoitusosuuksia koskevista tavoitteista

3.5.11. *Taulukossa 3.5.2* esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita seitsemannen tutkimuksen puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

Taulukko 3.5.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä seitsemannen puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen ja oikeudellisten päätösten mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽¹⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (RTD-pääosasto)	450,0	20,0	-	470,0	410,4	19,1	-	-	429,5
Yksityiset osakkaat	450,0	20,0	-	470,0	17,9	457,8	0,0	-	475,7
Yhteensä	900,0	40,0	-	940,0	428,3	476,9	0,0	-	905,2

(1) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.5.12. Vuonna 2023, kun seitsemannen tutkimuksen puiteohjelman päättymisestä oli kulunut kymmenen vuotta, yhteisyritys suoritti noin kolmen miljoonan euron suuruisen loppumaksun ja validoi kaikki yksityisten osakkaiden ilmoittamat luontoissuoritukset. Yhteisyritys päätti ohjelman, kun se oli saavuttanut 96 prosenttia operatiivisia toimia koskevista osakkaiden rahoitusosuuksia koskevista lakisääteisistä tavoitteista.

Horisontti 2020 -puiteohjelman toteuttaminen

3.5.13. *Taulukossa 3.5.3* esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

Puhtaan vedyn yhteisyritys (CH 2)

Taulukko 3.5.3 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen ja oikeudellisten päätösten mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽¹⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (RTD-pääosasto)	646,0	19,0	-	665,0	634,4	-	-	-	634,4
Yksityiset osakkaat	76,0	19,0	285,0	380,0	18,2	68,8	47,7	1 039,1	1 173,8
Yhteensä	722,0	38,0	285,0	1 045,0	652,6	68,8	47,7	1 039,1	1 808,2

(1) Tilintarkastustuomioistimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

Osakkaiden oikeudelliset sidotut määrät vastasivat rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita

3.5.14. Jotta yhteisyrityksen saavutuksista Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä saataisiin kattava kuva, on otettava huomioon myös se, missä määrin yhteisyrityksen osakkaita koskevien operatiivisten velvoitteiden osalta on tähän mennessä tehty avustus- ja muita sopimuksia. Niiden sitoumusten määrä, joita osakkaat kohdistivat yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin, ylitti niiden toiminnallisia rahoitusosuuksia koskevat tavoitteet jo vuoden 2022 lopussa. Yhteisyrityksellä oli vuoden 2023 lopussa edelleen maksettavana tulevana vuosina noin 53 miljoonaa euroa (eli kahdeksan prosenttia) hankkeisiin ja sopimuksiin, joita ei vielä ollut saatettu päätökseen. Sillä oli myös validoitavana yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin liittyviä luontoissuorituksia 47,7 miljoonan euron edestä.

Horisontti 2020 -puiteohjelman toimiin liittyvien vuoden 2023 operatiivisten maksumäärärahojen toteuttaminen viivästyi

3.5.15. Yhteisyritys ei saanut vuonna 2023 uusia operatiivisia maksusitoumusmäärärahoja, sillä se oli saanut päätökseen viimeiset Horisontti 2020 -puiteohjelmaan liittyvät ehdotuspyyntönsä vuonna 2020. Operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste laski entisestään ja oli 69 prosenttia (2022: 81 prosenttia). Yhteisyrityksen mukaan tämä johtui siitä, että sellaisten monimutkaisten innovointitoimien edunsaajat, jotka edellyttivät kansallista ja alueellista yhteisrahoitusta, lykkäsivät joko hankkeita tai taloudellista raportointiaan. Lisäksi yhteisyritys raportoi, että koronapandemian ja Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan seurauksena aiheutunut kustannusten nousu ja toimitusketjuun liittyvät ongelmat vaikuttivat edelleen edunsaajiin vuonna 2023. Useiden tärkeiden Horisontti 2020 -puiteohjelman innovointitoimien kestoja olikin pidennettävä ja loppumaksuja lykättävä vuodelle 2024.

Puhtaan vedyn yhteisyritys (CH 2)

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja RePowerEU-ohjelman toteuttaminen

3.5.16. Taulukossa 3.5.4 esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti Eurooppa -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoitiin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

Taulukko 3.5.4 – Osakkaiden rahoitusosuudet Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan ja RePowerEU:hun (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Yhteensä
EU (RTD-pääosasto)	1 169,8	30,2	1 200,0	277,8	61,1	-	-	338,9
Yksityiset osakkaat	969,8	30,2	1 000,0	0,0	-	685,3	247,2	932,5
Yhteensä	2 139,6	60,4	2 200,0	277,8	61,1	685,3	247,2	1 271,4

(1) Koostuu luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP) ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin (IKAA).

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja RePowerEU:n pitkälle edistynyt toteuttaminen

3.5.17. Vuoden 2023 lopussa yhteisyritys oli sitonut 452 miljoonaa euroa Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa allekirjoitettuihin avustus- ja hankintasopimuksiin. Komissio myönsin RePowerEU:sta yhteisyrityksen Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan 200 miljoonan euron lisärahoituksen. Rahoituksen tarkoituksena oli vetylaaksojen lukumäärän kaksinkertaistaminen, ja yhteisyrityksen oli määrä toteuttaa nämä toimet kaudella 2023–2025. EU:n 277,8 miljoonan euron käteissuoritukset yhteisyritykselle liittyivät lähinnä ennakkomaksuihin. Samaan aikaan yksityiset osakkaat ilmoittivat noin 932,5 miljoonan euron edestä luontoissuorituksia, joista noin 685,3 miljoonaa euroa liittyi täydentävien toimien osalta validoituihin luontoissuorituksiin.

Vuoden 2023 infrastruktuurimenojen talousarvion toteuttaminen jäi edelleen alhaiseksi (osasto 2)

3.5.18. Yhteisyrityksen infrastruktuurimenojen talousarviossa hallinnollisten maksusitoumus- ja maksumäärärahojen (osasto 2) toteutusaste oli havaittavissa olevasta noususta huolimatta edelleen alhainen vuoden 2023 lopussa, maksusitoumusmäärärahojen kohdalla 71 prosenttia ja maksumäärärahojen tapauksessa 61 prosenttia (2022: 62 prosenttia ja 51 prosenttia). Yhteisyrityksen mukaan kahden tärkeän puitesopimuksen teko keskeytettiin. Sen vuoksi asiaan liittyviä suunniteltuja erityissopimuksia ei voitu tehdä, ja maksuja oli lykättävä vuoteen 2024.

Hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat huomautukset

3.5.19. Yhteisyritys toimitti seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman menojen jälkitarkastukset vuoden 2021 loppuun mennessä. Niin ollen se ilmoitti seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman menojen osalta lopullisina virhetasoina vuotta 2021 koskevan edustavan virhetason 2,0 prosenttia ja jäännösvirhetason 1,1 prosenttia. Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menojen jälkitarkastuksista vastaa komission RTD-pääosaston yhteinen tarkastus. Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut) osalta yhteisyritys raportoi edustavaksi virhetasoksi 2,8 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,6 prosenttia³⁵. Yhteinen tarkastus siirtyi kuitenkin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kohdalla riskiperusteiseen jälkitarkastustapaan, minkä seurauksena yhteisyrityskohtaisia edustavia virhetasoja ei enää lasketa. Ensimmäiset riskiperusteiset jälkitarkastukset ovat vielä tekemättä, sillä ensimmäiset välimaksut on tarkoitus suorittaa vasta vuonna 2024.

3.5.20. Arvioidakseen yhteisyrityksen operatiivisia kontroleja, jotka liittyivät maksuihin, tilintarkastustuomioistuon poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui lopullisille edunsaajille vuonna 2023 suoritetuista Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista³⁶. Yhdessä tapauksessa tilintarkastustuomioistuin havaitsi ja kvantifioi vakavan virheen, joka johtui vähennyskelpoisen arvonnäisäveron osalta virheellisesti esitetystä korvauspyynnöstä.

Vanhentunut toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma

3.5.21. Euroopan komission sisäisen valvonnan periaatteisiin perustuvan yhteisyrityksen sisäisen valvonnan kehityksen mukaan EU:n elinten olisi säännöllisesti päivitettävä ja testattava toiminnan jatkuvuussuunnitelmansa ja siihen liittyvä palautumissuunnitelmansa organisaatiomuutosten ja toimintaympäristöön kohdistuvien uusien riskien huomioon ottamiseksi. Yhteisyritys hyväksyi vuonna 2018 yhdessä muiden samassa rakennuksessa Brysselissä toimivien yhteisyritysten kanssa yhteisen toiminnan jatkuvuussuunnitelman ja palautumissuunnitelman. Osallistuvat yhteisyritykset kuitenkin päivittivät yhteisen toiminnan jatkuvuussuunnitelman viimeksi helmikuussa 2020 ja testasivat palautussuunnitelmaa viimeksi tammikuussa 2019. Näin ollen näissä suunnitelmissa ei tällä hetkellä oteta huomioon yhteisyrityksen toimintaympäristössä sittemmin tapahtuneita merkittäviä muutoksia, kuten yhteisyrityksen uutta johtoa, joka vastaa toiminnan jatkuvuussuunnitelmasta. Huomioon ei

³⁵ Clean H2 -yhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2023, luku 4.1.

³⁶ Kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevien virheiden raportointikynnys, joka koskee edunsaajien tasolla testattuja avustuskuluja, on yksi prosentti tarkastetuista kuluista.

Puhtaan vedyn yhteisyritys (CH 2)

oteta myöskään tietoteknisten käyttöjärjestelmien muutoksia, henkilöstön etätyön lisääntymistä tai uusia kyberturvallisuushkia.

Arkaluonteisia tehtäviä koskevia sisäisen valvonnan toimintaperiaatteita ei ole

3.5.22. Sekä potentiaaliset että tosiasialliset arkaluonteiset tehtävät olisi määriteltävä ja niitä olisi hallinnoitava yhteisyrityksen sisäisen valvonnan standardien puitteissa, jotka [perustuvat Euroopan komission sisäisen valvonnan periaatteisiin](#). Vuoden 2023 lopussa yhteisyrityksellä ei ollut vielä käytössä arkaluonteisten tehtävien hallinnointia koskevia toimintaperiaatteita asiaa koskevien sisäisten valvontamenettelyjen seurantaa varten. Tällaiset toimintaperiaatteet sisältävät tarvittavan sisäisen valvonnan, jonka avulla yhteisyritys voi tunnistaa arkaluonteiset toiminnot, pitää ne ajan tasalla ja määritellä asianmukaiset valvontatoimenpiteet, joilla ehkäistään tai lievennetään epäasianmukaisen tai petollisen toiminnan riskejä, kuten vilpillistä raportointia, varojen menetystä, arkaluonteisten tietojen julkaisemista ja korruptiota.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.5.23. [Liitteessä](#) on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Puhtaan vedyn yhteisyritys (CH 2)

Liite

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2022	Yhteisyritys jätti esittämättä vuoden 2022 tilinpäätöksessään tärkeitä tietoja osakkaidensa rahoitusosuuksista ohjelmatasolla. Näitä tietoja tarvitaan, jotta yhteisyrityksen saavutukset voidaan ilmoittaa kattavasti vuoden lopussa. Yhteisyritys ei etenkään verrannut kultakin osakastyypiltä vuoden loppuun mennessä kussakin ohjelmassa saatuja rahoitusosuuksia kunkin ohjelman rahoitusosuuksille asetettuihin lakisääteisiin tavoitteisiin.	Yksityiskohtaiset tiedot erityyppisistä osakkaiden rahoitusosuuksista julkistettiin yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksessä ohjelmakohtaisesti. Nämä tiedot mahdollistavat myös vertailun tosiasiallisten saavutusten ja lakisääteisten tavoitteiden välillä.	Päättynyt
2	2022	Horisontti 2020 -puiteohjelman operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste oli 81 prosenttia (2021: 88 prosenttia). Yhteisyrityksen mukaan tähän olivat syynä kulujen kasvu ja toimitusvaikeudet, joita edunsaajat	Horisontti 2020 -puiteohjelman operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste laski entisestään ja oli 69 prosenttia; syynä olivat lähinnä ulkoiset tekijät, joihin	Käsittely kesken

Puhtaan vedyn yhteisyritys (CH 2)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		kohtasivat koronapandemian ja Venäjän Ukrainaa vastaan käynnistämän hyökkäyssodan vuoksi. Useimpien Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden kestoja olikin pidennettävä ja loppumaksuja lykättävä vuodelle 2023.	yhteisyritys ei voi vaikuttaa (ks. kohta 3.5.15).	
3	2022	Hallinnollisen talousarvion (osasto 2) toteutusasteet olivat vuoden 2022 lopussa alhaiset, maksusitoumusmäärärahojen kohdalla 62 prosenttia ja maksumäärärahojen kohdalla 51 prosenttia.	Vuoden 2023 infrastruktuurimenojen talousarvion toteutusaste oli edelleen alhainen, 71 prosenttia maksusitoumusmäärärahojen osalta ja 61 prosenttia maksumäärärahojen osalta (ks. kohta 3.5.18).	Käsittely kesken

Puhtaan vedyn yhteisyritys (CH 2)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
4	2022	Henkilöstösääntöjen ³⁷ ja yhteisyrityksen suuntavivojen mukaan henkilöstökomitean olisi nimitettävä vähintään yksi jäsen kunkin ulkoisen rekrytointimenettelyn valintalautakuntaan. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että tarkastetun rekrytointimenettelyn valintalautakuntaan ei kuulunut henkilöstökomitean nimittämään jäsentä.	Yhteisyritys perusti oman henkilöstökomiteansa vuonna 2023.	Päättynyt

³⁷ Henkilöstösääntöjen 9 artikla ja 1a artikla yhdessä.

Yhteisyrityksen vastaus

3.5.12. Puhtaan vedyn yhteisyritys on yhtä mieltä siitä, että viedessään päätökseen seitsemännen puiteohjelman, oli saavutettu 96 prosenttia kaikista osakkaiden lakisääteisistä operatiivisten toimien rahoitusosuuksien tavoitteista. On kuitenkin huomattava, että yksityisten osakkaiden rahoitusosuuksia koskevat tavoitteet täyttyivät 101,2-prosenttisesti.

3.5.18. Vuoden 2023 lopussa infrastruktuurimenojen käyttämättömiä maksumäärärahoja oli talousarviossa (osasto 2) noin 1,3 miljoonaa euroa (eli 0,4 prosenttia kaikista yhteisyrityksen vuoden 2023 maksumäärärahoista).

3.5.20. Yhdessä satunnaisesti valitussa ja tarkastetussa Horisontti 2020 -ohjelman maksussa havaittu virhe oli 203 000 euroa (eli 0,2 prosenttia yhteisyrityksen suorittamien Horisontti 2020 -ohjelman maksujen kokonaismäärästä). Virhe koski tukeen oikeuttamatonta arvonnalisäveroa (alv).

3.5.21. Clean H2 -yhteisyritys on yhdessä muiden yhteisyritysten kanssa ottanut käyttöön tieto- ja viestintätekniikkaa koskevat back office -järjestelyt yhtenäisen perussäädöksen 13 artiklan mukaisesti. Nämä järjestelyt sisältävät yhteisyritysten välisen tieto- ja viestintätekniikan hallinnoinnin, jaetun tieto- ja viestintätekniikan infrastruktuurin hallinnan, tieto- ja viestintätekniikan välineiden ja palvelujen hallinnan sekä turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden hallinnan (mukaan lukien kyberturvallisuus). Yhteinen vuotta 2024 koskeva vuotuinen työsuunnitelma (hyväksytty 15. joulukuuta 2023) sisältää muun muassa erityistoimen, joka koskee toiminnan jatkuvuussuunnitelman ja palautumissuunnitelman tarkistamista ja päivittämistä vuonna 2024. IHI-yhteisyritys johtaa toimen toteuttamista ja aikoo esittää heinäkuussa 2024 luonnoksen näistä suunnitelmista yhteisyritysten välistä kuulemista ja myöhempää hyväksymistä varten.

3.5.22. Tällä hetkellä toteutetaan sisäisen valvonnan toimenpiteitä arkaluonteisiin tehtäviin liittyvien riskien lieventämiseksi. Tähän sisältyy esimerkiksi tehtävien erottaminen toisistaan kahden silmäparin periaatteen mukaisesti, allekirjoitetut eturistiriitoja koskevat ilmoitukset, allekirjoitetut sitoumuksia ja riippumattomuutta koskevat ilmoitukset sekä eettisiä kysymyksiä, tietosuojaa ja arkaluonteisten tietojen hallintaa koskeva koulutus. H2-yhteisyrityksen tulevassa arkaluonteisia tehtäviä koskevassa politiikassa määritellään tehtävät ja vastuualueet, selvennetään määritelmiä, esitetään asiaankuuluvat periaatteet ja menetelmät, kartoitetaan mahdolliset arkaluonteiset toimet ja esitetään riskiä lieventävät toimenpiteet.

3.6. Siruyhteisyritys

Johdanto

3.6.1. *Siruyhteisyritys* perustettiin syyskuussa 2023 Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman yhteyteen Brysseliin 31. joulukuuta 2031 päättyväksi kaudeksi muuttamalla perussäädöstä³⁸. Keskeiset digitaalitekniologiat -yhteisyritys (KDT) perustettiin marraskuussa 2021 Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen³⁹.

3.6.2. Siruyhteisyritys edistää seuraavan sukupolven innovatiivisten puolijohdeteknologioiden kehittämistä ja tehostaa Euroopan valmiuksia sirutuotannossa *Siruja Euroopalle -aloitteen* avulla. Yhteisyrityksen osakkaita ovat EU, jota komissio edustaa, osallistujavaltiot sekä kolme toimialajärjestöä.

3.6.3. *Taulukossa 3.6.1* esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

Taulukko 3.6.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2023	2022	Muutos
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	518,4	222,2	133 %
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	835,7	261,4	220 %
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	33	25	32 %

(1) Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

(2) Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.6.4. *Taulukossa 3.6.1* esitetty yhteisyrityksen maksusitoumus- ja maksumäärärahojen merkittävä kasvu johtui perussäädökseen⁴⁰ vuonna 2023 tehdystä muutoksesta, jolla KDT-yhteisyritys muutettiin siruyhteisyritykseksi.

³⁸ Neuvoston asetus (EU) 2023/1782 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta annetun asetuksen (EU) 2021/2085 muuttamisesta siruyhteisyrityksen osalta.

³⁹ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

⁴⁰ Neuvoston asetus (EU) 2023/1782 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta annetun asetuksen (EU) 2021/2085 muuttamisesta siruyhteisyrityksen osalta.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

3.6.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, siruyhteisyyden toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa 3.1. Allekirjoitus sivulla 183 on erottamaton osa lausuntoa.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.6.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) Siruyhteisyyden tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁴¹ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁴² 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.6.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että siruyhteisyyden tilinpäätös 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot siruyhteisyyden taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2023 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyyden

⁴¹ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁴² Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotahtumat, sekä talousarvion liitetiedot.

Siruyhteisyrittäjä

varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.6.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että siruyhteisyrittäjän 31. joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.6.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että siruyhteisyrittäjän 31. joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.6.10. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Horisontti 2020 -puiteohjelman toteuttaminen

3.6.11. *Taulukossa 3.6.2* esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrittäjän osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrittäjän tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

Siruyhteisyrittäjä

**Taulukko 3.6.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä
Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)**

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽¹⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat arvioit luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (CNECT-pääosasto)	1 169,7	15,3	-	1 185,0	1 172,5	-	-	-	1 172,5
Yksityiset osakkaat	1 617,5	40,0	-	1 657,5	25,4	608,0	1 052,0	-	1 685,4
Osallistujavaltiot ⁽²⁾	1 170,0	-	-	1 170,0	990,7	0,0	0,0	-	990,7
Yhteensä	3 957,2	55,3	-	4 012,5	2 188,6	608,0	1 052,0	-	3 848,6

(1) Tilintarkastustuomioistimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

(2) Osallistujavaltioiden 990,7 miljoonan euron käteissuoritukset perustuvat yhteisyrityksen arvioihin.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

Suurin osa yhteisyrityksen yksityisten osakkaiden luontoissuorituksista on vielä validoitava

3.6.12. Jotta yhteisyrityksen saavutuksista saataisiin kattava kuva, on otettava huomioon myös se, missä määrin yhteisyrityksen osakkailla on avustussopimuksiin liittyviä operatiivisia velvoitteita. Vuoden 2023 lopussa yhteisyritys oli sitonut täysimääräisesti EU:n operatiivisen enimmäisrahoitusosuuden 1 169,7 miljoonaa euroa, joka koski Horisontti 2020 -puiteohjelmaa varten tehtyjä avustussopimuksia. Näin ollen EU oli jo suorittanut yhteisyritykselle 1 147 miljoonan euron käteissuoritukset niiden täytäntöönpanoa varten. Tästä sidotusta määrästä noin 75 miljoonaa euroa (6,4 prosenttia) jää maksettavaksi tulevana vuosina sellaisiin hankkeisiin, jotka on vielä saatava päätökseen.

3.6.13. Yhteisyritys arvioi vuoden 2023 lopussa yksityisten osakkaiden potentiaaliset lopulliset luontoissuoritukset operatiivisiin Horisontti 2020 -toimiin 1 660 miljoonaksi euroksi, mikä on 103 prosenttia 1 617,5 miljoonan euron vähimmäistavoitteesta. Yhteisyritys voi laskea ja validoida yksityisten osakkaiden luontoissuoritukset vasta sen jälkeen, kun sekä yhteisyritys että osallistujavaltiot ovat suorittaneet kaikki maksut ja kun kaikki hankkeiden päättyessä annettavat todistukset ja todistukset taloutta koskevista selvityksistä on vastaanotettu. Kun vuoden 2023 lopussa vain vähäinen määrä Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeita oli saatu päätökseen, teollisuuden validoidut luontoissuoritukset olivat 608 miljoonaa euroa (38 prosenttia tavoitteesta).

Suurin osa yhteisyrityksen osallistujavaltioiden luontoissuorituksista on vielä ilmoittamatta

3.6.14. Siruyhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksen liitetiedon 4.12 mukaan yhteisyritys tarkistaa parhaillaan prosesseja ja teknisiä menetelmiä, joiden avulla raportoidaan osallistujavaltioiden käteissuorituksista käynnissä oleviin ohjelmiin (Horisontti 2020- ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelmat) ja validoidaan nämä rahoitusosuudet. Yhteisyrityksen mukaan osallistujavaltioiden rahoitusosuuksia koskevat tiedot olivat teknisten ongelmien takia puutteellisia lopullisen tilinpäätöksen laadinta-ajankohtana. Näin ollen yhteisyritys pystyi vahvistamaan osallistujavaltioiden rahoitusosuuksia Horisontti 2020- ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelmiin yhteensä ainoastaan 672 miljoonan euron edestä.

Siruyhteisyrittäjä

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman toteuttaminen

3.6.15. Taulukossa 3.6.3 esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti Eurooppa -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoitiin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

Taulukko 3.6.3 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perussääntönsä mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset ^(a)	Validoimattomat arvioit luontoissuoritukset ^(b)	Yhteensä
EU (CNECT-pääosasto) ⁽¹⁾	4 112,7	62,3	4 175,0	241,8	278,7	-	-	520,5
Yksityiset osakaat	2 511,1	26,3	2 537,4	1,5	-	0,0	76,0	77,5
Osallistujavaltiot ⁽²⁾	4 112,7	-	4 112,7	81,9	0,0	-	-	81,9
Yhteensä	10 736,5	88,6	10 825,1	325,2	278,7	0,0	76,0	679,9

(1) EU:n rahoitusosuudet jakautuvat seuraavasti: a) enintään 2 720 miljoonaa euroa Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta; b) enintään 1 450 miljoonaa euroa Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta.

(2) Osallistujavaltioiden 81,9 miljoonan euron käteissuoritukset perustuvat yhteisyrityksen arvioihin.

(3) Koostuu luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP) ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin (IKAA).

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman hankkeiden toteuttaminen viivästyi

3.6.16. Vuoden 2023 lopussa EU ja yhteisyrityksen yksityiset osakaat olivat sitoneet vain 598 miljoonaa euroa Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan liittyviin toimiin. EU:n 241,8 miljoonan euron käteissuoritukset yhteisyritykselle liittyivät lähinnä ennakkomaksuihin. Samaan aikaan yksityiset osakaat raportoivat noin 76 miljoonan euron luontoissuorituksista toteutettuihin toimiin. Yhteisyrityksen mukaan tilanne johtui KDT-yhteisyrityksen myöhäisestä siirtymisestä siruyhteisyritykseen syyskuussa 2023 ja siitä, että sen uuteen toimialaan kuuluvat monimutkaiset toimet käynnistettiin odotettua hitaammasta.

Käyttämättömien EU:n rahoitusosuuksien kertyminen

3.6.17. Horisontti 2023 -puiteohjelman operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste laski entisestään ja oli 36 prosenttia. Yhteisyrityksen mukaan tilanne johtui pääasiassa KDT-yhteisyrityksen myöhäisestä siirtymisestä siruyhteisyritykseen syyskuussa 2023. Tähän siirtymään liittyi vuoden 2023 toimintamäärärahojen merkittävä lisäys Digitaalinen Eurooppa -ohjelman ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman uusia operatiivisia toimia varten.

Siruyhteisyrittäjä

Yhteisyrityksen uuden vastuualueen monimutkaisten toimien käynnistyminen oli kuitenkin odotettua hitaampaa, ja nykyisten Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden loppuun saattaminen viivästyi. Koronapandemian jälkimainingeissa näiden hankkeiden kestoja oli pidennettävä ja loppumaksuja lykättävä vuoden 2023 jälkeiseen aikaan. Yhteisyritys pyysi vuonna 2023 EU:lta 196 miljoonan euron lisärahoitusosuuksia, jotka ylittivät kyseisen vuoden suunnitelman mukaan maksuihin tarvittavat käteisvarat. Näin ollen yhteisyritykselle kertyi vuoden 2023 loppuun mennessä 438 miljoonan euron käteisylijäämä. Nämä kertyneet ylimääräiset käteisvarat eivät siksi EU:n käytettävissä muiden EU:n toimien rahoittamiseen vuonna 2023. Tämä osoittaa, että yhteisyrityksen käteisvarojen suunnittelussa on puutteita.

Hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat huomautukset

3.6.18. Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menojen jälkitarkastukset teki komission RTD-pääosaston yhteinen tarkastus.

Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut) osalta yhteisyritys raportoi edustavaksi virhetasoksi 2,3 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 1,3 prosenttia⁴³. Yhteinen tarkastus siirtyi kuitenkin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kohdalla riskiperusteiseen jälkitarkastustapaan, minkä seurauksena yhteisyrityskohtaisia edustavia virhetasoja ei enää lasketa. Ensimmäiset riskiperusteiset jälkitarkastukset ovat vielä tekemättä, sillä ensimmäiset välimaksut on tarkoitus suorittaa vasta vuonna 2024.

3.6.19. Arvioidakseen yhteisyrityksen operatiivisia kontroleja, jotka liittyivät maksuihin, tilintarkastustuomioistuin poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui lopullisille edunsaajille vuonna 2023 suoritetuista Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista⁴⁴.

[Tilintarkastustuomioistuin ei havainnut vakavia kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevia virheitä otokseen poimittujen yhteisyrityksen edunsaajien kohdalla.

Puutteita merkittävän hankintamenettelyn suunnittelussa ja arvioinnissa

3.6.20. Eräessä vuoden 2023 hankintamenettelyssä, jonka arvo oli noin 0,3 miljoonaa euroa ja joka koski siruyhteisyrityksen ensimmäistä symposiumia, yhteisyrityksen sisäinen valvonta ei havainnut tarjouskilpailun suunnitteluun eikä rahoitusehdotusten arviointiprosessiin liittyneitä puutteita, jotka olisivat voineet vääristää kilpailua. Jos näitä puutteita ei korjata tulevien hankintamenettelyjen yhteydessä, ne voivat johtaa sääntöjenvastaisiin sopimuksiin ja maksuihin tulevien hankintojen yhteydessä.

⁴³ Siruyhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2023, luku 4.1.1.

⁴⁴ Kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevien virheiden raportointikynnys, joka koskee edunsaajien tasolla testattuja avustumaksuja, on yksi prosentti tarkastetuista kuluista.

Vanhentunut toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma

3.6.21. Euroopan komission sisäisen valvonnan periaatteisiin perustuvan yhteisyrityksen sisäisen valvonnan kehityksen mukaan EU:n elinten olisi säännöllisesti päivitettävä ja testattava toiminnan jatkuvuussuunnitelmansa ja siihen liittyvä palautumissuunnitelmansa organisaatiomuutosten ja toimintaympäristöön kohdistuvien uusien riskien huomioon ottamiseksi. Yhteisyritys hyväksyi vuonna 2018 yhdessä muiden samassa rakennuksessa Brysselissä toimivien yhteisyritysten kanssa yhteisen toiminnan jatkuvuussuunnitelman ja palautumissuunnitelman. Osallistuvat yhteisyritykset kuitenkin päivittivät yhteisen toiminnan jatkuvuussuunnitelman viimeksi helmikuussa 2020 ja testasivat palautussuunnitelmaa viimeksi tammikuussa 2019. Näin ollen näissä suunnitelmissa ei tällä hetkellä oteta huomioon yhteisyrityksen toimintaympäristössä sittemmin tapahtuneita merkittäviä muutoksia, kuten yhteisyrityksen uutta johtoa, joka vastaa toiminnan jatkuvuussuunnitelmasta. Huomioon ei oteta myöskään tietoteknisten käyttöjärjestelmien muutoksia, henkilöstön etätyön lisääntymistä tai uusia kyberturvallisuusuuhkia.

Sisäisen valvonnan yhteydessä ei ole määritetty toimintaperiaatteita, joita sovellettaisiin arkaluonteisiin tehtäviin ja entiseen ylempään henkilöstöön työsuhteen päättymisen jälkeen kohdistettavaan seurantaan

3.6.22. Sekä potentiaaliset että tosiasialliset arkaluonteiset tehtävät olisi määriteltävä ja niitä olisi hallinnoitava yhteisyrityksen sisäisen valvonnan kehityksen puitteissa, jotka perustuvat Euroopan komission sisäisen valvonnan periaatteisiin. Vuoden 2023 lopussa yhteisyrityksellä ei ollut vielä käytössä arkaluonteisten tehtävien hallinnointia koskevia toimintaperiaatteita. Tällaiset toimintaperiaatteet sisältävät tarvittavan sisäisen valvonnan, jonka avulla yhteisyritys voi tunnistaa arkaluonteiset toiminnot, pitää ne ajan tasalla ja määritellä asianmukaiset valvontatoimenpiteet, joilla ehkäistään tai lievennetään epäasianmukaisen tai petollisen toiminnan riskejä, kuten vilpillistä raportointia, varojen menetystä, arkaluonteisten tietojen julkaisemista ja korruptiota.

3.6.23. Yhteisyrityksen henkilöstön on palvelussuhteensa päätyttyä edelleen noudatettava kunniallisuutta ja pidättyvyyttä hyväksyessään tiettyjä tehtäviä tai etuja. Eräs ylempi henkilöstön jäsen, joka poistui hiljattain yhteisyrityksen palveluksesta, ei ilmoittanut yhteisyritykselle aikeestaan aloittaa uusi ammatillinen toiminta. Yhteisyritys ei suorittanut seurantatoimia entisten ylempien henkilöstön jäsenten ammatillisen toiminnan havaitsemiseksi. Ellei entisten ylempien henkilöstön jäsenten uutta ammatillista toimintaa valvota aktiivisesti, yhteisyritys ei voi varmistaa, että entiselle henkilöstölle asetettuja eturistiriitoihin liittyviä rajoituksia noudatetaan. Yhteisyritys ei myöskään voi havaita ilmoittamattomia pyöröovitalanteita.

Siruyhteisyritys

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.6.24. *Liitteessä* on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Siruyhteisyrittäjä

Liite

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toiminnoista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2021	Komissio on ehdottanut perussäädöksen ⁴⁵ muuttamista siten, että KDT:stä tulee jatkossa siruyhteisyrittäjä. Ehdotuksen mukaan yhteisyrittäjä toteuttaa hankkeita, joiden arvo on noin 10,9 miljardia euroa monivuotisen rahoituskehyn 2021–2027 aikana. Yhteisyrittäjän olisi palkattava 19 uutta henkilöstön jäsentä, jotta suunniteltu henkilöstömäärä (50 henkilöstösääntöjen alasta työntekijää) toteutuisi vuoteen 2025 mennessä. Yhteisyrittäjässä oli vuoden 2021 lopussa 29 henkilöstön jäsentä, mutta vuoden 2022 lopussa heitä oli vain 25. Sillä voi näin ollen olla huomattavia henkilöstöresursseihin liittyviä	Syyskuussa 2023 tapahtuneen siruyhteisyrittäjän perustamisen jälkeen henkilöstötaulukkoa muutettiin marraskuussa 2023 lisäämällä siihen uusia toimia siten, että toimien kokonaismäärä nousi 36:een. Vuoden 2023 joulukuun 31 päivään mennessä toimista oli täytetty 33.	Päättynyt

⁴⁵ Ehdotus neuvoston asetukseksi Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyrittäjien perustamisesta annetun asetuksen (EU) 2021/2085 muuttamisesta siruyhteisyrittäjän osalta (COM(2022) 47).

Siruyhteisyritys

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		haasteita uusien rekrytointien hallinnoinnissa, kun lisäksi on vielä laadittava uudet hallinnolliset ja operatiiviset prosessit.		
2	2022	Yhteisyritys jätti esittämättä vuoden 2022 tilinpäätöksessään tärkeitä tietoja osakkaidensa rahoitusosuuksista ohjelmatasolla. Näitä tietoja tarvitaan, jotta yhteisyrityksen saavutukset voidaan ilmoittaa kattavasti vuoden lopussa. Yhteisyritys ei etenäkään verrannut kultakin osakstyyypiltä vuoden loppuun mennessä kussakin ohjelmassa saatuja rahoitusosuuksia kunkin ohjelman rahoitusosuuksille asetettuihin lakisääteisiin tavoitteisiin.	Yksityiskohtaiset tiedot erityyppisistä osakkaiden rahoitusosuuksista julkistettiin yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksessä ohjelmakohtaisesti. Nämä tiedot mahdollistavat myös vertailun tosiasiallisten saavutusten ja lakisääteisten tavoitteiden välillä.	Päättynyt

Siruyhteisyrittäjä

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimituksista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
3	2022	Operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste laski 74 prosenttiin (2021: 85 prosenttia), mikä yhteisyrityksen mukaan johtui ongelmista, joita edunsaajille aiheutui koronapandemian vuoksi. Lukuisissa Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeissa tekninen toiminta viivästyi joko sirumateriaalien puutteen takia tai siksi, että henkilöstöllä ei ollut pääsyä kehitys- ja testaustiloihin. Näitä hankkeita jouduttiin siksi muuttamaan tai pidentämään ja loppumaksuja lykkäämään vuoteen 2023.	Vuoden 2023 operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste oli 36 prosenttia. Yhteisyrityksen mukaan tilanne johtui pääasiassa KDT-yhteisyrityksen myöhäisestä muuttamisesta siruyhteisyritykseksi (ks. kohta 3.6.17).	Käsittely kesken

Yhteisyrityksen vastaus

3.6.17. Siruyhteisyritys hallinnoi monimutkaisia hankkeita, joihin liittyy myös tapahtumia, joihin yhteisyritys ei voi vaikuttaa. Yhteisyritys hyötyy kuitenkin sen varainhoitosäännöissä (yhteisyrityksen varainhoitoa koskevien säännösten 6 artiklan 5 kohta) myönnetystä joustavuudesta rahoituksen toteuttamisessa koko ohjelmakauden ajan. Toisin sanoen, saatuaan EU:n käteissuorituksia se voi käyttää näitä kolmen seuraavan varainhoitovuoden aikana. Lisäksi siruyhteisyritys on sitoutunut parantamaan operatiivisten maksumäärärahojen täytäntöönpanoastetta vuonna 2024.

3.6.20. Julkaisutoimistoon liittyvien aikarajoitusten ja avoimille hankinnoille asetettujen lakisääteisten määräaikojen vuoksi yhteisyritys ei voinut pidentää tarjousten jättämisen määräaikaa eikä peruuttaa ja käynnistää menettelyä uudelleen voidakseen toteuttaa symposiumin uudet päivämäärät enää sillä hetkellä, kun se vastaanotti komission pyynnön symposiumin päivämäärien muuttamisesta. Siruyhteisyritys muutti vuonna 2024 symposiumeja koskevia tarjouseritelmäänsä, ja se on kohdentanut hankintamenettelyihin enemmän resursseja ja osaamista.

3.6.21. Siruyhteisyritys on luonut yhdessä muiden yhteisyritysten kanssa tieto- ja viestintätekniikkaa koskevat back office -järjestelyt (Back Office Arrangements for Information and Communication Technology, BOA ICT) perussäädöksen 13 artiklan mukaisesti. Nämä järjestelyt kattavat yhteisyritysten välisen tieto- ja viestintätekniikan hallinnoinnin, yhteisen tieto- ja viestintätekniikan infrastruktuurin hallinnan, tieto- ja viestintätekniikan välineiden ja palvelujen hallinnan sekä turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden hallinnan (kyberturvallisuus mukaan luettuna).

BOA ICT:tä koskevaan yhteiseen vuotuisen työsuunnitelmaan vuodelle 2024 (hyväksytty 15. joulukuuta 2023) sisältyy muun muassa toimi, joka koskee jatkuvuus- ja palautumissuunnitelman tarkistamista ja päivittämistä vuonna 2024. Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys johtaa tämän toimen täytäntöönpanoa ja aikoo esittää heinäkuussa 2024 luonnoksen näistä suunnitelmista yhteisyritysten välistä kuulemista ja myöhempää hyväksymistä varten.

3.6.22. Siruyhteisyrityksen erityistä luotettavuutta edellyttävien tehtävien hallinnointia koskevat toimintaperiaatteet hyväksyttiin toimitusjohtajan päätöksellä 5. kesäkuuta 2024.

3.6.23. Yhteisyrityksen hallussa olevien tietojen mukaan entinen ylempi toimihenkilö ei osallistunut toimintaan, joka liittyi hänen kolmen viimeisen palvelusvuotensa aikana tehtyyn työhön, mikä olisi voinut johtaa ristiriitaan yhteisyrityksen oikeutettujen etujen kanssa. Näin ollen siruyhteisyrityksen hallintoneuvosto päätti 13. toukokuuta 2024 myöntää entiselle ylemmälle toimihenkilölle luvan työsuhteen päättymisen jälkeiseen toimintaan. Yhteisyritys on sitoutunut valvomaan aktiivisesti entisten ylempien toimihenkilöiden mahdollista uutta ammatillista toimintaa.

3.7. Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Johdanto

3.7.1. Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE) perustettiin marraskuussa 2021 Brysseliin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031⁴⁶. CBE-yhteisyritys korvasi biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyrityksen (BBI), joka perustettiin toukokuussa 2014 Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteyteen⁴⁷.

3.7.2. CBE-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, joka keskittyy tutkimukseen ja innovointiin siinä tarkoituksessa, että kiertotalouden alalla toimivista, biopohjaisista teollisuudenaloista tulisi kestäviä ja kilpailukykyisiä. Yhteisyrityksen osakkaita ovat EU, jota komissio edustaa, sekä teolliset kumppanit, joita edustaa biopohjaisten teollisuudenalojen yhteenliittymä (Bio-based Industries Consortium).

3.7.3. Taulukossa 3.7.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

Taulukko 3.7.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2023	2022	Muutos
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	137,4	80,3	71 %
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	227,4	264,2	-14 %
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	28	26	8 %

(1) Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

(2) Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.7.4. Yhteisyrityksen talousarvion suuruutta koskevat muutokset käyvät ilmi taulukosta 3.7.1. Muutokset riippuvat etenkin siitä, missä vaiheessa yhteisyrityksen toteuttamien monivuotisten tutkimus- ja innovointiohjelmien täytäntöönpano on.

⁴⁶ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

⁴⁷ Neuvoston asetus (EU) N:o 560/2014 BBI-yhteisyrityksen perustamisesta.

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Maksumäärärahojen lisäys vuonna 2023 kattoi käynnissä oleviin Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeisiin liittyvät välimaksut sekä merkittävät ennakkomaksut, jotka liittyivät avustus- ja hankintasopimuksiin, jotka yhteisyritys suunnitteli tekevänsä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman alaisuudessa vuoden 2023 loppuun mennessä.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

3.7.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, CBE-yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa **3.1**. Allekirjoitus sivulla **183** on erottamaton osa lausuntoa.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.7.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) CBE-yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁴⁸ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁴⁹ 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

⁴⁸ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁴⁹ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotahtumat, sekä talousarvion liitetiedot.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.7.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että CBE-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot CBE-yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2023 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.7.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että CBE-yhteisyrityksen 31. joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.7.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että CBE-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.7.10. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Horisontti 2020 -puiteohjelman toteuttaminen

3.7.11. Taulukossa 3.7.2 esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

Taulukko 3.7.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen ja oikeudellisten päätösten mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet ⁽¹⁾	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽²⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat arvioidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (RTD-pääosasto)	816,1	18,9	-	835,0	783,3	-	-	-	783,3
Yksityiset osakkaat	266,6	18,9	2 444,5	2 730,0	22,2	91,9	58,6	2 150,6	2 323,3
Yhteensä	1 082,7	37,8	2 444,5	3 565,0	805,5	91,9	58,6	2 150,6	3 106,6

(1) EU:n ja yksityisten osakkaiden käteissuorituksia koskevat tavoitteet vähennettynä 140 miljoonalla eurolla. Yksityisten osakkaiden luontoissuorituksia koskevat tavoitteet yhteisyrityksen vuotuisten työohjelmien mukaisesti.

(2) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia. Näiden toimien vähimmäistavoite nostettiin yksityisten osakkaiden osalta 1 755 miljoonasta eurosta 2 444,5 miljoonaan euroon, jotta täytettäisiin vähimmäisrahoitusosuutta koskeva velvoite, yhteensä vähintään 2 730 miljoonaa euroa.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.7.12. Yksityisten osakkaiden validoidut luontoissuoritukset operatiivisiin toimiin jäivät vähäisiksi, 91,9 miljoonaan euroon (35 prosenttia tavoitteesta), sillä yhteisyritys todentaa ne vasta, kun Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden loppumaksut on suoritettu ja todistukset taloutta koskevista selvityksistä on esitettävä.

Yksityiset osakkaat luottivat merkittävästi siihen, että niiden täydentäviin toimiin suuntaamat rahoitusosuudet riittävät kokonaisrahoitusosuuksia koskevien tavoitteiden saavuttamiseen

3.7.13. Jotta yhteisyrityksen saavutuksista Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä saataisiin kattava kuva, on otettava huomioon myös se, missä määrin yhteisyrityksen osakkaita koskevien operatiivisten veloitteiden osalta on tähän mennessä tehty avustussopimuksia. Niiden sitoumusten määrä, joita osakkaat kohdistivat yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin, saavutti osakkaiden rahoitusosuuksia koskevat tavoitteet jo vuoden 2022 lopussa. Yhteisyrityksellä oli vuoden 2023 lopussa edelleen maksettavana noin 52 miljoonaa euroa (eli 6,4 prosenttia) hankkeisiin ja sopimuksiin, joita ei vielä ollut saatettu päätökseen. Sillä oli myös validoitavana 58,6 miljoonan euron edestä operatiivisiin toimiin liittyviä luontoissuorituksia, joista raportoituihin vuoden 2023 lopussa.

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

3.7.14. Varmistaakseen, että yhteisyrityksen perustamisasetuksessa asetettu yksityisten osakkaiden 2 730 miljoonan euron kokonaisrahoitusosuustavoite saavutetaan, yhteisyritys tarkisti yksityisten osakkaiden täydentäviin toimiin suorittamia luontoissuorituksia koskevaa tavoitettaan ylöspäin 2 444,5 miljoonaan euroon (eli 90 prosenttiin kokonaistavoitteesta). Vastineeksi se alensi yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin osoitettavia luontoissuorituksia koskevaa ohjeellista tavoitettaan, joka yhteisyrityksen vuotuisissa työohjelmissa oli 475,3 miljoonaa euroa, 266,6 miljoonaan euroon (eli 45 prosentilla). Vuoden 2023 lopussa yksityiset osakkaat raportoivat täydentäviin toimiin tarkoitettuja luontoissuorituksia kaikkiaan 2 150,6 miljoonan euron arvosta (88 prosenttia uudesta tavoitteesta). Raportoidusta määrästä 1 734,5 miljoonan euron (71 prosenttia) osuus on jo todennettu. Yhteisyritys totesi, että se oli saavuttanut operatiiviset tavoitteensa Horisontti 2020 -puiteohjelmaan liittyvissä ehdotuspyynnöissä. Täydentäviin toimiin osoitettavia luontoissuorituksia (IKAA) koskeva korkea tavoite vaarantaa kuitenkin yhteisyrityksen kokonaistavoitteen saavuttamisen Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta. Tämä johtuu siitä, että täydentäviin toimiin osoitettavat luontoissuoritukset suunnataan yhteisyrityksen tutkimusalan työohjelman ulkopuolella toteutettaviin toimiin.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman toteuttaminen

3.7.15. Taulukossa 3.7.3 esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti Eurooppa -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

**Taulukko 3.7.3 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä
Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa (miljoonaa euroa)**

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Yhteensä
EU (RTD-pääosasto)	976,5	23,5	1 000,0	80,2	7,4	-	-	87,6
Yksityiset osakkaat	976,5	23,5	1 000,0	1,7	-	0,0	65,2	66,9
Yhteensä	1 953,0	47,0	2 000,0	81,9	7,4	0,0	65,2	154,5

(1) Koostuu luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP) ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin (IKAA).

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.7.16. Vuoden 2023 lopussa yhteisyrityksen osakkaat olivat sitoneet 160 miljoonaa euroa Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa allekirjoitettuihin avustus- ja hankintasopimuksiin. EU:n validoidut 80,2 miljoonan euron käteissuoritukset yhteisyritykselle liittyivät lähinnä ennakkomaksuihin.

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Vuoden 2023 hallinnollisen talousarvion toteuttaminen jäi vaisuksi (osastot 1 ja 2)

3.7.17. Yhteisyrityksen palkkoja koskevan talousarvion (osasto 1) toteutusasteet olivat vuoden 2023 lopussa alhaiset, maksusitoumusmäärärahojen kohdalla 64 prosenttia ja maksumäärärahojen kohdalla 57 prosenttia (2022: 63 prosenttia ja 55 prosenttia). Lisäksi muun hallinnollisen talousarvion (osasto 2) toteutusaste oli 88 prosenttia maksusitoumusmäärärahojen osalta, mutta 54 prosenttia maksumäärärahojen osalta (2022: 60 prosenttia ja 68 prosenttia).

3.7.18. Tämä johtuu siitä, että yhteisyritys sai vuonna 2023 uuden hallinnollisen talousarvion (1,7 miljoonaa euroa EU:lta ja sama määrä yksityiseltä osakkaalta) Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä sen lisäksi, että aiempien vuosien käyttämättä jääneestä hallintobudjetista otettiin uudelleen käyttöön suuri, noin 2,6 miljoonan euron ylijäämä. Käyttämättömien hallinnollisten maksumäärärahojen määrä kasvoi tämän seurauksena entisestään, mikä ei ole moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaista.

Hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat huomautukset

3.7.19. Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menojen jälkitarkastuksista vastaa komission RTD-pääosaston yhteinen tarkastus. Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut) osalta yhteisyritys raportoi edustavaksi virhetasoksi 1,9 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 1,2 prosenttia⁵⁰. Yhteinen tarkastus siirtyi kuitenkin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kohdalla yhteisyritysten riskiperusteiseen jälkitarkastustapaan, minkä seurauksena yhteisyrityskohtaisia virhetasoja ei enää lasketa. Ensimmäiset riskiperusteiset jälkitarkastukset ovat vielä tekemättä, sillä ensimmäiset välimaksut on tarkoitus suorittaa vasta vuonna 2024.

3.7.20. Arvioidakseen yhteisyrityksen operatiivisia kontroleja, jotka liittyivät maksuihin, tilintarkastustuomioistuin poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui lopullisille edunsaajille vuonna 2023 suoritetuista Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista⁵¹. Yhdessä tapauksessa tilintarkastustuomioistuin havaitsi ja kvantifioi vakavan virheen, joka johtui tukeen oikeuttamattomasta lainakorosta ja edunsaajan virheellisestä kirjanpidosta.

⁵⁰ CBE-yhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2023, luku 4.1.2.

⁵¹ Kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevien virheiden raportointikynnys, joka koskee edunsaajien tasolla testattuja avustuskasuja, on yksi prosentti tarkastetuista kuluista.

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Vanhentunut toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma

3.7.21. Euroopan komission sisäisen valvonnan periaatteisiin perustuvan yhteisyrityksen sisäisen valvonnan kehityksen mukaan EU:n elinten olisi säännöllisesti päivitettävä ja testattava toiminnan jatkuvuussuunnitelmansa ja siihen liittyvä palautumissuunnitelmansa organisaatiomuutosten ja toimintaympäristöön kohdistuvien uusien riskien huomioon ottamiseksi. Yhteisyritys hyväksyi vuonna 2018 yhdessä muiden samassa rakennuksessa Brysselissä toimivien yhteisyritysten kanssa yhteisen toiminnan jatkuvuussuunnitelman ja palautumissuunnitelman. Osallistuvat yhteisyritykset kuitenkin päivittivät yhteisen toiminnan jatkuvuussuunnitelman viimeksi helmikuussa 2020 ja testasivat palautussuunnitelmaa viimeksi tammikuussa 2019. Näin ollen näissä suunnitelmissa ei tällä hetkellä oteta huomioon yhteisyrityksen toimintaympäristössä sittemmin tapahtuneita merkittäviä muutoksia, kuten yhteisyrityksen uutta johtoa, joka vastaa toiminnan jatkuvuussuunnitelmasta. Huomioon ei oteta myöskään tietoteknisten käyttöjärjestelmien muutoksia, henkilöstön etätyön lisääntymistä tai uusia kyberturvallisuushakia.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.7.22. *Liitteessä* on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Liite

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2020, 2021, 2022	Yhteisyrityksen perustamisasetuksen mukaan teollisuutta edustavien osakkaiden olisi osallistuttava yhteisyrityksen toimintamenoihin vähintään 182,5 miljoonan euron käteissuorituksella. Teollisuutta edustavien osakkaiden käteissuoritukset yhteisyrityksen operatiivisiin kuluihin pysyivät kuitenkin alhaisina 3,3 miljoonassa eurossa. Niin ollen komissio pienensi 140 miljoonan euron verran tavoitetta, joka koskee sen yhteisyritykselle maksamia käteissuorituksia. Vuoden 2022 lopussa yksityiset osakkaat ovat tehneet oikeudellisen sitoumuksen 266,5 miljoonan euron luontoissuorituksista ja rahoitusosuuksista (56 prosenttia	Yhteisyritys piti operatiivisiin kuluihin tarkoitetut yksityisten osakkaiden käteissuoritukset alhaisina 3,3 miljoonassa eurossa. Yksityisten osakkaiden yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin suorittamien luontoissuoritusten osalta tilanne ei muuttunut vuoden 2023 lopussa (ks. kohta 3.7.14).	Käsittely kesken

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		475,3 miljoonan euron alkuperäisestä viitteellisestä tavoitteesta, joka oli asetettu yhteisyrityksen hyväksymissä vuotuisissa työohjelmissa). Koska kaikki Horisontti 2020 -puiteohjelman ehdotuspyynnöt on jo saatu päätökseen vuoden 2020 loppuun mennessä, yhteisyritys ei tule saavuttamaan yksityisten osakkaidensa viitteellistä tavoitetta ohjelmakauden loppuun mennessä.		
2	2021, 2022	Yhteisyritys pyrki varmistamaan, että yksityisille osakkaille perustamisasetuksessa määritetty rahoitusosuuden kokonaistavoite (2 730 miljoonaa euroa) saavutetaan ohjelmakauden loppuun mennessä. Tätä varten se korotti täydentäviin toimiin tarkoitetuille yksityisten osakkaiden luontoissuorituksille asetetun tavoitteen 2 235,5 miljoonaan euroon. Vuoden 2022 lopussa	Vuonna 2023 yhteisyrityksen oli edelleen nostettava yksityisten osakkaiden täydentäviin toimiin suorittamia luontoissuorituksia koskevaa tavoitetta sen varmistamiseksi, että niiden yleinen rahoitusosuustavoite saavutetaan (ks. kohta 3.7.14).	Käsittely kesken

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		yksityiset osakkaat olivat raportoineet täydentäviin toimiin tarkoitettuja luontoissuorituksia kaikkiaan 1 797,9 miljoonan euron arvosta (73,8 prosenttia uudesta tavoitteesta). Raportoidusta määrästä 658 miljoonan euron (37 prosenttia) kohdalla todentamisprosessi oli kuitenkin kesken.		
3	2022	Yhteisyritys jätti esittämättä vuoden 2022 tilinpäätöksessään tärkeitä tietoja osakkaidensa rahoitusosuuksista ohjelmatasolla. Näitä tietoja tarvitaan, jotta yhteisyrityksen saavutukset voidaan ilmoittaa kattavasti vuoden lopussa. Yhteisyritys ei etenäkään verrannut kultakin osakastyypiltä vuoden loppuun mennessä kussakin ohjelmassa saatuja rahoitusosuuksia kunkin ohjelman rahoitusosuuksille asetettuihin lakisääteisiin tavoitteisiin.	Yksityiskohtaiset tiedot erityyppisistä osakkaiden rahoitusosuuksista julkistettiin yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksessä ohjelmakohtaisesti. Nämä tiedot mahdollistavat myös vertailun tosiasiallisten saavutusten ja lakisääteisten tavoitteiden välillä.	Päättynyt

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
4	2022	Horisontti 2020 -puiteohjelman operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste laski 65 prosenttiin (2021: 85 prosenttia). Yhteisyrityksen mukaan tähän olivat syynä kulujen kasvu ja toimitusvaikeudet, joita edunsaajat kohtasivat koronavirukseen ja Venäjän Ukrainaa vastaan käynnistämisen hyökkäyssodan vuoksi. Useimpien Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden kesto oli olikin pidennettävä ja loppumaksuja lykättävä vuodelle 2023.	Horisontti 2020 -puiteohjelman operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste nousi 89 prosenttiin. Loput Horisontti 2020-puiteohjelman hankkeet on määrä saattaa päätökseen vuonna 2024.	Päättynyt
5	2022	Palkkoihin tarkoitettujen yhteisyrityksen määrärahojen (osasto 1) toteutusaste oli vuoden 2022 lopussa alhainen, 55 prosenttia. Yhteisyrityksen mukaan syynä oli se, että vuonna 2022 rekrytoituneen uuden henkilöstön työsopimusten alkaminen viivästyi.	Tilanne ei parantunut vuoden 2023 lopussa, ks. kohdat 3.7.17 ja 3.7.18 .	Käsittely kesken

Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys (CBE)

Yhteisyrityksen vastaus

3.7.14. CBE-yhteisyritys tunnustaa tilintarkastustuomioistuimen huolen. Se kuitenkin haluaa todeta, että luontoissuoritukset täydentäviin toimiin edistävät Horisontti 2020 -ohjelman alaisen BBI-yhteisyrityksen aloitteen yleistavoitteita ja että siihen sovelletaan vuosittaista suunnittelua, joka hallintoneuvoston on hyväksyttävä.

3.7.18. CBE-yhteisyritys ottaa huomioon tilintarkastustuomioistuimen kuvaaman tilanteen ja toteaa, että vuodesta 2025 alkaen yhteisyrityksen hallinnollinen talousarvio rahoitetaan yksinomaan Horisontti Eurooppa -ohjelmasta. CBE-yhteisyritys jatkaa edellisiltä vuosilta uudelleen käyttöön otettujen, käyttämättä jääneiden määrärahojen käytön priorisointia. Yhteisyritys tekee yhteistyötä Euroopan komission kanssa budjetointiprosessin vahvistamiseksi moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaisesti.

3.8. Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail)

Johdanto

3.8.1. Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail) perustettiin marraskuussa 2021 Brysseliin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031⁵². EU-Rail korvasi Shift2Rail-yhteisyrityksen (S2R), joka perustettiin kesäkuussa 2014 Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteyteen⁵³.

3.8.2. EU-Rail-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, joka edistää rautatiealan tutkimusta ja innovointia. Yhteisyrityksen osakkaita ovat komission edustama EU sekä rautatieteollisuutta edustavat kumppanit (joihin kuuluvat rautatiekaluston valmistajat, rautatieyhtiöt, rataverkon haltijat ja tutkimuskeskukset).

3.8.3. Taulukossa 3.8.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

Taulukko 3.8.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2023	2022	Muutos
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	120,3	180,8	-33 %
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	102,6	171,4	-40 %
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	29	28	4 %

(1) Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

(2) Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.8.4. Yhteisyrityksen talousarvion suuruutta koskevat muutokset käyvät ilmi taulukosta 3.8.1. Muutokset riippuvat etenkin siitä, missä vaiheessa yhteisyrityksen toteuttamien monivuotisten tutkimus- ja innovointiohjelmien täytäntöönpano on. Maksusitoumus- ja maksumäärärahajen väheneminen vuonna 2023 johtui Horisontti Eurooppa -puiteohjelman hankkeita koskevien ehdotuspyyntöjen alhaisemmasta arvosta ja Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeisiin liittyvien maksujen vähenemisestä.

⁵² Neuvoston asetukset (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

⁵³ Neuvoston asetukset (EU) N:o 642/2014 Shift2Rail-yhteisyrityksen perustamisesta.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

3.8.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, EU-Rail-yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa **3.1**. Allekirjoitus sivulla **183** on erottamaton osa lausuntoa.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.8.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) EU-Rail-yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁵⁴ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁵⁵ 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.8.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että EU-Rail-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot EU-Rail-yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2023 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen

⁵⁴ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁵⁵ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotahtumat, sekä talousarvion liitetiedot.

Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail)

varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.8.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että EU-Rail-yhteisyrityksen 31. joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.8.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että EU-Rail-yhteisyrityksen 31. joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.8.10. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Horisontti 2020 -puiteohjelman toteuttaminen

3.8.11. *Taulukossa 3.8.2* esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail)

Taulukko 3.8.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽¹⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (Move-pääosasto)	384,5	13,5	0,0	398,0	395,7	0,0	0,0	0,0	395,7
Yksityiset osakkaat	336,5	13,5	120,0	470,0	13,0	315,4	44,7	266,8	639,9
Yhteensä	721,0	27,0	120,0	868,0	408,7	315,4	44,7	266,8	1 035,6

(1) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

Osakkaiden oikeudelliset sitoumukset ylittivät niiden rahoitusosuustavoitteet, ja yhteisyritys aikoo lopettaa ohjelman vuonna 2024

3.8.12. Jotta yhteisyrityksen saavutuksista Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä saataisiin kattava kuva, on otettava huomioon myös se, missä määrin yhteisyrityksen osakkaita koskevien operatiivisten velvoitteiden osalta on tähän mennessä tehty avustus- ja muita sopimuksia. Niiden sitoumusten määrä, joita osakkaat kohdistivat yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin, ylitti niiden toiminnallisia rahoitusosuuksia koskevat tavoitteet jo vuoden 2022 lopussa. Yhteisyrityksellä oli vuoden 2023 lopussa edelleen maksettavana noin 40,5 miljoonaa euroa (eli 10,8 prosenttia) hankkeisiin ja sopimuksiin, joita ei vielä ollut saatettu päätökseen. Sillä oli myös validoitavana 44,7 miljoonan euron edestä yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin liittyviä luontoissuorituksia. Horisontti 2020 -puiteohjelman vuoden 2023 maksumäärärahojen toteutusaste jäi odotettua alhaisemmaksi, sillä edunsaajilla on yhä lopullisiin tuotoksiin liittyviä teknisiä ongelmia.

3.8.13. Horisontti 2023 -puiteohjelman operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste nousi 67 prosenttiin (2022: 47 prosenttia). Se jäi kuitenkin odotettua alhaisemmaksi, eikä yhteisyritys päättänyt ohjelmaa suunnitellun mukaisesti vuonna 2023, vaan lykkäsi loppumaksuja vuoteen 2024. Yhteisyritys selitti, että tilanne johtui pääasiassa teknisistä ongelmista, joita edunsaajat kohtasivat kertasuoritusten suorittamisessa, mikä viivästytti loppumaksujen hyväksymistä yhteisyrityksessä. Useiden hankkeiden tapauksessa edunsaajat eivät myöskään esittäneet maksupyyntöjä koko hankebudjetin osalta, mikä vähensi operatiivisten maksujen tarvetta entisestään noin 4,1 miljoonalla eurolla.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman toteuttaminen

3.8.14. *Taulukossa 3.8.3* esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti Eurooppa -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail)

Taulukko 3.8.3 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä
Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Yhteensä
EU (RTD-pääosasto)	576,0	24,0	600,0	178,6	8,9	-	-	187,5
Yksityiset osakkaat	576,0	24,0	600,0	5,9	0,0	69,9	70,3	146,1
Yhteensä	1 152,0	48,0	1 200,0	184,5	8,9	69,9	70,3	333,6

(1) Koostuu luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP) ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin (IKAA).

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.8.15. Vuoden 2023 loppuun mennessä yhteisyritys oli sitonut 262 miljoonaa euroa Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa tehtyihin avustus- ja hankintasopimuksiin. EU:n 187,5 miljoonan euron käteissuoritukset yhteisyritykselle liittyivät näin ollen lähinnä ennakkomaksuihin.

Hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat huomautukset

3.8.16. Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menojen osalta komission RTD-pääosaston yhteinen tarkastus vastaa ainoastaan jälkitarkastuksista, jotka koskevat tosiasiallisesti aiheutuneiden kulujen perusteella maksettuja EU-Rail-yhteisyrityksen avustuksia. Tähän avustusmuotoon liittyvien Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut) osalta yhteisyritys raportoi edustavaksi virhetasoksi kaksi prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,9 prosenttia⁵⁶. Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä EU-Rail käyttää yksinomaan kertasuoritteisia avustuksia, joihin yhteinen tarkastus ei kohdista jälkitarkastuksia.

3.8.17. Arvioidakseen yhteisyrityksen operatiivisia kontroleja, jotka liittyivät maksuihin, tilintarkastustuomioistuin poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui lopullisille edunsaajille vuonna 2023 suoritetuista Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista⁵⁷. Eräässä tapauksessa tilintarkastustuomioistuin havaitsi ja kvantifioi vakavan virheen, joka johtui henkilöstökulujen ilmoittamisesta liian suurina. Edunsaaja ei nimittäin soveltanut oikeaa varainhoitovuotta koskevia tuntipalkkoja.

⁵⁶ EU-Rail-yhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2023, luku 4.

⁵⁷ Kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevien virheiden raportointikynnys, joka koskee edunsaajien tasolla testattuja avustuskasuja, on yksi prosentti tarkastetuista kuluista.

Vanhentunut toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma

3.8.18. Euroopan komission sisäisen valvonnan periaatteisiin perustuvan yhteisyrityksen sisäisen valvonnan kehityksen mukaan EU:n elinten olisi säännöllisesti päivitettävä ja testattava toiminnan jatkuvuussuunnitelmansa ja siihen liittyvä palautumissuunnitelmansa organisaatiomuutosten ja toimintaympäristöön kohdistuvien uusien riskien huomioon ottamiseksi. Yhteisyritys hyväksyi vuonna 2018 yhdessä muiden samassa rakennuksessa Brysselissä toimivien yhteisyritysten kanssa yhteisen toiminnan jatkuvuussuunnitelman ja palautumissuunnitelman. Osallistuvat yhteisyritykset kuitenkin päivittivät yhteisen toiminnan jatkuvuussuunnitelman viimeksi helmikuussa 2020 ja testasivat palautussuunnitelmaa viimeksi tammikuussa 2019. Näin ollen näissä suunnitelmissa ei tällä hetkellä oteta huomioon yhteisyrityksen toimintaympäristössä sittemmin tapahtuneita merkittäviä muutoksia, kuten yhteisyrityksen uutta johtoa, joka vastaa toiminnan jatkuvuussuunnitelmasta. Huomioon ei oteta myöskään tietoteknisten käyttöjärjestelmien muutoksia, henkilöstön etätyön lisääntymistä tai uusia kyberturvallisuushakia.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.8.19. *Liitteessä* on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail)

Liite

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2021	Yhteisyrityksen käytettävissä olleiden operatiivisten maksumäärärahojen (mukaan lukien käyttämättä jääneet ja uudelleen kohdennetut operatiiviset määrärahat) toteutusaste laski 76 prosenttia 61 prosenttiin vuosina 2020–2021. Tilanne johtui etenkin seuraavista seikoista: edunsaajien tekniset raportit olivat heikkolaatuisia, hanketulosten saavuttaminen oli vahvistettava lisäevidenssillä ja yhtä edunsaajaa koskevat viivästykset vaikuttavat kertakorvauksen koko määrän maksamiseen.	Yhteisyritys laati vuonna 2022 toimintasuunnitelman, jolla oli tarkoitus parantaa edunsaajien taloudellista raportointia. Tästä huolimatta tilanne pysyi muuttumattomana vuonna 2023 (ks. kohta 3.8.13).	Käsittely kesken
2	2022	Yhteisyritys jätti esittämättä vuoden 2022 tilinpäätöksessään tärkeitä tietoja osakkaidensa rahoitusosuuksista ohjelmatasolla. Näitä tietoja tarvitaan, jotta yhteisyrityksen saavutukset voidaan	Yksityiskohtaiset tiedot erityyppisistä osakkaiden rahoitusosuuksista julkistettiin	Päättynyt

Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		ilmoittaa kattavasti vuoden lopussa. Yhteisyritys ei etenkään verrannut kultakin osakastyypiltä vuoden loppuun mennessä kussakin ohjelmassa saatuja rahoitusosuuksia kunkin ohjelman rahoitusosuuksille asetettuihin lakisääteisiin tavoitteisiin.	yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksessä ohjelmakohtaisesti. Nämä tiedot mahdollistavat myös vertailun tosiasiallisten saavutusten ja lakisääteisten tavoitteiden välillä.	
3	2022	Horisontti 2020 -puiteohjelman operatiivisten maksumäärärahojen (mukaan lukien käyttämättä jääneet ja uudelleen kohdennetut operatiiviset määrärahat) toteutusaste laski 47 prosenttiin (2021: 61 prosenttia). Yhteisyrityksen mukaan tähän olivat syynä kulujen kasvu ja toimitusvaikeudet, joita edunsaajat kohtasivat koronavaikeuksiin ja Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan vuoksi. Useimpien Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden	Vaikka vuoden 2023 operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste nousi 67 prosenttiin, toteutusaste pysyi ennakkoidun alapuolella ja yhteisyritys lykkäsi loppumaksuja vuoteen 2024 (ks. kohta 3.8.13).	Käsittely kesken

Euroopan rautatiet -yhteisyritys (EU-Rail)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		kestoja olikin pidennettävä ja loppumaksuja lykättävä vuodelle 2023.		

Yhteisyrityksen vastaus

3.8.13. Toimintatalousarvion alhaisempi toteutumisaste selittyy myös sillä, että joidenkin Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden täytäntöönpanoa jouduttiin jatkamaan covid 19 -kriisin kerrannaisvaikutusten vuoksi, mikä viivästytti loppumaksuja. Yhteisyritys sai kuitenkin Horisontti 2020 -ohjelman mukaiset operatiiviset toimensa päätökseen vuoden 2023 loppuun mennessä suunnitelmien mukaisesti ja jopa ennen asetuksessa annettua määräaikaa. Jäljellä olevat loppumaksut on tarkoitus suorittaa vuonna 2024.

3.8.18. Euroopan rautatiet -yhteisyritys on yhdessä muiden yhteisyritysten kanssa perustanut tieto- ja viestintätekniikkaa koskevat back office -järjestelyt (BOA ICT) perussäädöksen 13 artiklan mukaisesti. Nämä järjestelyt kattavat yhteisyritysten välisen tieto- ja viestintätekniikan hallinnoinnin, yhteisen tieto- ja viestintätekniikan infrastruktuurin hallinnoinnin, tieto- ja viestintätekniikan välineiden ja palvelujen hallinnoinnin sekä turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden hallinnan (mukaan lukien kyberturvallisuus). Vuoden 2024 yhteinen vuotuinen työsuunnitelma (hyväksytty 15. joulukuuta 2023) sisältää muun muassa erityisiä toimia toiminnan jatkuvuus- ja palautumissuunnitelman tarkistamisen ja päivittämisen osalta vuonna 2024. IHI-yhteisyritys johtaa tämän toimen täytäntöönpanoa ja aikoo esittää heinäkuussa 2024 luonnoksen näistä suunnitelmista yhteisyritysten välistä kuulemista ja sen jälkeistä hyväksymistä varten.

3.9. Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

Johdanto

3.9.1. Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC) perustettiin lokakuussa 2018 Luxemburgiin ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2026⁵⁸. Neuvosto hyväksyi heinäkuussa 2021 uuden perustamisasetuksen, jolla jatketaan yhteisyrityksen toiminta-aikaa ja toimeksiantoa monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027 yhteydessä siten, että toimikausi päättyy 31. joulukuuta 2033⁵⁹.

3.9.2. EuroHPC-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, joka mahdollistaa EU:n, osallistuvien maiden ja yksityisten osakkaiden resurssien yhdistämisen, jotta suurteholaskentaa voidaan kehittää ja ottaa käyttöön Euroopassa. Yhteisyrityksen osakkaat ovat komission edustama EU, [osallistujavaltiot](#) sekä kolme yksityistä osakasta, joita edustavat suurteholaskennan eurooppalainen teknologiayhteisö (European Technology Platform for High Performance Computing), Big Data Value Association -yhteenliittymä ja eurooppalainen kvanttiteollisuuskonsortio (European Quantum Industry Consortium).

3.9.3. Komissio ilmoitti ja osittain käynnisti vuonna 2023 uuden aloitteen, jonka tarkoituksena on asettaa EU:n suurteholaskentakapasiteetti myös innovatiivisten eurooppalaisten startup-yritysten saataville luotettavan tekoälyn alalla, jotta ne voivat kouluttaa mallejaan. Neuvosto muutti komission ehdotuksen perusteella yhteisyrityksen perustamisasetusta ja asetti yhteisyritykselle uuden tavoitteen, johon sisältyy näiden supertietokoneiden vaikutus tähän uuteen aloitteeseen⁶⁰.

3.9.4. [Taulukossa 3.9.1](#) esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

⁵⁸ [Neuvoston asetus \(EU\) 2018/1488](#) Euroopan suurteholaskennan yhteisyrityksen perustamisesta.

⁵⁹ [Neuvoston asetus \(EU\) 2021/1173](#) Euroopan suurteholaskennan yhteisyrityksen perustamisesta ja asetuksen (EU) 2018/1488 kumoamisesta.

⁶⁰ [Neuvoston asetus \(EU\) 2024/1732](#), annettu 17 päivänä kesäkuuta 2024, asetuksen (EU) 2021/1173 muuttamisesta startup-yrityksiä tukevan EuroHPC-aloitteen osalta Euroopan johtoaseman vahvistamiseksi luotettavan tekoälyn alalla.

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

Taulukko 3.9.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2023	2022	Muutos
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	1 058,0	629,9	68 %
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	1 136,0	1 374,5	-17 %
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	36	23	57 %

(1) Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

(2) Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

3.9.5. Yhteisyrityksen talousarvion suuruutta koskevat muutokset käyvät ilmi [taulukosta 3.9.1](#). Muutokset riippuvat etenkin siitä, missä vaiheessa yhteisyrityksen toteuttamien monivuotisten tutkimus- ja innovointiohjelmien täytäntöönpano on. Maksumäärärahojen lisäys vuonna 2023 kattoi käynnissä oleviin Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeisiin liittyvät välimaksut sekä merkittävät ennakkomaksut, jotka liittyivät avustus- ja hankintasopimuksiin, jotka yhteisyritys suunnitteli tekevänsä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman, Digitaalinen Eurooppa -ohjelman ja Verkkojen Eurooppa -välineen yhteydessä vuoden 2023 loppuun mennessä.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

3.9.6. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, EuroHPC-yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa [3.1](#). Allekirjoitus sivulla [183](#) on erottamaton osa lausuntoa.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.9.7. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) EuroHPC-yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁶¹ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁶² 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.9.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että EuroHPC-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot EuroHPC-yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2023 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

⁶¹ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁶² Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotahtumat, sekä talousarvion liitetiedot.

Tiettyjä seikkoja painottava kappale

3.9.9. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota EuroHPC-yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksen liitetietoon 4.10, jossa todetaan, että EuroHPC-yhteisyrityksen käteissuoritusten kirjanpitokäsittelyssä on tapahtunut muutos 31. joulukuuta 2023 päättyneestä varainhoitovuodesta alkaen. Kirjanpitokäsittelyssä tapahtunut muutos johti vastaavien edellisen vuoden vertailulukujen oikaisemiseen. Oikaisu oli tarpeen, jotta voitiin ottaa huomioon EU:n tilinpitäjän antamat erityisohjeet.

Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää lisäksi huomiota EuroHPC-yhteisyrityksen varainhoitovuoden 2023 tilinpäätöksen liitetietoon 4.2, joka liittyy yhteisyrityksen alustavaan vaikutustenarvointiin sekä epävarmuustekijöihin ja taloudelliseen riskiin, jotka koskevat eräälle toimittajalle maksettuja ennakkoita ja joiden taustalla vaikuttavat toimittajan hiljattain taloudellisesta tilanteestaan antamat julkiset ilmoitukset. EuroHPC-yhteisyritys analysoi kaikkien toimittajan kanssa tehtyjen sopimusten arvon ja keskittyi tässä analyysissä sopimusten ja avustus sopimusten perusteella maksettuihin ennakkoihin. Yhteisyritys arvioi niiden mahdollisen vaikutuksen olevan 88 miljoonaa euroa.

Kuvatut seikat eivät aiheuta muutoksia tilintarkastustuomioistuimen lausuntoon.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.9.10. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että EuroHPC-yhteisyrityksen 31. joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.9.11. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että EuroHPC-yhteisyrityksen 31. joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

3.9.12. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Verkkojen Eurooppa 1 -välineen (CEF 1) toteuttaminen

3.9.13. Taulukossa 3.9.2 esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti 2020 -puiteohjelman ja CEF 1 -välineen osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa.

Taulukko 3.9.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti 2020 -puiteohjelman ja CEF 1 -välineen yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)				Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Täydentävät toimet ⁽²⁾	Yhteensä	Käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin	Yhteensä
EU (CNECT-pääosasto) ⁽¹⁾	526,0	10,0	-	536,0	445,0	-	-	-	445,0
Osallistujavaltiot ⁽³⁾⁽⁴⁾	476,0	10,0	-	486,0	129,6	0,0	51,9	-	181,5
Yksityiset osakkaat ⁽³⁾	420,0	2,0	-	422,0	0,0	0,0	18,4	-	18,4
Yhteensä	1 422,0	22,0	-	1 444,0	574,6	0,0	70,3	-	644,9

(1) EU:n rahoitusosuudet sisältävät 100 miljoonaa euroa Verkkojen Eurooppa 1 -ohjelmasta.

(2) Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus ei kata täydentäviä toimia.

(3) Uudessa perustamisasetuksessa kumottiin osallistujavaltioille ja yksityisille osakkaille asetettu velvoite osallistua hallintokuluihin.

(4) Toimeksisaajille/edunsaajille suoraan maksettuihin osallistujavaltioiden käteissuorituksiin ei ole otettu huomioon.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

Yksityiset osakkaat eivät saavuta rahoitusosuutta koskevaa tavoitettaan

3.9.14. Jotta yhteisyrityksen saavutuksista Horisontti 2020 – puiteohjelman ja CEF 1 -välineen yhteydessä saataisiin kattava kuva, on otettava huomioon myös se, missä määrin yhteisyrityksen osakkaita koskevien operatiivisten velvoitteiden osalta on tähän mennessä tehty avustus- ja muita sopimuksia. Niiden sitoumusten määrä, joita osakkaat tekivät yhteisyrityksen operatiivisten toimien osalta, saavutti niiden toiminnallisia rahoitusosuuksia koskevat tavoitteet jo vuonna 2022. Yhteisyrityksellä oli vuoden 2023 lopussa edelleen maksettavana noin 260,1 miljoonaa euroa hankkeisiin, joita ei vielä ollut saatettu päätökseen. Sillä oli myös validoitavana yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin liittyviä luontoissuorituksia 51,9 miljoonan euron edestä.

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

3.9.15. Osallistujavaltioiden Horisontti 2020 -puiteohjelmaan ja CEF 1 -ohjelmaan liittyvien toimien osalta tekemien sopimusperusteisten sitoumusten arvioitiin vuoden 2023 lopussa olevan 538,3 miljoonaa euroa. Ne maksoivat näiden sitoumusten osalta 129,6 miljoonan euron rahoitusosuudet yhteisyrityksen hankkimiin supertietokoneisiin, ja raportoivat 51,9 miljoonan euron luontoissuoritukset, jotka koskivat isäntäyksiköiden operatiivisia kustannuksia. Noin 357 miljoonan euron suuruinen ero arvioitujen sopimusvelvoitteiden ja ilmoitettujen rahoitusosuuksien välillä johtuu siitä, että osallistujavaltiot kirjaavat ja raportoivat kulunsa yhteisyritykselle vasta, kun niiden tukemat Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeet on saatu päätökseen.

3.9.16. Yksityiset osakkaat olivat vuoden 2023 loppuun mennessä puolestaan raportoineet vain 18,4 miljoonan euron luontoissuoritukset Horisontti 2020 -hankkeisiin. Tämä on huomattavasti alle yhteisyrityksen perustamisasetuksessa asetetun 420 miljoonan euron vähimmäistavoitteen, joka yksityisten osakkaiden on saavutettava ennen ohjelman päättymistä. Kuten tilintarkastustuomioistuin pani merkille jo yhteisyrityksiä koskevassa varainhoitovuoden 2022 vuosikertomuksessa (kohta 3.9.17), yhteisyrityksen avustustoimia koskevat rahoitusjärjestelyt eivät johtaneet siihen yksityisten osakkaiden luontoissuoritusten tasoon, jota edellytetään yhteisyrityksen perustamisasetuksessa Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta.

3.9.17. EU:n ja osallistujavaltioiden oikeudelliset sitoumukset vastaavat niiden Horisontti 2020 -puiteohjelmaan liittyviä rahoitusosuustavoitteita. Yksityisten osakkaiden rahoitusosuuksien heikko toteutuminen (noin 30 prosenttia 1,4 miljardin euron kokonaisrahoitustavoitteista) osoittaa kuitenkin, että yksityinen sektori on osallistunut vajavaisessa määrin yhteisyrityksen hankkeisiin. Tämä vaarantaa Horisontti 2020 -puiteohjelmaan liittyvien yhteisyrityksen tavoitteiden yleisen saavuttamisen.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman, Digitaalinen Eurooppa -ohjelman ja Verkkojen Eurooppa 2 -välineen (CEF 2) toteuttaminen

3.9.18. *Taulukossa 3.9.3* esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita vuosien 2021–2027 monivuotiseen rahoituskehykseen sisältyvien tutkimusohjelmien osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka oli kirjattu yhteisyrityksen tilinpäätökseen vuoden 2023 lopussa.

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

Taulukko 3.9.3 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman, Digitaalinen Eurooppa -ohjelman ja CEF 2 -välineen yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset ⁽³⁾	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset ⁽³⁾	Yhteensä
EU (CNECT-pääosasto) ⁽¹⁾	2 989,3	92,0	3 081,3	100,7	657,0	-	-	757,7
Osallistujavaltiot ⁽²⁾	2 989,3	0,0	2 989,3	36,6	101,9	0,0	0,0	138,5
Yksityiset osakkaat	900,0	0,0	900,0	0,0	-	0,0	0,8	0,8
Yhteensä	6 878,6	92,0	6 970,6	137,3	758,9	0,0	0,8	897,0

(1) EU:n rahoitusosuudet koostuvat a) enintään 900 miljoonasta eurosta, jotka ovat peräisin Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta, b) enintään 1 981,3 miljoonasta eurosta, jotka ovat peräisin Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta, ja c) enintään 200 miljoonasta eurosta, jotka ovat peräisin Verkkojen Eurooppa -välineen digitaalisesta ohjelmasta.

(2) Toimeksisaajille/edunsaajille suoraan maksettuja osallistujavaltioiden käteissuorituksia ei ole otettu huomioon.

(3) Isäntäyksiköiden operatiivisiin kuluihin osoitettavat osallistujavaltioiden luontoissuoritukset ja yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin osoitettavat yksityisten osakkaiden luontoissuoritukset.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

On olemassa suuri riski, että yksityiset osakkaat eivät tälläkään kertaa saavuta vähimmäisrahoitustavoitettaan vuosien 2021–2027 ohjelmissa

3.9.19. Yksityisten osakkaiden rahoitusosuustavoitteet yli kaksinkertaistuivat edelliseen monivuotisen rahoituskehityksen ohjelmaan verrattuna (420 miljoonasta eurosta 900 miljoonaan euroon, ks. [taulukko 3.9.2](#) ja [taulukko 3.9.3](#)). Tilintarkastustuomioistuin totesi jo EU:n yhteisyrityksiä koskevassa vuoden 2022 vuosikertomuksessaan (kohta 3.9.17), että yhteisyritys ei saavuta uuden perustamisasetuksen mukaista tavoitetta yksityisten osakkaiden huomattavasti korkeammasta rahoitusosuudesta, jos sen rahoitusjärjestelyt pysyvät entisellään Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteydessä. Tämä uhkaa yhteisyrityksen ohjelman yleisten tavoitteiden saavuttamista.

Käyttämättömien EU:n rahoitusosuuksien kertyminen

3.9.20. Vuoden 2023 operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste laski 19 prosentin tasolle. Yhteisyrityksen supertietokoneiden hankinta kesti kauan, mikä hankaloitti operatiivisten maksumäärärahojen toteuttamista merkittävästi. Tilanteeseen vaikuttivat myös Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan, Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan ja Verkkojen Eurooppa -välineeseen liittyvään uuteen vastuualueeseen kuuluvien monimutkaisten toimien odotettua hitaampi käynnistyminen sekä viivästykset, jotka liittyivät edunsaajien käynnissä olevien Horisontti 2020 -puiteohjelman tutkimustoimien osalta tekemiin kuluilmoituksiin.

3.9.21. Yhteisyritys pyysi vuonna 2023 EU:lta 488,6 miljoonan euron lisärahoitusosuuksia, jotka ylittivät kyseisen vuoden suunnitelman mukaan maksuihin tarvittavat käteisvarat. Näin ollen yhteisyritykselle kertyi 840,7 miljoonan euron käteisylijäämä vuoden 2023 lopussa (eli noin 117 prosenttia sen vuoden 2024 maksumäärärahoista). Nämä kertyneet ylimääräiset käteisvarat eivät näin ollen olleet EU:n käytettävissä muiden EU:n

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

toimien rahoittamiseen vuonna 2023. Tämä osoittaa, että yhteisyrityksen talousarvion ja käteisvarojen suunnittelussa on puutteita.

Vuoden 2023 hallinnollisen talousarvion toteuttaminen jäi vaisuksi (osastot 1 ja 2)

3.9.22. Yhteisyritys käytti vain 45 prosenttia hallinnollisista maksusitoumusmäärärahoistaan ja 42 prosenttia hallinnollisista maksumäärärahoistaan vuonna 2023. Yhteisyrityksen mukaan pääasiallinen syy alhaiseen toteutusasteeseen oli se, että yhteisyritys ei kyennyt saavuttamaan vuosien 2022 ja 2023 rekrytointisuunnitelmaansa. Yhteisyritys kuitenkin pyysi ja sai EU:n rahoitusta kustannuksiin, jotka aiheutuivatsuunnittelusta lopullisesta määrästä, joka käsitti 54 henkilöstön jäsentä. Tämä on huomattavasti enemmän kuin todellinen 36 jäsentä käsittävä henkilöstön määrä. Vuoden 2023 maksumäärärahoja suunnitellessaan yhteisyritys ei myöskään ottanut huomioon, että merkittävä määrä aiempien vuosien käyttämättömiä hallintomäärärahoja kohdennettiin uudelleen ja/tai deaktivoitiin, mikä on vastoin moitteettoman varainhoidon periaatetta.

Hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat huomautukset

3.9.23. Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menojen jälkitarkastuksista vastaa komission RTD-pääosaston yhteinen tarkastus. Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen (selvitetyt ennakkomaksut ja loppumaksut) osalta yhteisyritys raportoi vuonna 2023 havaituksi virhetasoksi 1,3 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0 prosenttia⁶³. Yhteinen tarkastus siirtyi kuitenkin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kohdalla riskiperusteiseen jälkitarkastustapaan, minkä seurauksena yhteisyrityskohtaisia edustavia virhetasoja ei enää lasketa. Ensimmäiset riskiperusteiset jälkitarkastukset ovat vielä tekemättä, sillä ensimmäiset välimaksut on tarkoitus suorittaa vasta vuonna 2024.

3.9.24. Arvioidakseen yhteisyrityksen operatiivisia kontroleja, jotka liittyivät maksuihin, tilintarkastustuomioistuin poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui lopullisille edunsaajille vuonna 2023 suoritetuista Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista⁶⁴. [Tilintarkastustuomioistuin ei havainnut vakavia kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevia virheitä otokseen poimittujen yhteisyrityksen edunsaajien kohdalla.

⁶³ EuroHPC-yhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2023, luku 4.1,1.1.

⁶⁴ Kvantitatiivisesti ilmaistavissa olevien virheiden raportointikynnys, joka koskee edunsaajien tasolla testattuja avustuskasuja, on yksi prosentti tarkastetuista kuluista.

Puutteellinen toiminnan jatkuvuussuunnitelma ja palautumissuunnitelma

3.9.25. Yhteisyritys laati oman toiminnan jatkuvuussuunnitelmansa ja palautumissuunnitelmansa. Yhteisyrityksen johtaja ei ole vielä virallisesti hyväksynyt näitä suunnitelmia, mutta voidaan havaita, että niistä puuttuivat esimerkiksi seuraavat tärkeät osatekijät: asianmukaisten tavoitteiden määrittely ja noudatettava lähestymistapa; toiminnan jatkuvuussuunnitelmaan liittyvien riskien arviointi ja liiketoiminnan vaikutusanalyysi; toiminnan jatkuvuussuunnitelman hallinnosta vastaavan tahon esittely ja tehtävät sekä vastuut toiminnan jatkuvuussuunnitelman aktivoinnissa; suunnitelman säännölliseen testaukseen ja päivittämiseen sovellettavat säännöt. Jotta voidaan lieventää asiaan liittyviä operatiivisia riskejä, kuten operatiivisten tietojen epätäydellisyyttä tai viivästymistä katastrofin tai kyberhyökkäyksen yhteydessä, yhteisyrityksen olisi täydennettävä ja päivitettävä säännöllisesti toiminnan jatkuvuussuunnitelmaansa ja palautumissuunnitelmaansa sekä testattava niiden vaikuttavuutta. Yhteisyrityksen johtajan olisi hyväksyttävä virallisesti valmiit ja päivitetty suunnitelmat.

Arkaluonteisia tehtäviä koskevia sisäisen valvonnan toimintaperiaatteita ei ole

3.9.26. Sekä potentiaaliset että tosiasialliset arkaluonteiset tehtävät olisi määriteltävä ja niitä olisi hallinnoitava yhteisyrityksen sisäisen valvonnan standardien kehityksessä, jotka [perustuvat Euroopan komission sisäisen valvonnan periaatteisiin](#). Vuoden 2023 lopussa yhteisyrityksellä ei ollut vielä käytössä arkaluonteisten tehtävien hallinnointia koskevia toimintaperiaatteita. Tällaiset toimintaperiaatteet sisältävät tarvittavan sisäisen valvonnan, jonka avulla yhteisyritys voi tunnistaa arkaluonteiset toiminnot, pitää ne ajan tasalla ja määritellä asianmukaiset valvontatoimenpiteet, joilla ehkäistään tai lievennetään epäasianmukaisen tai petollisen toiminnan riskejä, kuten vilpillistä raportointia, varojen menetystä, arkaluonteisten tietojen julkaisemista ja korruptiota.

Muita seikkoja koskevat huomautukset

Yhteisyritys ei saavuttanut rekrytointitavoitteitaan

3.9.27. Jotta yhteisyritys voisi hyödyntää noin seitsemän miljardin euron määrän uuden monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027 aikana, sille myönnettiin vuonna 2021 39 lisätointa. Näihin liittyvistä rekrytoinneista oli määrä hoitaa 30 vuoden 2022 loppuun mennessä ja loput yhdeksän vuoden 2023 loppuun mennessä). Yhteisyritys oli vuoden 2023 loppuun mennessä rekrytoinut vain 21 uutta työntekijää, jolloin henkilöstön kokonaismääräksi tuli 36. Yhteisyritys ei näin ollen saavuttanut rekrytointitavoitettaan. Yhteisyrityksen mukaan sillä oli huomattavia vaikeuksia saavuttaa vuosiksi 2022 ja 2023 asetetut korkeat

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

rekryointitavoitteet, koska sen henkilöstömäärä oli pieni ja harvinaisten erikoisasiantuntijoiden rekryointi oli vaikeaa.

Yhteisyrityksen rekryointimenettelyissä ilmeni puutteita

3.9.28. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi puutteita molempien tarkastamiensa rekryointimenettelyjen esivalintavaiheessa. Valintalautakunta ei ottanut esivalintaluetteloon kaikkia hakijoita, joilla on tehtävien kannalta olennainen pätevyys ja kokemus. Se sisällytti luetteloon ainoastaan hakijat, jotka lautakunnan mukaan vastasivat eniten vaadittua profiilia. Valintalautakunta ei esimerkiksi ollut sopinut ennalta sellaisen arviointitaulukon käytöstä, jossa jokaista olennaista kriteeriä painotettaisiin selkeästi. Se ei myöskään dokumentoinut riittävästi taustalla vaikuttavaa päätöksentekoprosessia. Mainitut puutteet heikensivät menettelyjen läpinäkyvyyttä. Voi siis olla, ettei niiden yhteydessä ole täysimääräisesti noudatettu hakijoiden yhdenvertaista kohtelua koskevaa yleistä periaatetta.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.9.29. *Liitteessä* on yhteenveto korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

Liite

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2020	Yhteisyritys ei ollut vuoden 2020 loppuun mennessä kehittänyt luotettavia menettelyjä luontoissuoritusten validointia ja todentamista varten eikä ottanut käyttöön asianmukaista kirjanpitomenettelyä kyseisten luontoissuoritusten kirjaamiseksi. Yhteisyritys ei tämän vuoksi voi hallinnoida ja seurata sitä, saavutetaanko luontoissuoritusten vähimmäistaso, eikä se kykene raportoimaan asiasta.	Yhteisyritys hyväksyi vuonna 2023 virallisesti menetelmänsä, joita se käyttää toimintaan liittyvien luontoissuoritusten kirjanpitoon ja raportointiin.	Käsittely päättynyt
2	2021, 2022	Yksityiset osakkaat olivat vuoden 2022 loppuun mennessä puolestaan raportoineet vain 11 miljoonaa euroa. Tämä on huomattavasti alle yhteisyrityksen perustamisasetuksessa asetetun 420 miljoonan euron vähimmäistavoitteen, joka yksityisten osakkaiden on saavutettava ennen ohjelman päättymistä. Yhteisyrityksen nykyiset avustustoimiin liittyvät rahoitusjärjestelyt antavat yksityisille osakkaille mahdollisuuden osoittaa	Yksityisten osakkaiden rahoitusosuudet kasvoivat vuoden 2023 loppuun mennessä vain 18,4 miljoonaan euroon (ks. kohta 3.9.16).	Käsittely kesken

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		luontoissuorituksia vain yhteen hanketyyppiin (innovointihankkeisiin ja niissä 30 prosenttiin hankekuluista). Järjestelyjen avulla ei saavuteta yksityisten osakkaiden luontoissuorituksia koskevaa vähimmäistavoitetta.		
3	2022	Vuonna 2022 operatiivisten maksusitoumusmäärärahojen toteutusaste oli 79 prosenttia ja maksumäärärahojen toteutumisaste 24 prosenttia. Pääasiallisia syitä olivat seuraavat: esi-eksa-luokan tietokoneiden viimeistely viivästyi, mikä esti yhteisyrityksen toiminta-avustuksiin liittyvien välimaksujen suorittamisen; supertietokoneiden hankintamenettelyssä ilmeni viiveitä, joiden vuoksi ennakkomaksuja ei voitu maksaa; hyperkonnektiivisuutta koskeva CEF 2 -välineen ehdotuspyyntö lykättiin tarvittavan ennakkotutkimuksen takia vuoteen 2023; käynnissä olevia tutkimustoimia koskevat edunsaajien kuluilmoitukset viivästivät.	Vuoden 2023 operatiivisten maksumäärärahojen toteutusaste pysyi erittäin alhaisena, 19 prosentissa (ks. kohta 3.9.21).	Käsittely kesken

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
4	2020, 2021, 2022	Kun yhteisyritys suunnitteli hallinnollista talousarviota, se ei ottanut hallinnollisten maksusitoumus- ja maksumäärärahojen (osastot 1 ja 2) osalta riittävästi huomioon sitä, että merkittävä määrä aiempien vuosien käyttämättömiä maksumäärärahoja kohdennettaisiin uudelleen.	Tilanne oli vuonna 2023 sama (ks. kohta 3.9.23).	Käsittely kesken
5	2020, 2021	Yhteisyritys laati vuonna 2020 toimintasuunnitelman pannakseen vuonna 2021 täytäntöön vielä puuttuvat toimet, jotka liittyivät komission sisäisen valvonnan kehityksen 17:ään sisäisen valvonnan periaatteeseen. Kuitenkin koska keskeisiä hallintohenkilöstön jäseniä puuttui, yhteisyrityksellä oli useita tärkeitä sisäisen valvonnan toimia hyväksymättä vielä siinä vaiheessa, kun toimintasuunnitelman mukainen vuoden 2021 määräaika oli päättynyt. Nämä viivästykset kasvattivat yhteisyrityksen sisäisen valvonnan riskiä vuonna 2021.	Yhteisyritys otti vuonna 2023 palvelukseen sisäisen valvonnan toimihenkilön, joka hallinnoi näiden toimien loppuun saattamista.	Käsittely päättynyt

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toiminista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
6	2021, 2022	Heinäkuussa 2021 hyväksytyn uuden perustamisasetuksen mukaisesti yhteisyritystä laajennettiin huomattavasti, ja sen on käytettävä yli seitsemän miljardia euroa uuden monivuotisen rahoituskehyksen 2021–2027 aikana. Tätä varten sen on palkattava 39 uutta työntekijää vuoteen 2023 mennessä. Yhteisyritys oli vuoden 2022 loppuun mennessä lisännyt henkilöstömääräänsä vain 15:stä 23:een. Yhteisyritys ei saavuttanut tavoitettaan, jonka mukaan sen olisi pitänyt palkata 30 uutta henkilöstön jäsentä vuoden 2022 loppuun mennessä, mukaan lukien kaksi keskeistä johtohenkilöstön jäsentä. Se on edelleen jäljessä rekrytointitavoitteestaan, joka edellyttäisi 39 uuden työntekijän palkkaamista vuoden 2023 loppuun mennessä.	Huomattavista ponnisteluista huolimatta yhteisyritys oli vuoden 2023 loppuun mennessä ottanut palvelukseen 21 uutta työntekijää, mikä on edelleenkin vähemmän kuin tavoite palkata 39 uutta työntekijää (ks. Kohta 3.9.28).	Käsittely kesken

Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys (EuroHPC)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
7	2022	Strategiasta ja ohjauksesta vastaavaa päällikköä koskeva johtotason rekrytointi käynnistettiin vuoden 2022 lopussa ja hallinnosta ja rahoituksesta vastaavaa päällikköä koskeva rekrytointi vuoden 2023 alkupuoliskolla.	Vuonna 2023 kaikki keskeiset johtotehtävät oli täytetty. Hankkeiden hallinnoinnista vastaavia tiimejä vahvistettiin kokeneilla hankevastaavilla.	Käsittely päättynyt
8	2022	Yhteisyritys jätti esittämättä vuoden 2022 tilinpäätöksessään tärkeitä tietoja osakkaidensa rahoitusosuuksista ohjelmatasolla. Näitä tietoja tarvitaan, jotta yhteisyrityksen saavutukset voidaan ilmoittaa kattavasti vuoden lopussa. Yhteisyritys ei etenkään verrannut kultakin osakstyyppiltä vuoden loppuun mennessä kussakin ohjelmassa saatuja rahoitusosuuksia kunkin ohjelman rahoitusosuuksille asetettuihin lakisääteisiin tavoitteisiin.	Yksityiskohtaiset tiedot erityyppisistä osakkaiden rahoitusosuuksista julkistettiin yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksessä ohjelmakohtaisesti. Nämä tiedot mahdollistavat myös vertailun tosiasiallisten saavutusten ja lakisääteisten tavoitteiden välillä.	Käsittely päättynyt

Yhteisyrityksen vastaus

3.9.15. EuroHPC-yhteisyritys haluaa korostaa, että osallistuvien valtioiden arviolta 538,3 miljoonan euron Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Verkkojen Eurooppa - välineen toimiin liittyvien sopimusperusteisten sitoumusten lisäksi ne maksoivat yhteensä 48,3 miljoonaa euroa rahoitusosuuksina suoraan yhteisyrityksen ja osallistujavaltioiden yhdessä hankkimien peta-luokan supertietokoneiden toimeksisaajille. Osallistuvat valtiot eivät kuitenkaan ole vielä ilmoittaneet tätä rahoitusosuutta yhteisyritykselle.

3.9.28. EuroHPC-yhteisyritys panee merkille tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen. Yhteisyritys toteaa kuitenkin, että se arvioi pakollisia vaatimuksia samalla tavalla kuin tukikelpoisuusvaatimuksia (hyväksytty tai hylätty). Yhteisyritys katsoo, että tämä ei vaikuttanut haitallisesti ehdokkaiden kohteluun, sillä haastattelut mahdollistivat sen, että ehdokkaat pystyivät osoittamaan, milloin pätevyys ylitti pakolliset vaatimukset. EuroHPC-yhteisyritys suhtautuu kuitenkin aina myönteisesti parannusehdotuksiin ja on jo ottanut käyttöön pistepohjaisen järjestelmän kaikkien vaatimusten arvioimiseksi.

3.10. Älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys (SNS-yhteisyritys)

Johdanto

3.10.1. Älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys (SNS-yhteisyritys) perustettiin marraskuussa 2021 Brysseliin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031⁶⁵. Se saavutti taloudellisen riippumattomuutensa 24. lokakuuta 2023. Ennen yhteisyrityksen taloudellista riippumattomuutta komissio vastasi yhteisyrityksen vuoden 2023 talousarvion toteuttamisesta. Komissio käytti 21,7 miljoonaa euroa maksumäärärahoina ja 0,8 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoina yhteisyrityksen vuoden 2023 talousarviosta.

3.10.2. SNS-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, jonka tavoitteena on helpottaa ja kehittää teollisuuden johtoasemaa Euroopassa 5G- ja 6G-verkoissa ja -palveluissa. Yhteisyrityksen osakkaita ovat EU, jota komissio edustaa, sekä toimialajärjestö 6G Smart Networks and Services Industry Association.

3.10.3. Taulukossa 3.10.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut 24. lokakuuta 2023 (jolloin se saavutti taloudellisen riippumattomuutensa) ja 31. joulukuuta 2023 väliseltä ajanjaksolta.

Taulukko 3.10.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2023	2022
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾⁽³⁾	122,9	-
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾⁽³⁾	134,7	-
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	14	-

(1) Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

(2) Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

(3) Luvut koskevat ajanjaksoa, joka ulottuu yhteisyrityksen taloudellisen riippumattomuuden saavuttamisesta vuoden loppuun (24. lokakuuta — 31. joulukuuta 2023).

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

⁶⁵ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

Älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys (SNS-yhteisyritys)

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

3.10.4. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, SNS-yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa **3.1**. Allekirjoitus sivulla **183** on erottamaton osa lausuntoa.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.10.5. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) SNS-yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁶⁶ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁶⁷ 24. lokakuuta 2023 alkaneelta ja 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä tilikaudelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.10.6. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että SNS-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot SNS-yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivästä joulukuuta 2023 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen

⁶⁶ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁶⁷ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotahtumat, sekä talousarvion liitetiedot.

Älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys (SNS-yhteisyritys)

mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tiettyjä seikkoja painottava kappale

3.10.7. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota SNS-yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksen liitetietoon 4.10, jossa todetaan, että SNS-yhteisyritys saavutti taloudellisen riippumattomuutensa 24. lokakuuta 2023. Ennen tätä ajankohtaa komissio vastasi SNS-yhteisyrityksen perustamisesta ja alkuvaiheen toiminnasta. Tilinpäätöksen liitetiedossa 2.3 selitetään, että taseeseen kirjattu 288,9 miljoonan euron ennakorahoitus koostuu komission ennen yhteisyrityksen taloudellista riippumattomuutta suorittamista 188,6 miljoonan euron ennakkomaksuista ja SNS-yhteisyrityksen taloudellisen riippumattomuuden saavuttamisen jälkeen suorittamista 100,3 miljoonan euron ennakkomaksuista.

Kuvattu seikka ei aiheuta muutoksia tilintarkastustuomioistuimen lausuntoon.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.10.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että SNS-yhteisyrityksen 24. lokakuuta 2023 alkaneen ja 31. joulukuuta 2023 päättyneen tilikauden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.10.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että SNS-yhteisyrityksen 24. lokakuuta 2023 alkaneen ja 31. joulukuuta 2023 päättyneen tilikauden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.10.10. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman toteuttaminen

3.10.11. *Taulukossa 3.10.2* esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti Eurooppa -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa (mukaan lukien ennen taloudellista riippumattomuutta saadut rahoitusosuudet).

Taulukko 3.10.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Yhteensä
EU (RTD-pääosasto)	881,5	18,5	900,0	288,9	14,6	-	-	303,5
Yksityiset osakkaat	881,5	18,5	900,0	0,7	0,0	0,0	219,9	220,6
Yhteensä	1 763,0	37,0	1 800,0	289,6	14,6	0,0	219,9	524,1

(1) Koostuu luontoissuorituksista operatiivisiin toimiin (IKOP) ja luontoissuorituksista täydentäviin toimiin (IKAA).

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

Hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat huomautukset

3.10.12. Yhteisyritys oli vuoden 2023 loppuun mennessä pannut osittain täytäntöön [komission sisäisen valvonnan kehityksen](#), joka perustuu 17:ään sisäisen valvonnan periaatteeseen. Yhteisyrityksen on edelleen saatettava päätökseen toimet, joilla varmistetaan, että toiminnan jatkuvuussuunnitelmaa ja palautumissuunnitelmaa, arkaluonteisten toimintojen hallinnointia koskevia toimintaperiaatteita sekä riskinarviointiin ja valvonta- ja seurantatoimiin liittyviä valvontaperiaatteita toteutetaan tuloksekkaasti.

3.10.13. Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menojen jälkitarkastukset tekee komission RTD-pääosaston yhteinen tarkastus. Yhteinen tarkastus siirtyi kuitenkin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kohdalla riskiperusteiseen jälkitarkastustapaan, minkä seurauksena yhteisyrityskohtaisia edustavia virhetasoja ei enää lasketa. Ensimmäiset riskiperusteiset jälkitarkastukset ovat vielä tekemättä, sillä ensimmäiset välimaksut on tarkoitus suorittaa vasta vuonna 2024.

Yhteisyrituksen vastaus

3.10.12. SNS-yhteisyritys on yhdessä muiden yhteisyritysten kanssa perustanut tieto- ja viestintätekniikkaa koskevat taustajärjestelyt perussäädöksen 13 artiklan mukaisesti.

Nämä järjestelyt kattavat yhteisyritysten välisen tieto- ja viestintätekniikan hallinnoinnin, jaetun tieto- ja viestintätekniisen infrastruktuurin hallinnan, tieto- ja viestintätekniisten välineiden ja palvelujen hallinnan sekä turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden (kuten kyberturvallisuuden) hallinnan.

Yhteisyrituksen yhteinen vuotuinen työsuunnitelma 2024 (hyväksytty 15.12.2023) sisältää muun muassa erityistoimen, joka koskee toiminnan jatkuvuussuunnitelman/palautumissuunnitelman tarkistamista ja päivittämistä vuonna 2024. IHI-yhteisyritys johtaa tämän toimen toteuttamista ja aikoo esittää heinäkuussa 2024 näiden suunnitelmien luonnoksen yhteisyritysten välistä kuulemistä ja myöhempää hyväksymistä varten.

SNS-yhteisyrituksen arkaluonteisia tehtäviä koskevat toimintalinjat on viimeistelty ja hyväksytty 18. kesäkuuta 2024.

Poikkeus- ja sääntöjenvastaisuusmenettelyt ja rekisteri hyväksytään vuoden 2024 toiseen neljännekseen mennessä sisäisen valvonnan kehystä koskevassa toimintasuunnitelmassa alun perin esitetyn mukaisesti.

Riskinarviointi, riskirekisteri ja asiakirjahallintapolitiikka viimeistellään vuoden 2024 kolmannella neljänneksellä.

3.11. Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys

Johdanto

3.11.1. Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys perustettiin marraskuussa 2021 Brysseliin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteyteen ajanjaksoksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031⁶⁸. Se saavutti taloudellisen riippumattomuutensa 23. marraskuuta 2023. Ennen yhteisyrityksen taloudellista riippumattomuutta komissio vastasi yhteisyrityksen vuoden 2023 talousarvion toteuttamisesta. Komissio käytti 48,5 miljoonaa euroa maksumäärärahoina ja 0,58 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoina yhteisyrityksen vuoden 2023 talousarviosta.

3.11.2. Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys perustuu Euroopan maiden ja kehitysmaiden kliinisten kokeiden yhteistyökumppanuuteen (EDCTP) liittyviin ensimmäiseen ja toiseen ohjelmaan. Tämä uusi yhteisyritys on EU:n ja EDCTP-yhteenliittymän välinen kumppanuus. Yhteenliittymän jäseninä on 15 Euroopan ja 28 Afrikan maata. Sen tavoitteena on tarjota uusia ratkaisuja tartuntatautien aiheuttaman taakan keventämiseksi Saharan eteläpuolisessa Afrikassa ja vahvistaa tutkimusvalmiuksia, jotta voidaan valmistautua ja reagoida uudelleen esiin nouseviin tartuntatauteihin tällä alueella ja koko maailmassa. Yhteisyrityksen osakkaita ovat EU, jota komissio edustaa, ja EDCTP-yhteenliittymä.

3.11.3. *Taulukossa 3.11.1* esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

⁶⁸ Neuvoston asetus (EU) 2021/2085 Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta.

Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys

Taulukko 3.11.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2023	2022
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾⁽³⁾	2,2	-
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾⁽³⁾	136,4	-
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	17	-

(1) Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvaan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

(2) Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

(3) Luvut koskevat ajanjaksoa, joka ulottuu yhteisyrityksen taloudellisen riippumattomuuden saavuttamisesta vuoden loppuun (23. marraskuuta — 31. joulukuuta 2023).

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

3.11.4. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa **3.1**. Allekirjoitus sivulla **183** on erottamaton osa lausuntoa.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.11.5. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁶⁹ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁷⁰ 23. marraskuuta 2023 alkaneelta 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä tilikaudelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilien luotettavuus

3.11.6. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2023 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tiettyjä seikkoja painottava kappale

3.11.7. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksen liitetietoon 4.10. Siinä selitetään, että Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys saavutti taloudellisen riippumattomuutensa 23. marraskuuta 2023. Ennen tätä ajankohtaa komissio vastasi

⁶⁹ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁷⁰ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotapahtumat, sekä talousarvion liitetiedot.

Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys

Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen perustamisesta ja alkuvaiheen toiminnasta. Tilinpäätöksen liitetiedossa 2.3 selitetään, että taseeseen kirjattu 47,6 miljoonan euron ennakkorahoitus koostuu komission ennen yhteisyrityksen taloudellista riippumattomuutta suorittamista 41,0 miljoonan euron ennakkomaksuista ja Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen taloudellisen riippumattomuuden saavuttamisen jälkeen suorittamista 66,6 miljoonan euron ennakkomaksuista.

Tilintarkastustuomioistuimen lausunto ei sisällä varaumaa tämän seikan osalta.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.11.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen 23. marraskuuta 2023 alkaneen ja 31. joulukuuta 2023 päättyneen kauden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.11.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen 23. marraskuuta 2023 alkaneen ja 31. joulukuuta 2023 päättyneen kauden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

3.11.10. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman toteuttaminen

3.11.11. Taulukossa 3.11.2 esitetään yhteenveto, jossa verrataan yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuuksille asetettuja tavoitteita Horisontti Eurooppa -puiteohjelman osalta niihin osakkaiden ja rahoituskumppaneiden rahoitusosuuksiin (käteis- ja luontoissuoritukset), jotka kirjattiin validoiduiksi ja raportoituihin yhteisyrityksen tilinpäätöksessä vuoden 2023 lopussa (mukaan lukien ennen taloudellista riippumattomuutta saadut rahoitusosuudet).

Taulukko 3.11.2 – Osakkaiden rahoitusosuudet yhteisyrityksessä Horisontti Eurooppa -puiteohjelman yhteydessä (miljoonaa euroa)

Osakkaat	Osakkaiden rahoitusosuudet (perustamisasetuksen mukaan)			Osakkaiden rahoitusosuudet (tilanne 31.12.2023)				
	Operatiiviset toimet	Hallintokulut	Yhteensä	Validoidut käteissuoritukset	Validoimattomat käteissuoritukset	Validoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Validoimattomat raportoidut luontoissuoritukset ⁽¹⁾	Yhteensä
EU (RTD-pääosasto)	740,2	59,8	800,0	48,9	1,2	-	-	50,1
EDCTP – osallistujavaltiot	439,9	0,0	439,9	-	-	0,0	152,8	152,8
Rahoituskumppanit	360,1	0,0	360,1	-	-	-	0,0	0,0
Yhteensä	1 540,2	59,8	1 600,0	48,9	1,2	0,0	152,8	202,9

(1) EDCTP-yhteenliittymän rahoitusosuudet muodostuvat täydentäviin toimiin (IKAA) osoitettavista luontoissuorituksista. Rahoituskumppaneiden rahoitusosuudet muodostuvat yhteisyrityksen toimiin osoitettavista käteissuorituksista.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin yhteisyrityksen antamien tietojen ja yhteisyrityksen perustamisasetuksen perusteella.

3.11.12. Yhteisyrityksen tilinpäätöksen mukaan EDCTP-yhteenliittymä oli vuoden 2023 lopussa sitoutunut 387,6 miljoonan euron rahoitusosuuksiin, jotka osoitettiin Horisontti Eurooppa -ohjelmaan liittyviin täydentäviin toimiin (IKAA). Yhteenliittymä ilmoitti yhteisyritykselle, että määrästä 152,8 miljoonaa euroa oli toteutunut vuoden 2023 loppuun mennessä. Yhteisyritys arvioi, että IKAAn liittyvä määrä nousee ohjelman loppuun mennessä vähintään 550 miljoonaan euroon (eli 157 prosenttiin tavoitteesta).

Hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat huomautukset

3.11.13. Yhteisyritys oli vuoden 2023 lopussa pannut täytäntöön enimmältä osin [komission sisäisen valvonnan kehityksen](#), joka perustuu 17:ään sisäisen valvonnan periaatteeseen. Yhteisyrityksen on kuitenkin edelleen saatettava päätökseen useita toimia, joilla varmistetaan, että toiminnan jatkuvuussuunnitelmaa ja palautumissuunnitelmaa, arkaluonteisten toimintojen hallinnointia koskevia toimintaperiaatteita sekä seurantatoimiin liittyviä valvontaperiaatteita toteutetaan tuloksekkaasti.

Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys

3.11.14. Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menojen jälkitarkastukset tekee komission RTD-pääosaston yhteinen tarkastus. Yhteinen tarkastus siirtyi kuitenkin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kohdalla riskiperusteiseen jälkitarkastustapaan, minkä seurauksena yhteisyrityskohtaisia edustavia virhetasoja ei enää lasketa. Ensimmäiset riskiperusteiset jälkitarkastukset ovat vielä tekemättä, sillä ensimmäiset välimaksut on tarkoitus suorittaa vasta vuonna 2024.

Yhteisyrityksen vastaus

3.11.13. Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyrityksen arkaluonteisia tehtäviä koskevat toimintalinjat on viimeistelty ja hyväksytty 27. toukokuuta 2024.

Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys käyttää tällä hetkellä Euroopan komission IT-infrastruktuuria, ja se pyrkii olemaan itsenäinen tietotekniikan osalta vuoden 2024 loppuun mennessä. Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys on ollut tähän saakka suojattu katastrofien tai verkkohyökkäysten varalta.

Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys on yhdessä muiden yhteisyritysten kanssa luonut tieto- ja viestintäteknologian back office -järjestelyt (BOA ICT) yhtenäisen perusasiakirjan 13 artiklan mukaisesti. Nämä järjestelyt kattavat yhteisyritysten välisen tieto- ja viestintäteknikan hallinnoinnin, jaetun tieto- ja viestintäteknisen infrastruktuurin hallinnan, tieto- ja viestintäteknisten välineiden ja palvelujen hallinnan sekä turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden (kuten kyberturvallisuuden) hallinnan. Yhteisyrityksen yhteinen vuotuinen työsuunnitelma 2024 (hyväksyttiin 15.12.2023) sisältää muun muassa erityistoimen, joka koskee toiminnan jatkuvuussuunnitelman/palautumissuunnitelman tarkistamista ja päivittämistä vuonna 2024. IHI-yhteisyritys johtaa tämän toimen toteuttamista ja aikoo esittää heinäkuussa 2024 näiden suunnitelmien luonnoksen yhteisyritysten välistä kuulemista ja myöhempää hyväksymistä varten.

Euratomin alaisuudessa toimiva yhteisyritys

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

3.12. ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Johdanto

3.12.1. Kansainvälisen lämpöydinkooreaktorin (ITER) ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E-yhteisyritys) perustettiin 35 vuodeksi huhtikuussa 2007⁷¹. Yksi yhteisyrityksen tärkeimmistä tehtävistä on huolehtia Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) osuudesta kansainvälisessä fuusioenergia-alan ITER-organisaatiossa, joka vastaa ITER-hankkeen toteutuksesta. Fuusiotoiminnot sijaitsevat pääosin Ranskan Cadarachessa, mutta yhteisyrityksen toimipaikka on Barcelonassa.

3.12.2. Yhteisyrityksen osakkaita ovat Euratom, jota edustaa komissio, sekä Euratomin jäsenvaltiot.

3.12.3. Taulukossa 3.12.1 esitetään yhteisyrityksen avainluvut.

Taulukko 3.12.1 – Yhteisyrityksen avainluvut

	2023	2022	Muutos
Käytettävissä olevat maksumäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	631,5	844,0	-25 %
Käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat (miljoonaa euroa) ⁽¹⁾	807,0	981,2	-18 %
Henkilöstö yhteensä 31. joulukuuta ⁽²⁾	426	436	-2 %

(1) Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

(2) Virkamiehiä, väliaikaisia toimihenkilöitä ja sopimussuhteisia toimihenkilöitä ja kansallisia asiantuntijoita.

Lähde: Yhteisyrityksen toimittamat tiedot.

⁷¹ Neuvoston päätös 2007/198/Euratom eurooppalaisen yhteisyrityksen perustamisesta ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten sekä etujen myöntämisestä perustettavalle yhteisyritykselle.

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

3.12.4. Maksusitoumus- ja maksumäärärahojen väheneminen vuonna 2023 johtuu F4E-yhteisyrityksen operatiivisten toimien hidastumisesta (ks. kohdat [3.12.20](#)–[3.12.22](#)).

Tarkastuslausuman perustana olevat tiedot

3.12.5. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapaa, lausunnon perusteluja, F4E-yhteisyrityksen toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuuksia sekä tarkastajan velvollisuuksia tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä kuvataan kertomuksen osassa [3.1](#). Allekirjoitus sivulla [183](#) on erottamaton osa lausuntoa.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuma Euroopan parlamentille ja neuvostolle – riippumattoman tarkastajan kertomus

Lausunto

3.12.6. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) F4E-yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁷² ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁷³ 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

⁷² Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁷³ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotahtumat, sekä talousarvion liitetiedot.

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Tilien luotettavuus

Lausunto tilien luotettavuudesta

3.12.7. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että F4E-yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2023 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot F4E-yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2023 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksyttyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus (sääntöjenmukaisuus)

Tulot

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.12.8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että F4E-yhteisyrityksen 31. joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Maksut

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

3.12.9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että F4E-yhteisyrityksen 31. päivänä joulukuuta 2023 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Tiettyjä seikkoja painottava kappale

3.12.10. Tilintarkastustuomioistuin panee merkille, että F4E-yhteisyritys esitti vuoden 2023 tilinpäätöksensä liitetiedossa 6.4.2 arvionsa siitä, mitkä olisivat kokonaiskulut sen ITER-hankkeeseen liittyvien toimitusvelvoitteiden täyttämisestä (lopullinen kuluarvio). Se arvioi määräksi 21,2 miljardia euroa (vuoden 2023 hintoina).

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Vuoden 2023 lopullinen kuluarvio perustuu yhä vuoden 2016 välitavoitteeseen ja kustannusolettamiin. Sitä tullaan muuttamaan merkittävästi, kunhan ITER-hankkeen uusi perusura ja vaatimukset on viimeistelty, ITER-neuvosto on hyväksynyt ne ja ne on virallisesti ilmoitettu F4E-yhteisyritykselle.

3.12.11. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota F4E-yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksen johdanto-osaan, jossa todetaan, että F4E-yhteisyrityksen hallintoneuvosto pyysi toukokuussa 2023 nimitettyä uutta F4E-yhteisyrityksen johtajaa organisoimaan nykyisen F4E:n organisaatorakenteen uudelleen siten, että siitä tulisi tehokkaampi ja se soveltuisi paremmin yhteisyrityksen nykyisten ja tulevien tavoitteiden saavuttamiseen, mukaan lukien ITERin tulevaan perusuraan liittyvät tavoitteet.

3.12.12. Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota F4E-yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksen johdanto-osan d kohtaan: ”Kansainvälisen tilanteen vaikutus”, jossa kuvataan koronapandemian ja Ukrainaa vastaan käytävän hyökkäyssodan aiheuttamien toimitusketjuun liittyvien ongelmien merkittävää ja pitkäkestoista inflaatiovaikutusta F4E-yhteisyrityksen toimintaan. Yhteisyritys arvioi, että kokonaisvaikutus sen lopulliseen kuluarvioon on 258 miljoonaa euroa (vuoden 2008 hintoina).

Kuvatut seikat eivät aiheuta muutoksia tilintarkastustuomioistuimen lausuntoon.

3.12.13. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

Huomautukset ITERin lopullisesta kuluarviosta

3.12.14. F4E-yhteisyrityksen vuoden 2023 tilinpäätöksen liitetiedon 6.4.2 ”Muut – tulevat velvoitteet” mukaan yhteisyritys arvioi ITER-hankkeeseen liittyvien toimitusvelvoitteiden täyttämisen kokonaiskustannuksiksi (lopullinen kuluarvio) 21,2 miljardia euroa (vuoden 2023 hintoina). Arvio sisältää yhteisyrityksen rakennus- ja käyttövaiheen kustannukset vuoteen 2035 saakka sekä käytöstäpoisto- ja deaktivoituvaiheen kustannukset vuoteen 2042 saakka, ja se koostuu vuoden 2023 loppuun mennessä suoritettujen maksujen kokonaismäärästä (9,8 miljardia euroa) ja tulevia maksuja koskevasta arviosta (11,3 miljardia euroa vuoden 2023 hintoina).

3.12.15. F4E-yhteisyrityksen tilinpäätöksen johdanto-osan mukaan F4E-yhteisyrityksen toimintaan kohdistuu huomattava ja pitkäkestoinen inflaatiovaikutus koronapandemian ja Ukrainaan kohdistuvan hyökkäyssodan aiheuttamien toimitusketjuun liittyvien ongelmien vuoksi. Yhteisyritys arvioi, että kokonaisvaikutus sen lopulliseen kuluarvioon on 258 miljoonaa euroa (vuoden 2008 hintoina).

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

3.12.16. Koska ITERin nykyisen perusuran päivittämisen tarkistaminen vuonna 2016 oli pitkälinen prosessi, F4E-yhteisyritys perusti edelleen pitkän aikavälin suunnitteluarviot, sellaisina kuin ne on esitetty vuoden 2023 tilinpäätöksessä (mukaan lukien lopullinen kuluarvio), vuoden 2016 välitavoitteeseen ja kustannusoletuksiin, joissa ei oteta huomioon yhteisyrityksen tällä välin kokemia merkittäviä teknisiä muutoksia ja pitkäaikaista inflaatiovaikutusta. Näin ollen yhteisyrityksen tilinpäätöksessä ilmoitettava lopullinen kuluarvio saatetaan esittää huomattavasti liian pienenä. Sitä tullaan tarkistamaan merkittävästi, kunhan ITER-hankkeen uusi perusura ja vaatimukset on viimeistelty, ITER-neuvosto on hyväksynyt ne ja ne on virallisesti ilmoitettu F4E-yhteisyritykselle.

F4E-yhteisyrityksen merkittävää uudelleenorganisointia koskevat huomautukset

3.12.17. Helmikuussa 2023 pitämässään ylimääräisessä kokouksessa hallintoneuvosto hyväksyi F4E-yhteisyrityksen organisaatorakenteen optimointia käsittelevän hallintoneuvoston korkean tason työryhmän raportin. Samaan aikaan hallintoneuvosto nimitti F4E-yhteisyrityksen uuden pääjohtajan, joka aloitti toimikautensa 16. toukokuuta 2023.

3.12.18. Hallintoneuvosto hyväksyi helmikuussa 2023 F4E-yhteisyrityksen organisaatorakenteen optimointia käsittelevän korkean tason työryhmän raportin tulokset. Kuten vuoden 2023 tilinpäätöksessä todettiin, hallintoneuvosto pyysi F4E-yhteisyrityksen uutta pääjohtajaa organisoimaan uudelleen yhteisyrityksen nykyisen rakenteen, jotta siitä saataisiin tehokkaampi ja se mukautuisi paremmin yhteisyrityksen nykyisten ja tulevien tavoitteiden saavuttamiseen, mukaan lukien ITERin tulevaan perusuraan liittyvät tavoitteet. F4E-yhteisyrityksen pääjohtaja esitteli joulukuussa 2023 hallintoneuvostolle yhteisyrityksen ja ITER-organisaation integrointisuunnitelman. Kyseessä on asiakirja pitkän aikavälin visiosta, joka koskee yhteisyrityksen yrityskulttuuria. Asiakirja sisältää myös ehdotuksen yhteisyrityksen organisaatorakenteeseen suunnitelluista muutoksista. Siinä esitettiin merkittävää tarkistusta nykyiseen matriisiorganisaatorakenteeseen.

3.12.19. Meneillään oleva uudelleenorganisointi aiheuttaa yhteisyritykselle merkittävää epävakautta ja operatiivisia riskejä lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä. Erityisesti organisaatiossa toteutettava tehtävien ja vastuualueiden merkittävä muutos voi vaikuttaa yhteisyrityksen toiminnan jatkuvuuteen ja aiheuttaa lisäviivästyksiä sen toimintaan. Lisäksi muutos voi aiheuttaa suuren työtaakan yhteisyrityksen henkilöstöosastolle, jonka on palkattava suuri määrä henkilöstöä täyttämään avoimia ylemmän johdon toimia ja varmistettava ylemmän ja keskijohdon toimien osalta uudelleenvalinta ja/tai korvaaminen. Tilanteesta aiheutuu merkittäviä uusia organisaatiomuutoksesta johtuvia riskejä.

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Budjettihallintoa koskevat huomautukset

Varainhoitovuoden 2023 toimintatalousarvion toteuttaminen

3.12.20. F4E-yhteisyritys pani vuonna 2023 täytäntöön 70 prosenttia operatiivisista sitoumuksistaan, mikä kuvastaa operatiivisten toimien hidastumista. Yhteisyrityksen mukaan tämä johtui pääasiassa meneillään olevasta ITERin vuoden 2016 perusuran tarkistamisesta, haastavista mutta välttämättömistä korjauksista muiden ITER-hallinnointivirastojen jo toimittamiin ITER-hankkeen komponentteihin sekä kokoonpanotoiminnan väliaikaista lopettamisesta koskevasta ITER-organisaation päätöksestä. Näin ollen yhteisyritys siirsi vuonna 2023 takaisin 263,9 miljoonaa euroa alun perin suunnitellusta Euratomin rahoitusosuudesta ja 30 miljoonaa euroa ITERin isäntävaltion rahoitusosuuksista.

3.12.21. Näiden siirtojen jälkeen F4E-yhteisyritys käytti vuoden 2023 lopussa 95 prosenttia operatiivisista maksumäärärahoistaan. Tuleviin toimintamäärärahoihin uudelleen kohdennettavien käyttämättömien operatiivisten maksumäärärahojen määrä kuitenkin kasvoi merkittävästi vuoden 2022 lopun 577,7 miljoonasta eurosta 743,8 miljoonaan euroon vuoden 2023 lopussa. Yhteisyrityksen mukaan tärkeimmät syyt olivat käynnissä olevat keskustelut teknisistä eritelmistä, sopimusten tekemisen viivästyminen ja neuvoteltujen sopimusten hinnanalennukset.

3.12.22. Yhteisyrityksen vuoden 2023 suunniteltuihin operatiivisiin toimiin vaikuttivat tärkeät tekijät, joihin yhteisyritys ei voi vaikuttaa. Tällaisia tekijöitä olivat esimerkiksi muiden ITER-hallinnointivirastojen toimittamiin ITER-hankkeen komponentteihin tarvittavat korjaukset, ITER-organisaation päätös kokoonpanotoiminnan väliaikaisesta lopettamisesta sekä viivästykset nykyisten vuoden 2016 perusurien päivittämisessä. Tilanne johti siihen, että yhteisyrityksen vuoden 2023 toimintatalousarvion toteutusaste laski, mikä lisäsi merkittävästi käyttämättömien maksusitoumusmäärärahojen uudelleenkohdentamista tuleviin talousarvioihin.

Hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevat huomautukset

Resurssien puutteellinen suunnittelu, seuranta ja raportointi

3.12.23. Tilintarkastustuomioistuin pani jo EU:n yhteisyrityksiä koskevissa vuoden 2019 (kohta 3.9.19) ja vuoden 2021 (kohdat 2.55–2.58) vuosikertomuksissaan merkille F4E-yhteisyrityksen suuren riippuvuuden ulkoisista palveluntarjoajista ja siihen liittyvät riskit. Komission sisäinen tarkastus (IAS) suoritti vuonna 2023 perusteellisen tarkastuksen, joka koski F4E-yhteisyrityksen henkilöstöhallintoa ja etiikkaa. IAS pani merkille vuodesta 2021 lähtien

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

tapautuneen edistymisen, mutta antoi kaksi erittäin merkittävää suositusta, jotka koskivat ulkoisiin palveluntarjoajiin liittyvää hallinnointia.

3.12.24. IAS totesi erityisesti, että F4E-yhteisyritys ei ollut perustanut ulkoisia palveluntarjoajia koskevaa keskitettyä koordinointi- ja hallinnointitoimintoa eikä menetelmää, jolla voitaisiin arvioida yhteisyrityksen henkilöstötarpeita kokonaistasolla, ulkoiset palveluntarjoajat mukaan luettuna. F4E-yhteisyritys ei ollut ottanut kokonaishenkilöstötarpeidensa suunnittelussa (mukaan lukien ulkoisten palveluntarjoajien tarve) huomioon riittävää arviota työmäärästä eikä vaadittavia taitoja ja pätevyyttä. Yhteisyrityksen päätökselle ulkoisten palveluntarjoajien käytöstä ei sen vuoksi aina ollut riittäviä, tarpeisiin pohjautuvia perusteluita, vaan päätöksen pohjana olivat pikemminkin käytettävissä olevat määrärahat.

3.12.25. Edellä esitetyn lisäksi tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että F4E-yhteisyrityksen vuosikertomukset eivät kuvastaneet todellista henkilöstötilannetta. Yhteisyrityksen henkilöstösääntöjen alaisen henkilöstön osalta vain 35 virkamiestä esitettiin vakinaisena henkilöstönä, mutta nykyisistä 386 tilapäisestä ja sopimussuhteisesta toimihenkilöstä 224:llä (eli 58 prosentilla) oli toistaiseksi voimassa oleva työsopimus, joten he olivat tosiasiallisesti vakinaista henkilöstöä. Tämä on vastoin yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen 31 artiklan 1 kohtaa ja talousarviotietojen esittämisestä tilinpäätöksessä annettua kirjanpitosääntöä nro 16. Niissä edellytetään täydellistä avoimuutta talousarvion laadinnan ja toteuttamisen suhteen sekä henkilöstötaulukon osalta. Koska ulkoisista palveluntarjoajista ei ollut laadittu yhtä ainoaa virallista määritelmää, yhteisyritys ei myöskään pystynyt arvioimaan asianmukaisesti niiden vaikutusta henkilöstösääntöjen alaista henkilöstöä koskeviin tarpeisiin. Näin ollen yhteisyrityksen resurssisuunnittelu-, seuranta- ja raportointiväline ei anna kattavaa kuvaa yhteisyrityksen todellisesta resurssitilanteesta eikä välineen tosiasiallisesta käytöstä.

Ulkoisten palveluntarjoajien osalta ei suoriteta kattavaa riskinarviointia

3.12.26. Vuonna 2023 F4E-yhteisyrityksen käyttämien ulkoisten palveluntarjoajien määrä (361) oli lähes sama kuin sen henkilöstösääntöjen alaisen henkilöstön määrä (429). Yhteisyritys yksilöi kuitenkin viimeisimmässä saatavilla olevassa riskirekisterissään vain tietämyksen säilyttämiseen kohdistuvan riskin sekä riskin siitä, että ulkoisia palveluntarjoajia ei rinnasteta riittävissä määrin F4E-yhteisyrityksen henkilöstösääntöjen alaiseen henkilöstöön. Yhteisyritys ei sisällyttänyt rekisteriin myöskään muita mahdollisia riskejä, joita liittyy ulkoisten palveluntarjoajien mittavaan käyttöön pitkällä aikavälillä. Tällaiset riskit koskevat riippuvuuden lisääntymistä toimeksisaajista ja toiminnan jatkuvuutta, työvoiman tehokkuuden heikkenemistä hajautetun hallinnoinnin seurauksena, innovointi- ja sopeutumiskyvyn heikkenemistä, epävakaa laadunvarmennusta sekä tietoturvaan ja luottamuksellisuuteen liittyvien riskien lisääntymistä. Yhteisyrityksen sisäisessä valvonnassa ei sen vuoksi välttämättä ole käytettävissä riittäviä lieventäviä toimenpiteitä näiden riskien torjumiseksi.

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Yhteisyrityksen riskinhallinnan ja sisäisen tarkastuksen toimialan välillä ei ole riittävää yhteistyötä

3.12.27. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että F4E-yhteisyrityksen riskinhallinnan ja sisäisen tarkastuksen toimialan välinen viestintä, yhteistyö ja koordinointi olivat tehotonta. Yhteisyrityksen sisäisen tarkastuksen toiminto ei pystynyt esittämään tyydyttävää evidenssiä riskinhallintatietojen säännöllisestä käytöstä sisäisen tarkastuksen toimien suunnittelussa. Yhteisyrityksen sisäisen valvonnan kehikseen ei vielä sisälly [komission periaatteellisen sisäisen valvonnan kehiksen](#) edellyttämää yhdenmukaista riskinhallintaprosessia. Riittämätön viestintä ja yhteistyö riskinhallinnan ja sisäisen tarkastuksen toimialan välillä voi johtaa tilanteeseen, jossa kullakin toiminnolla on rajallinen käsitys toisen toiminnasta. Tämä heikentää yhteisyrityksen kykyä hallita riskejään vaikuttavasti ja saavuttaa strategiset tavoitteensa.

Arkaluonteisia tehtäviä koskevia sisäisen valvonnan toimintaperiaatteita ei ole

3.12.28. Sekä potentiaaliset että tosiasialliset arkaluonteiset tehtävät olisi määriteltävä ja niitä olisi hallinnoitava yhteisyrityksen sisäisen valvonnan standardien kehiksessä, jotka [perustuvat Euroopan komission sisäisen valvonnan periaatteisiin](#). Vuoden 2023 lopussa F4E-yhteisyrityksellä ei ollut vielä käytössä arkaluonteisten tehtävien hallinnointia koskevia toimintaperiaatteita. Tällaiset toimintaperiaatteet sisältävät tarvittavan sisäisen valvonnan, jonka avulla yhteisyritys voi tunnistaa arkaluonteiset toiminnot, pitää ne ajan tasalla ja määritellä asianmukaiset valvontatoimenpiteet, joilla ehkäistään tai lievennetään epäasianmukaisen tai petollisen toiminnan riskejä, kuten vilpillistä raportointia, varojen menetystä, arkaluonteisten tietojen julkaisemista ja korruptiota.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

3.12.29. [Liitteessä](#) on yhteenvedo korjaavista toimenpiteistä, jotka yhteisyritys on toteuttanut tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämien huomautusten perusteella.

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Liite

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
1	2019	Koska henkilöstötaulukossa on rajoituksia henkilöstösääntöjen alaisen henkilöstön osalta, F4E-yhteisyritys käyttää yhä enemmän tilapäistyövoimaa ja vuokrahenkilöstöä. Vuonna 2019 näiden resurssien määrä oli jo noin 62 prosenttia yhteisyrityksen henkilöstösääntöjen alaisen henkilöstön määrästä. Tilanne aiheuttaa merkittäviä riskejä yhteisyritykselle, sillä sen ote keskeisistä osaamisalueista voi heiketä, vastuuvollisuus voi muodostua epäselväksi, oikeudellisia kiistoja voi syntyä ja henkilöstön tehokkuus voi hajautetun henkilöstöhallinnon vuoksi heiketä.	Vuonna 2022 perustettiin työryhmä arvioimaan huomattavaa ulkoisten resurssien käyttöä. Arvioinnin tavoitteena oli suunnitella ja perustella ulkoisten resurssien käyttö paremmin. Työryhmä laati ulkoisten palveluntarjoajien käyttöä koskevat toimintaperiaatteet. Nämä toimintaperiaatteet ovat yhteisyrityksen johdon hyväksyttävänä. Sisäinen tarkastus suoritti vuonna 2023 F4E-yhteisyrityksen henkilöstöhallintoa ja etiikkaa koskevan perusteellisen tarkastuksen ja esitti kaksi erittäin merkittävää suositusta ulkoisiin palveluntarjoajiin liittyvästä hallinnoinnista (ks. kohdat 3.12.23 ja 3.12.24). Lisäksi tilintarkastustuomioistuin havaitsi,	Käsittely kesken

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
			että yhteisyritys ei raportoinut avoimesti henkilöstösääntöjen alaisen henkilöstönsä vakituisesta työsuhteesta ja siitä, että ulkoisista palveluntarjoajista ei ollut laadittu määritelmää. Tämän seurauksena ei ollut mahdollista kunnolla arvioida, millainen vaikutus näiden palveluntarjoajien käytöllä oli yhteisyrityksen henkilöstösääntöjen alaiseen henkilöstöön liittyviin tarpeisiin (ks. kohta 3.12.25).	
2	2021	Lisäksi vuosina 2020 ja 2021 yhteisyrityksessä tehtiin ulkopuolisten asiantuntijoiden toteuttamia säännöllisiä vuotuisia arviointeja sekä intensiivisiä sisäisiä tarkastuksia, jotka kattoivat useimmat yhteisyrityksen toiminnan kriittiset alat. Tarkastusten ja arviointien seurauksena toteutettiin korjaavia toimia, joilla pyrittiin puuttumaan havaittuihin riskeihin. Tämä lisäsi	F4E-yhteisyritys sai vuoden 2023 lopussa päätökseen yhdeksänteen ja kymmenenteen vuotuisen arviointiin liittyvien suositusten täytäntöönpanon. Yhteisyritys sai vuonna 2023 päätökseen sisäisen tarkastuksen suorittamien tarkastusten osalta jäljellä olevien suositusten täytäntöönpanon.	Käsittely päättynyt

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		hallinnollista taakkaa, mutta evidenssiä ei saatu siitä, olivatko lisäkontrollit tehokkaita ja paransivatko ne järjestelmää.		
3	2021	Se, että ulkoista henkilöstöä käytettiin suhteettoman paljon, lisäsi työympäristön haasteita ja riskejä.	F4E-yhteisyrityksellä on parhaillaan käynnissä erilaisia parannuksiin tähtääviä aloitteita resurssisuunnittelun ja -hallinnoinnin alalla. Tavoitteena on lieventää riskejä ja ottaa huomioon yhteisen tarkastuksen esittämät suositukset. Näiden aloitteiden yhteydessä kiinnitetään huomiota myös työympäristöön liittyviin haasteisiin.	Käsittely kesken
4	2022	Vuoden 2022 lopussa F4E-yhteisyritys oli toteuttanut 72 prosenttia operatiivisista maksusitoumusmäärärahoistaan. Yhteisyritys vähensi toimintatalousarviotaan 92 miljoonalla eurolla ja siirsi vielä 9,5 miljoonaa euroa palkkabudjettiin rahoittaakseen	Toimintatalousarvion toteuttamista koskevaa tilannetta vuoden 2023 lopussa käsitellään kohdissa 3.12.20 – 3.12.22 . Vuoden 2023 lopussa hallintomenojen (osasto 2) tilanne pysyi muuttumattomana, sillä niiden toteutusaste oli	Käsittely kesken

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		eläkerahastoonsa liittyviä velvoitteitaan komissiolle. Samalla yhteisyritys kuitenkin toteutti 91 prosenttia toimintatalousarviostaan. Alhaiset toteutusasteet johtuivat operatiivisten toimien hidastumisesta sekä kansainvälisen ITER-organisaation että F4E:n kohdalla. Hidastumisen syitä olivat etenkin koronapandemian jälkivaikutus, Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäyssota sekä viimeaikaiset teknisen suunnittelun ongelmat, jotka liittyvät ITER-hankkeen tähänhetkiseen kokoonpanovaiheeseen. Vuoden 2022 loppuun mennessä F4E-yhteisyritys oli toteuttanut 63 prosenttia asianomaisen vuoden hallintomenoja koskevasta talousarviostaan (osasto 2). Aiemmilta	65 prosenttia ja edelliseltä varainhoitovuodelta siirrettyjen sitoumusten peruuntumisaste 21 prosenttia.	

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		varainhoitovuosilta siirrettyjen sitoumusten peruuntumisaste oli korkea, keskimäärin 20 prosenttia.		
5	2022	Yhteisyrityksen ylemmän johdon tilanne oli vuoden 2022 lopussa murroksessa. F4E:n johtaja lähti yhteisyrityksen palveluksesta kesäkuussa 2022, ja F4E:n laajemman lähestymistavan osaston päällikkö nimitettiin ITER-organisaation pääjohtajaksi syyskuussa 2022. Tämä johti henkilöstömuutoksiin neljässä yhteisyrityksen seitsemästä ylemmän johdon tehtävästä. Vuonna 2022 kolme ylemmän johdon tehtävää (mukaan lukien johtajan tehtävä) täytettiin väliaikaisesti sisäisin siirroin ja yhteen ylemmän johdon tehtävään osoitettiin vasta rekrytoitu henkilöstön jäsen. Lisäksi kaksi ylempään johtoon kuuluvaa henkilöstön jäsentä (kaupallisen osaston päällikkö ja	Yhteisyrityksen ylemmän johdon tilanne oli vuoden 2023 lopussa yhä siirtymävaiheessa. F4E-yhteisyrityksen uusi pääjohtaja esitteli joulukuussa 2023 hallintoneuvostolle asiakirjan, joka koskee nykyiseen matriisiorganisaatorakenteeseen suunniteltuja muutoksia, jotka vähentävät merkittävästi osastojen ja yksiköiden määrää ja edellyttävät uudelleenvalintaprosessia ja joidenkin ylemmän ja keskijohdon virkojen mahdollista korvaamista (ks. kohdat 3.12.18 ja 3.12.19). F4E käynnisti heinäkuussa 2024 valintamenettelyt avoimina olevien ylemmän johdon toimien täyttämiseksi.	Käsittely kesken

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		ITER-ohjelmasta vastaavan osaston päällikkö) jäi eläkkeelle elokuun 2023 lopussa. Tilanne lisää F4E:n sujuvalle hallinnoinnille ja toiminnan jatkuvuudelle aiheutuvaa riskiä ajankohtana, jolloin kokeneen ylemmän johdon henkilöstön on pantava täytäntöön uudet ITERin perusurat, joilla on merkittävä vaikutus F4E:n toimiin ja jotka on määrä hyväksyä vuonna 2024.		
6	2022	F4E:n kattavista riskinhallintatoimista huolimatta F4E:n viimeisimmässä riskinarvioinnissa ei otettu huomioon merkittäviin tapahtumiin liittyviä riskejä, jotka oli jo tunnistettu ja jotka vaikuttivat yhteisyrityksen toimiin vuoden 2022 jälkipuoliskolla. Näitä riskejä ovat muun muassa muutokset ylemmässä johdossa, operatiivisten toimien hidastuminen ja siitä johtuva	F4E on ottanut käyttöön uuden riskien havaitsemista koskevan käsitteen, jonka tarkoituksena on tukea nopeaa konsolidointia riskien määrittämisen osalta sekä lisätä salkkuriskin hallinnointiin liittyvien toimien näkyvyyttä. Yhteisyritys esitti hallinto- ja johtokomitealle ohjelmakohtaista riskialttiutta koskevan raportin 18. kokouksessaan, joka pidettiin 9. ja 10. marraskuuta 2023.	Käsittely kesken

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		alhaisempi talousarvion toteutusaste, hankintojen viivästyminen sekä ITERin perusuran tuleva tarkistus. Tilanne vaarantaa F4E:n ylimmän johdon oikea-aikaisen ja asianmukaisen päätöksenteon ja saattaa vaikuttaa kielteisesti yhteisyrityksen hankkeiden välitavoitteiden saavuttamiseen.		
7	2022	Tilintarkastustuomioistuin analysoi TB04-sopimuksen täytäntöönpanoa koskevaa aineistoa ja havaitsi, että yhteisyritys oli hallinnoinut sopimusta puutteellisesti. F4E ei etenkaan arvioinut oikein vaikutuksia, joita aiheutui ohjeiden mukaisista sopimusmuutoksista tai siitä, että toimeksisaaja toteutti sopimusta tavalla, jossa ilmeni olennaisia sääntöjenvastaisuuksia. Tämä johti sopimuspuolten erilaisiin tulkintoihin ja erimielisyyteen	F4E-yhteisyritys toteutti vuonna 2023 toimenpiteitä välttääkseen tämän sopimuksen täytäntöönpanon aikana ilmenneiden ongelmien toistumisen. Yhteisyritys vahvisti uuden mallisopimuksen sopimusmääräyksiä ja järjesti työpajan, johon osallistui oikeudellisia, kaupallisia ja teknisiä kysymyksiä sekä hankehallinnointia käsitteleviä F4E-yhteisyrityksen työntekijöitä. Tarkoituksena oli lisätä heidän tietoisuuttaan kunnollisen	Käsittely päättynyt

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		työn laajuudesta ja aikatauluista sekä hankkeen vaatimuksista. Myös oikeudelliset asiantuntijat tulivat siihen tulokseen, että asiaa koskevien sopimusmääräysten sanamuotojen vuoksi yhteisyritys ei voinut päättää sopimusta ja tehdä toteuttamatta jääneitä töitä itse tai järjestää niille muita toimeksisaajia. Toimeksisaajan puutteellinen aikataulujen hallinta ja F4E:n puutteelliset hankekirjaukset eivät antaneet yhteisyritykselle mahdollisuutta määrittää toimeksisaajan vastuita yksiselitteisesti. Nämä puutteet haittasivat vakavasti sopimuksen tavoitteiden saavuttamista, ja jos puutteita ei korjata, ne saattavat haitata myös F4E:n muita operatiivisia toimia. ITER-hankkeen perusuran päivittämisestä voi nimittäin seurata, että voimassa oleviin monimutkaisiin sopimuksiin on	aikataulujen hallinnan tärkeydestä.	

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Numero	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen antamisvuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen yhteenveto	Yhteenveto toteutetuista korjaavista toimista ja muusta relevantista kehityksestä	Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen tilanne
		kenties tehtävä merkittäviä muutoksia.		

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

Yhteisyrityksen vastaus

3.12.18. ITER-yhteisyrityksen pääjohtaja esitteli joulukuussa 2023 uutta organisaatorakennetta koskevan hankkeen ITER-yhteisyrityksen hallintoneuvoston toimeksiantokirjeen mukaisesti. Hallintoneuvosto totesi sen edenneen oikeaan suuntaan. Kuultuaan henkilöstöä ja sen edustajia ITER-yhteisyrityksen pääjohtaja esitteli hallintoneuvostolle yksityiskohtaisen uuden organisaatiokaavion, jonka hallintoneuvosto hyväksyi 12. huhtikuuta 2024. Uudella organisaatorakenteella vahvistettiin matriisiorganisaatiota, perustettiin fuusiotekniikasta ja -teknologioista vastaava osasto ja sujuvoitettiin koko organisaatiota.

3.12.19. ITER-yhteisyritys on samaa mieltä tilintarkastustuomioistuimen arviosta. ITER-yhteisyrityksen hallintoneuvostolleen toimittamassa uutta organisaatorakennetta koskevassa ehdotuksessa yhteisyritys korosti organisaatiomuutoksen laajuutta ja toi hallintoneuvoston tietoon seuraavat riskit:

- a) Suorituskyky heikkenee lyhytaikaisesti joillakin aloilla.
- b) Tavoite vähentää avoimien työpaikkojen osuus 4 prosenttiin vuoden 2024 loppuun mennessä on mahdoton saavuttaa, kun otetaan huomioon tarvittavien uusien johtotason valintamenettelyjen määrä.
- c) Ulkoisin menettelyin nimitettyjen johtajien kohdalla on tasapainoiltava uuden ja monipuolisen asiantuntemuksen tuomien etujen sekä täyden toimintavalmiuden saavuttamiseen kuluvan pidemmän ajan välillä.

Kuten tilintarkastustuomioistuin totesi, organisaatiouudistus toteutetaan ITER-hankkeen kannalta kriittisenä aikana, jolloin valmistellaan uutta perustasoa ja pyritään lisäämään ITER-yhteisyrityksen ja fuusioenergia-alan kansainvälisen ITER-organisaation, joka itsessään käy läpi merkittävää organisaatiouudistusta, välistä integraatiota.

Perusteellisen organisaatiouudistuksen tarve oli kuitenkin yksi ITER-yhteisyrityksen uudelle pääjohtajalle osoitetun hallintoneuvoston toimeksiantokirjeen tavoitteista. Toimeksiantokirjeessä esitettiin myös selkeä aikataulu uudistuksen toteuttamiselle. Sen oikea-aikaisen toteutuksen tulisi palvella ITER-hankkeen uutta perustasoa. Toiminnan jatkuvuus on asetettu etusijalle, erityisesti kun on kyse EU:n toimista kriittisten komponenttien alalla. Organisaatiouudistuksen lisäviivästykset olisivat aiheuttaneet enemmän riskejä.

3.12.24. Vastauksena sisäisen tarkastuksen osaston suositukseen ITER-yhteisyritys on laatinut toimintasuunnitelman, jolla vahvistetaan ulkoisten palveluntarjoajien koordinoitua ja hallinnointia sekä henkilöstötarpeiden kokonaisarviointia yhteisyrityksen tehtävien ja hankkeiden yhteydessä.

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

3.12.25. ITER-yhteisyritys sitoutuu sisällyttämään seuraavaan, vuoden 2024 konsolidoituun vuotuisen toimintakertomukseensa (ja sen jälkeisiin toimintakertomuksiin) niiden väliaikaisten toimihenkilöiden prosenttiosuuden, joilla on toistaiseksi voimassa oleva sopimus. ITER-yhteisyritys parantaa myös ulkoisia palveluntarjoajia koskevaa raportointi- ja seurantamekanismia, joka otetaan käyttöön vuoden 2024 loppuun mennessä sisäisen tarkastuksen osaston tarkastussuosituksen mukaisesti, ja varmistaa, että ulkoisten palveluntarjoajien käyttöön liittyviä riskejä lievennetään.

3.12.26. ITER-yhteisyritys tunnustaa täysin tilintarkastustuomioistuimen yksilöimät pitkän aikavälin riskit. Sen on punnittava niitä suhteessa riskeihin, jotka liittyvät siihen, että ITER-yhteisyritys ei pysty hoitamaan tehtäviään ajallaan ja laadukkaasti, koska sillä ei ole riittävästi erikoistunutta henkilöstöä, ja siihen, että liiallinen työmäärä vaikuttaa henkilöstön hyvinvointiin. Hankkeiden toteutuksesta vastaavien organisaatioiden tavanomaisten käytäntöjen mukaisesti ulkoisten palveluntarjoajien käyttö mahdollistaa joustavan reagoinnin vaihtelevaan työmäärään ja sellaisen erikoistuneen teknisen tuen hankkimisen, jota ei tarvita pitkäaikaisessa henkilöstössä (esim. erikoistuneet tarkastajat ja tehtaiden laatujohtajat eri puolilla Eurooppaa).

Riskirekisterin lisäksi ITER-yhteisyritys vahvistaa nykyisiä toimia resurssien suunnittelualoitteilla, joilla parannetaan johtamista ja hallinnollisia valmiuksia sekä puututaan ulkoisiin palveluntarjoajiin liittyviin riskeihin. Tilintarkastustuomioistuimen ja sisäisen tarkastuksen osaston havaintojen lisäksi näihin riskeihin kuuluvat myös osaamisen säilyttämisen haaste ja henkilöstön sopeuttaminen organisaation tasolla sekä ulkoisten palveluntarjoajien taloudellisista olosuhteista tai kokemuksen puutteesta johtuva vaihtuvuus sopimuksissa.

Tietoturvan ja luottamuksellisuuden osalta ulkoisten palveluntarjoajien on allekirjoitettava salassapitosopimukset ja noudatettava terveys- ja turvallisuusnormeja.

Ulkoisten palveluntarjoajien puitesopimukset kestävät neljä vuotta. Tämä mahdollistaa uusien palveluntarjoajien osallistumisen, mikä vähentää riippuvuutta.

3.12.27. ITER-yhteisyritys vahvistaa, että sen riskinhallintatoimissa on tähän mennessä keskitytty sen eri hankkeisiin liittyvien riskien tunnistamiseen ja niiden arviointiin. Organisaation tason riskeihin puuttumiseksi sisäisen tarkastuksen toiminto laati omat riskinmäärittämisensä ja -arviointinsa asianmukaisen riskiperusteisen tarkastussuunnitelman varmistamiseksi.

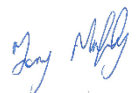
Kesäkuusta 2024 alkaen riskienhallintatoiminto laatii kuukausittain koosteen hankkeisiin liittyvistä taktisista riskeistä ja neljännesvuosittain koosteen strategisista ja monialaisista riskeistä. Koosteet jaetaan ja niistä keskustellaan uudessa kuukausittaisessa kahdenvälisessä kokouksessa sisäisen tarkastuksen yksikön päällikön kanssa. Sisäisen tarkastuksen yksikön ja sisäisen tarkastuksen osaston sisäisten tarkastuskertomusten tuloksia sitä vastoin tarkastellaan johdon tasolla riskinarviointien vahvistamiseksi entisestään.

ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaava eurooppalainen yhteisyritys (F4E)

3.12.28. ITER-yhteisyritys määrittelee arkaluonteisten tehtävien hallintaa koskevan toimintapolitiikan osatekijät. Arkaluonteiset tehtävät yksilöidään ja toimitetaan nimittävän viranomaisen tarkasteltaviksi. Ne otetaan huomioon asiaan liittyvissä politiikoissa.

Tilintarkastustuomioistuimen IV jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Mihails Kozlovsin johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 17. syyskuuta 2024 pitämässään kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Tony Murphy
presidentti

Lyhenteet

BBI	Biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyritys (Bio-based Industries Joint Undertaking)
Jatkuvuussuunnitelma	Toiminnan jatkuvuussuunnitelma
CA	Puhtaan ilmailun yhteisyritys
CAS	Yhteinen tarkastustoiminto komission tutkimuksen ja innovoinnin pääosastolla (Common Audit Service)
CBE	Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävä yhteisyritys
CEF	Verkkojen Eurooppa -väline
CIC	Yhteinen täytöntöönpanokeskus komission tutkimuksen ja innovoinnin pääosastolla
Clean H2	Puhtaan vedyn yhteisyritys
CS	Clean Sky -yhteisyritys
PO CNECT	Euroopan komission viestintäverkkojen, sisältöjen ja teknologian pääosasto
PO MOVE	Euroopan komission liikenteen ja liikkumisen pääosasto
PO RTD	Euroopan komission tutkimuksen ja innovoinnin pääosasto
ECCC	Euroopan kyberturvallisuuden tutkimus- ja osaamiskeskus
ECSEL	Elektroniset komponentit ja järjestelmät -yhteisyritys
EDCTP	Euroopan maiden ja kehitysmaiden kliinisten kokeiden yhteistyökumppanuus
EU-Rail	Euroopan rautatiet -yhteisyritys
Euratom	Euroopan atomienergiayhteisö
EuroHPC	Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys
Seitsemäs puiteohjelma	Seitsemäs tutkimuksen ja teknologian kehittämisen puiteohjelma (2007–2013)
F4E	Fusion for Energy -yhteisyritys
FCH	Polttokenno- ja vety-yhteisyritys (Fuel Cells and Hydrogen Joint Undertaking)
Globaalin terveyden EDCTP3 -yhteisyritys	Euroopan maiden ja kehitysmaiden kliinisten kokeiden yhteistyökumppanuuden seuraaja
IAS	Komission sisäinen tarkastus

IKAA	Luontoissuoritukset täydentäviin toimiin
IKOP	Luontoissuoritukset operatiivisiin toimiin
IHI	Innovatiivisen terveydenhuollon aloitteen yhteisyritys
IMI	Innovatiivisia lääkkeitä koskevaa yhteistä teknologia-aloitetta toteuttava yhteisyritys (Innovative Medicines Initiative Joint Undertaking)
ISAt	Kansainvälisen tilintarkastajaliiton (IFAC) kansainväliset tilintarkastusstandardit
ISSAIt	Ylimpien tarkastuselinten kansainvälisen järjestön (INTOSAI) kansainväliset standardit
ITER	Kansainvälinen lämpöydinkoereaktori
ITER-IO	Fuusioenergia-alan kansainvälinen ITER-organisaatio
KDT	Keskeiset digitaalitekniologiat -yhteisyritys
MRK	Monivuotinen rahoituskehys
S2R	Shift2Rail-yhteisyritys (eurooppalainen rautatiealoite)
SESAR	Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimushanketta koskeva yhteisyritys
SNS	Älykkäät verkot ja palvelut -yhteisyritys
SEUT	Sopimus Euroopan unionin toiminnasta

TEKIJÄNOIKEUDET

© Euroopan unioni, 2024

Datan ja asiakirjojen uudelleenkäyttöä koskevat Euroopan tilintarkastustuomioistuimen periaatteet vahvistetaan avoimen datan politiikkaa ja asiakirjojen uudelleenkäyttämistä koskevassa [Euroopan tilintarkastustuomioistuimen päätöksessä 6-2019](#).

Ellei toisin ilmoiteta (esimerkiksi yksittäisissä tekijänoikeusilmoituksissa), Euroopan tilintarkastustuomioistuimen sisältöihin, jotka EU omistaa, myönnetään käyttöoikeudet [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#) -käyttöoikeuden nojalla. Tämä merkitsee, että uudelleenkäyttö on yleensä sallittua, jos sisällön tuottaja mainitaan asianmukaisesti ja sisältöön tehdyistä muutoksista ilmoitetaan. Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle kuuluvan sisällön uudelleenkäyttäjä ei saa vääristää asiakirjojen alkuperäistä merkitystä tai sanomaa. Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa mistään seurauksista, jotka johtuvat uudelleenkäytöstä.

Uudelleenkäyttäjän on hankittava tarvittavat lisäoikeudet, jos tietyssä sisällössä (esimerkiksi Euroopan tilintarkastustuomioistuimen henkilöstöstä otetuissa valokuvissa) esitetään tunnistettavissa olevia henkilöitä tai jos sisällössä on mukana kolmansien tahojen töitä.

Jos tällainen lisäoikeus saadaan, se kumoaa ja korvaa yllä mainitun yleisen käyttöoikeuden. Lisäoikeutta koskevassa luvassa on selvästi ilmoitettava käyttöoikeuden rajoitukset.

Jos sisällöt eivät ole EU:n omaisuutta, voi olla, että lupa niiden käyttöön tai jäljentämiseen on pyydettävä suoraan asianomaisilta tekijänoikeuksien haltijoilta.

Tietokoneohjelmistot tai asiakirjat, joihin kohdistuu teollisoikeuksia, kuten patentteja, tavaramerkkejä, rekisteröityjä malleja, logoja ja nimiä, eivät kuulu Euroopan tilintarkastustuomioistuimen uudelleenkäyttöperiaatteiden piiriin.

EU:n toimielinten verkkosivuilla (joiden verkkotunnuksen loppuosa on europa.eu) on linkkejä ulkopuolisille Internet-sivustoille. Koska Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa näistä sivustoista, on suositeltavaa, että tutustutte niiden tietosuoja- ja tekijänoikeusperiaatteisiin.

Tilintarkastustuomioistuimen logon käyttö

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen logoa ei saa käyttää ilman tilintarkastustuomioistuimen ennakkosuostumusta.

PDF	ISBN 978-92-849-1783-9	ISSN 2812-0183	doi:10.2865/719863	QJ-AQ-24-001-FI-N
-----	------------------------	----------------	--------------------	-------------------

EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

Euroopan unionin
julkaisutoimisto